

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BARTIN KENT HALKININ REKREASYONEL EĞİLİM VE TALEPLERİNİN
BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Fadime KAYA

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

ANKARA

2007

Her hakkı saklıdır

Doç. Dr. İlkden TALAY danışmanlığında, Fadime KAYA tarafından hazırlanan “Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma” adlı tez çalışması 26/07/2007 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. İlkden TALAY
Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Üye : Prof. Dr. Nevin AKPINAR
Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Üye : Doç. Dr. Serpil ÖNDER
Selçuk Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Ülkü MEHMETOĞLU
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

BARTIN KENT HALKININ REKREASYONEL EĞİLİM VE TALEPLERİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Fadime KAYA

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. İlkden TALAY

Bu araştırma, Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenerek, bu taleplerin karşılanmasına ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerin sunulması amacıyla yürütülmüştür.

Araştırma kapsamında rekreasyon, rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler ve rekreasyonel planlama kavramları açıklanarak araştırmanın kuramsal temelleri oluşturulmuştur.

Bartın Kenti verileri ile kent çevresindeki rekreasyon kaynaklarının rekreasyonel değerlerinin belirlenmesinde katkıları olan veriler sunulmuş ve Bartın'ın rekreasyon olanakları incelenerek, kent içi ve kent çevresinde rekreasyon amacıyla kullanılan veya rekreasyon potansiyeli görülen alanlar belirlenmiştir. Daha sonra kent halkına yönelik anket uygulaması gerçekleştirilerek, elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Anket bulguları ile kent halkının rekreasyona katılımı, rekreasyon türü ve alanı tercihi, bu alanlarla ilişkileri, alanlardan memnuniyet durumları ve talepleri ortaya konmuş, katılımcıların sosyo-ekonomik yapılarının rekreasyonel eğilim ve taleplerini ne şekilde yönlendirdiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Elde edilen bulgular; kent halkının rekreasyon alanı ve türü tercihinin uzaklık, gelir, eğitim gibi faktörlerin etkisiyle farklılıklar gösterdiğini, kent içi ve kent çevresindeki rekreasyon alanlarının kullanımında benzerlikler ve farklılıklar olduğunu, kentsel rekreasyon alanlarının sayı ve nitelik yönünden yetersiz bulunduğunu ve olanakların artırılması yönünde taleplerin olduğunu göstermiş, bu sorunların çözümü ve taleplerin karşılanmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

2007, 158 sayfa

Anahtar Kelimeler: Rekreasyonel eğilim, rekreasyonel talep, Bartın Kenti

ABSTRACT

Master Thesis

A RESEARCH ON THE DETERMINATION OF RECREATIONAL TENDENCY AND DEMANDS OF BARTIN URBAN RESIDENTS

Fadime KAYA

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. İlksen TALAY

This research has been performed to determine Bartın urban residents' demands and tendencies and to put forward some suggestions to meet these requisitions and develop the quality of the urban recreation areas.

In the context of the research, the basic theories have been formed by stating recreation, the factors that affecting recreational preferences and the recreational planning concepts.

Bartın city data and the data which make contributions to determination of recreational values of city surrounding recreation resources have been stated and urban and periphery urban which are used for recreation or considered as having recreation potentials have been determined by analyzing facilities of Bartın city and then, questionnaires have been performed and the data gathered from these questionnaires have been transferred into a computer format by using SPSS program. By using the questionnaire data, it has been determined urban residents' participation in recreation, their preference for recreation type and area, relations to these areas, satisfaction state and demands and it has been tried to determine how participants' socioeconomic structure affects their recreation tendency and demands.

The data have been proved that urban residents' preferences for recreational area and type diverge according to the factors such as distance, income, education and also there are similarities and differences in utilization of urban and periphery urban recreation areas, the number and the quality of urban recreation areas are inadequate and there are demands for improving facilities and it has been put forward some suggestions for the solution of these problems and for satisfying demands.

2007, 158 pages

Key Words : Recreational tendency, recreational demands, Bartın city

TEŞEKKÜR

Tez konumu seçmemde beni yönlendiren ve araştırmalarım süresince teşvik eden, bilgi, öneri ve yardımları ile katkıda bulunan değerli hocam, danışmanım Doç. Dr. İlkden TALAY'a teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Araştırma kapsamında, araştırma alanına ilişkin bilgi ve kaynakların sağlanması aşamasında yardımlarını esirgemeyen Bartın Valiliği Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü çalışanları ile örneklem hacmi ve modelinin oluşturulması aşamasındaki katkılarından dolayı TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) Yöntem Araştırmaları Daire Başkanlığı çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca çalışmalarım süresince benden desteğini esirgemeyen ailem ve arkadaşlarıma teşekkür eder sevgilerimi sunarım.

Fadime KAYA
Ankara, Temmuz 2007

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
SİMGELER DİZİNİ.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL TEMELLER.....	7
2.1 Rekreasyon Kavramı.....	7
2.2 Rekreasyon Hareketlerinin Artış Nedenleri.....	17
2.3 Rekreasyonel Tercihleri Etkileyen Faktörler.....	23
2.3.1 Katılımcı Özellikleriyle İlgili Faktörler.....	24
2.3.2 Rekreasyonel Çekiciliği Etkileyen Faktörler.....	29
2.3.3 Diğer Faktörler.....	35
2.4 Rekreasyonel Planlama.....	37
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	41
3.1 Materyal.....	41
3.2 Yöntem.....	42
4. BULGULAR.....	47
4.1 Çalışma Alanının Doğal Özellikleri.....	47
4.1.1 Coğrafi Konum.....	47
4.1.2 Topografya.....	47
4.1.3 İklim.....	48
4.1.4 Hidrolojik Yapı.....	50
4.1.5 Flora.....	51
4.1.6 Fauna.....	53
4.2 Çalışma Alanının Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Özellikleri.....	53
4.2.1 Tarihsel Gelişim.....	53
4.2.2 Nüfus.....	55
4.2.3 Ekonomik Yapı.....	57
4.2.4 Ulaşım-Altyapı.....	58
4.2.5 Eğitim ve Sağlık.....	60
4.2.6 Mevcut Alan Kullanımı.....	60
4.2.7 Tarihi ve Arkeolojik Değerler.....	63
4.2.8 Folklorik Değerler.....	77
4.2.9 Turizm.....	80
4.3 Kent Halkının Rekreasyon Olanakları	82
4.3.1 Kent Yakın Çevresi Rekreasyon Kaynakları.....	82
4.3.2 Kentsel Rekreasyon Alanları.....	92
4.4 Anket Analizleri.....	103
4.4.1 Kullanıcıların Bireysel Özellikleri.....	103
4.4.2 Rekreasyon Katılımına İlişkin Bulgular	109
4.4.3 Kullanıcı-Kaynak İlişkinine Yönelik Bulgular	113
4.4.4 Kentsel Rekreasyon Alanlarından Memnuniyet Durumları ve Talepler.....	127

5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	133
KAYNAKLAR.....	145
EKLER.....	150
EK 1. Kent halkına uygulanan anket formu.....	151
EK 2. Bartın Kenti Rekreasyon Alanları.....	156
EK 3. Bartın Kenti Mahalleleri.....	157
ÖZGEÇMİŞ.....	158

SİMGELER DİZİNİ

AKK	Anıtlar Koruma Kurulu
GSYİH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
KTVKK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
ORÜS	Orman Ürünleri Sanayi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
WWF	World Wide Fund for Nature (Dünya Doğayı Koruma Vakfı)

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 Moslow'un gereksinimler hiyerarşisi	12
Şekil 2.2 Rekreasyon hareketlerinin artış nedenleri.....	18
Şekil 2.3 Fourastie'ye göre çalışma sürelerinin kısaltılması	20
Şekil 2.4 Rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler	24
Şekil 2.5 Rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler	30
Şekil 3.1 Yöntem akış diyagramı.....	43
Şekil 4.1 Bartın Irmağı.....	51
Şekil 4.2 Yukarı Çarşı Caddesi.....	61
Şekil 4.3 Orduyeri Mahallesi'nde yeni yapılaşma alanları.....	62
Şekil 4.4 Kemerköprü.....	64
Şekil 4.5 Orduyeri Köprüsü.....	65
Şekil 4.6 Şadırvan Camii	66
Şekil 4.7 Şadırvan.....	67
Şekil 4.8 Ebu Derda Türbesi.....	67
Şekil 4.9 Taşhan.....	68
Şekil 4.10 Dervişoğlu Hanı.....	69
Şekil 4.11 Şehir Hamamı.....	69
Şekil 4.12 Bartın evlerinden bir örnek.....	70
Şekil 4.13 Amasra Kalesi.....	71
Şekil 4.14 Amasra-Kemere Köprüsü.....	72
Şekil 4.15 Fatih Camii.....	73
Şekil 4.16 İçkale Mescidi.....	73
Şekil 4.17 Kuş Kayası Yol Anıtı.....	74
Şekil 4.18 Bedesten.....	75
Şekil 4.19 Amasra Müzesi.....	76
Şekil 4.20 Amasra Çekiciler Çarşısı.....	78
Şekil 4.21 Kuruçayıle'de gemi yapımı.....	79
Şekil 4.22 Amasra Plajı.....	83
Şekil 4.23 İnkumu Plajı.....	84
Şekil 4.24 Güzelcehisar Plajı.....	84
Şekil 4.25 Mugoda Plajı.....	85
Şekil 4.26 Kuruçayıle Plajı.....	86
Şekil 4.27 Çakraz Plajı.....	86
Şekil 4.28 Kızılkum Plajı.....	87
Şekil 4.29 Akkonak Plajı.....	87
Şekil 4.30 Göçkün Plajı.....	88
Şekil 4.31 Tekkeönü Plajı.....	88
Şekil 4.32 Kapısuyu Plajı.....	89
Şekil 4.33 Uluyayla.....	90
Şekil 4.34 Gezen Yaylası.....	90
Şekil 4.35 Küre Dağları Milli Parkı.....	91
Şekil 4.36 Gazhane Parkı'nda çay bahçesi.....	93
Şekil 4.37 Gazhane Parkı'nda çocuk oyun alanı.....	94
Şekil 4.38 Belediye Parkı'nda oturma birimleri.....	95
Şekil 4.39 Belediye Parkı'nda yer alan çay bahçesi.....	95

Şekil 4.40 Cumhuriyet Meydanı.....	96
Şekil 4.41 Cumhuriyet Meydanı çevresinde çay bahçeleri.....	96
Şekil 4.42 Tersane Caddesi Parkı'ndan Bartın Irmağı.....	97
Şekil 4.43 Halatçıyaması Parkı'nda piknik masaları.....	98
Şekil 4.44 Halatçıyaması Parkı'nda çay evi-büfe.....	99
Şekil 4.45 Millet Bahçesi'nde Belediye Sosyal Tesisi.....	99
Şekil 4.46 Kozcağız Kavşağı Dinlenme Parkı.....	100
Şekil 4.47 Çağlayan Piknik Alanı'nda eski değirmen.....	101
Şekil 4.48 Balamba Piknik Alanı.....	101
Şekil 4.49 Balamba Piknik Alanı'nda restoran.....	102
Şekil 4.50 Katılımcıların yaş grupları ve cinsiyet dağılımları.....	103
Şekil 4.51 Katılımcıların cinsiyete göre eğitim durumları.....	104
Şekil 4.52 Cinsiyete göre meslek grupları.....	105
Şekil 4.53 Katılımcıların gelir grupları.....	106
Şekil 4.54 Katılımcıların sahip oldukları çocuk sayısı.....	106
Şekil 4.55 Oturulan konut tipine göre bahçe sahipliği durumu.....	108
Şekil 4.56 Cinsiyete göre serbest zaman değerlendirme biçimleri.....	108
Şekil 4.57 Bahçe sahipliğine göre rekreasyonel etkinliklere katılmama nedenleri.....	110
Şekil 4.58 Cinsiyete göre gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlik türleri.....	111
Şekil 4.59 Gelir gruplarına göre gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlik türleri.....	112
Şekil 4.60 Eğitim seviyesine göre gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlik türleri.....	113
Şekil 4.61 Kent içinde rekreasyonel etkinlikte bulunmak için tercih edilen alanlar.....	114
Şekil 4.62 Katılımcıların piknik alanlarını tercih nedenleri.....	115
Şekil 4.63 Park alanı tercih nedenleri.....	116
Şekil 4.64 Kent yakın çevresinde rekreasyonel etkinlikte bulunmak için gidilen alanlar.....	117
Şekil 4.65 Kent yakın çevresindeki rekreasyon alanlarını tercih nedenleri.....	118
Şekil 4.66 Kent içindeki rekreasyon alanlarına en çok gidilen aylar.....	118
Şekil 4.67 Kent çevresindeki rekreasyon alanlarına en çok gidilen aylar.....	119
Şekil 4.68 Kent içerisindeki alanlarda rekreasyonel etkinlikte bulunma sıklığı.....	120
Şekil 4.69 Kent çevresindeki alanlarda rekreasyonel etkinlikte bulunma sıklığı.....	120
Şekil 4.70 Kent içerisindeki alanların ziyaret edilme zamanları.....	121
Şekil 4.71 Kent çevresindeki alanların ziyaret edilme zamanları.....	121
Şekil 4.72 Kent içerisindeki rekreasyon alanlarında kalış süreleri.....	122
Şekil 4.73 Kent çevresindeki rekreasyon alanlarında kalış süreleri.....	122
Şekil 4.74 Kent içerisindeki rekreasyon alanlarına ulaşım şekilleri.....	123
Şekil 4.75 Kentsel rekreasyon alanlarına ulaşımında özel oto ve toplu taşıma araçlarını kullananların mahallere göre dağılımı.....	124
Şekil 4.76 Kent çevresindeki rekreasyon alanlarına ulaşım şekilleri.....	125
Şekil 4.77 Medeni duruma göre kent içindeki rekreasyon alanlarına kimlerle gidildiği.....	125
Şekil 4.78 Kent çevresindeki rekreasyon alanlarına kimlerle gidildiği.....	126
Şekil 4.79 Katılımcıların kent içindeki rekreasyon alanlarına gitme amaçları.....	126
Şekil 4.80 Cinsiyete göre rekreasyon alanlarına gidiş amaçları.....	127
Şekil 4.81 Kent içi rekreasyon alanlarından yeterince yararlanamama nedenleri.....	128
Şekil 4.82 Kentsel rekreasyon alanlarının yeterli görülme durumu.....	128
Şekil 4.83 Kentsel rekreasyon alanlarında görülen eksiklikler.....	129
Şekil 4.84 Rekreasyon alanında yer alması istenen olanaklar.....	129

Şekil 4.85 Cinsiyete göre bir rekreasyon alanında yer alması istenen olanaklar.....	130
Şekil 4.86 Rekreasyon alanında olması istenen özellikler.....	131
Şekil 4.87 Rekreasyonel etkinlik için tercih edilen alanlar.....	132

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1 Mahallere uygulanan anket sayıları.....	46
Çizelge 4.1 Bartın meteoroloji istasyonu (1975-2005) aylık sıcaklık değerleri.....	49
Çizelge 4.2 Bartın meteoroloji istasyonu (1975-2005) kar yağışlı, kar örtülü, sisli, donlu, kırılgılı günler.....	49
Çizelge 4.3 2000 nüfus sayımı sonuçlarına göre kent ve köy nüfusu, yıllık nüfus artışı.....	56
Çizelge 4.4 Bartın Kenti mahalle nüfusları.....	57
Çizelge 4.5 Bartın'ın çevre illere uzaklığı.....	59
Çizelge 4.6 Bartın Kenti arazi kullanım durumu.....	63
Çizelge 4.7 Gelir gruplarına göre aynı konutu paylaşan kişi sayıları.....	107

1. GİRİŞ

Rekreasyon, gerek günümüz kent ve iş ortamının olumsuz koşullarının etkisi, gerekse insanlara kattığı yapıcı ve olumlu özellikleri nedeniyle insanlar için bir gereksinimdir. Süreç içerisinde meydana gelen teknolojik gelişmelerin insan yaşantısını kolaylaştırırken bazı sorunları da beraberinde getirmesi rekreasyon gereksiniminin artmasına neden olmaktadır. Teknolojik yenilik ve değişimler insanlara fiziksel açıdan yardımcı olup yaşam koşullarını kolaylaştırırken, bu gelişmelerin yönlendirdiği gündelik yaşantıda insanlar stres, gürültü, çeşitli çevre sorunları gibi olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kalmaktadır. Kentlerde görülen hava kirliliği, trafik sorunları, doğal alanların hızla tahrip ve yok edilmesi, aşırı nüfus artışıyla gelişimi şekillenen kentsel alanların olumsuz özellikleri insanların serbest zamanlarını geçirebilecekleri, sosyal, kültürel ve fizyolojik açıdan çeşitli amaçlarla yararlanabilecekleri ortamlara gereksinim duymalarına neden olmaktadır. Bu gereksinimleri karşılamaya yönelik kent mekanlarının oluşturulmasında rekreasyonel eğilim ve taleplerin belirlenmesi önemlidir.

Rekreasyonel talep ve gereksinimler gelir, eğitim durumu, yaş, cinsiyet gibi kişisel faktörler nedeniyle farklılık gösterebildiği gibi, kentlerin doğal, sosyal ve kültürel yapısı ile bu yapıda meydana gelen değişimlerde rekreasyonel eğilimleri etkilemekte, kişi kendi algı, istek ve olanaklarına göre rekreasyon aktivitelerine katılmaya karar vermekte ve rekreasyonel davranışlar kentten kente farklılıklar gösterebilmektedir. Bu farklılıkların belirlenmesi, insanları ne tür rekreasyon aktivitelerine ve hangi alanlara yönlendirdiğinin anlaşılması, tüm halkın rekreasyon gereksiniminin karşılanması açısından gereklidir. Tüm sosyo-ekonomik yapıdaki insanlar için rekreasyon olanaklarının sağlanması, rekreasyon seçimini yönlendiren faktörlerin planlamaya yansıtılmasıyla mümkün olacaktır.

Eğilim ve taleplerin belirlenmesi, kent planlama çalışmalarına ve bunun bir parçası olarak rekreasyonel planlamaya ve rekreasyona kaynak oluşturan açık-yeşil alanların planlanmasına halkın katılımını sağlayacak ve gereksinimleri karşılayacak en iyi çözümlerin üretilmesine yardımcı olacaktır.

Bu bağlamda Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi, planlama çalışmalarına katkılarının sağlanması kullanıcı beklentilerinin karşılanması açısından önemlidir. Ayrıca kentlerin doğal, sosyal ve kültürel yapısının da etkileriyle oluşan, her kentin kendine özgü rekreasyonel eğilimlerinin Bartın Kenti ölçeğinde belirlenmesi, Bartın Kenti'ne yönelik rekreasyonel planlamanın gerçekleştirilmesine katkı sağlaması açısından önemlidir.

Bu araştırmanın amacı; Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenerek, bu taleplerin karşılanmasına ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerin sunulmasıdır.

Araştırma kapsamında rekreasyon, rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler ve rekreasyonel planlama kavramları üzerinde durularak kuramsal temeller oluşturulmuştur. Bartın Kenti verileri ile kent çevresindeki rekreasyon kaynaklarının rekreasyonel değerlerinin belirlenmesinde katkıları olan veriler sunulmuştur. Bartın kent halkının rekreasyonel eğilimlerini belirlemek amacıyla fonksiyon ve büyüklük açısından çeşitlilik gösteren, kentsel kullanım niteliğine sahip yedi park ve üç piknik alanı ile kent çevresindeki rekreasyon kaynakları belirlenerek, kent halkının bu alanlarla ilişkileri, rekreasyona katılımı, rekreasyon türü ve alanı tercihi, alanlardan memnuniyet durumları ve talepleri anket çalışması kapsamında belirlenmiş, bu anket bulgularının yanı sıra, gelir, eğitim durumu, cinsiyet gibi bazı faktörlerin rekreasyonel eğilim ve talepleri ne şekilde yönlendirdiği ortaya konmuştur. Tüm bu veriler ışığında kent halkının rekreasyonel taleplerini karşılamaya ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Rekreasyonel eğilimlerin belirlenmesi ve kullanıcı kaynak ilişkilerinin ortaya konması amacıyla yapılan çalışmalar, araştırma yönteminin oluşturulmasında ve konuya bakış açısının geliştirilmesinde yararlanılan materyaller olmuştur. Araştırmacılar tarafından rekreasyonel eğilimlerin ve kullanıcı kaynak ilişkilerinin çalışmalarının çeşitli aşamalarında kullanılmak üzere belirlendiği araştırmalardan bazıları aşağıda özetler şeklinde sunulmuştur.

Türel (1988) Ankara Kenti yeşil alanlarının kullanım etkinliklerini ve yeterliliği için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla yürüttüğü çalışmada, Ankara Kenti'ndeki bazı park alanlarında, kent halkının park kullanma eğilimlerini belirlemek için anketler uygulamıştır. Kent halkının yeşil alan kullanma eğilimlerini belirleyerek yeşil alanların düzenleme prensiplerini sunmuş ve yeni alanlar için öneriler getirmiştir.

Tolunay (1990) Zafran Mesire Yeri'nin ziyaretçi potansiyelini belirlemek, niteliğini anlamak, ziyaretçi tercihlerini, rekreasyon etkinliklerinin hangi tür aktivitelerle şekillendiğini belirlemek, katılımcıların orman hakkındaki düşüncelerini ortaya koymak amacıyla yürüttüğü çalışmada gözlem ve anket metodunu kullanmıştır.

Nabavi (1994) İstanbul'daki rekreasyon alanlarında kullanıcı özelliklerini belirlemek amacıyla çalışmada anket tekniğini kullanmış, İstanbul'da seçilen 3 park alanında kullanıcıların alanla ilişkilerini, görüşlerini ve taleplerini belirlemiştir.

Gülbahçe (1996) insanların serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını incelediği çalışmada, serbest zamanlarda tercih edilen aktivite türü üzerinde etkili olan bazı faktörleri açıklamıştır.

Yılmaz vd. (1996) Ankara metropoliten kent halkının rekreasyonel eğilimlerini ve kent yakın çevresi açık yeşil alanları ile ilişkilerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında, Ankara'nın farklı ilçelerinde nüfuslarıyla orantılı olarak anketler uygulamışlardır. Anketler sonucunda kullanıcıların rekreasyon alanlarıyla ilişkileri ve bu alanlarla ilgili düşünce ve talepleri belirlenmiştir.

Demirel (1997) Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi) doğal ve kültürel değerlerinin rekreasyonel uygunluğunun belirlenmesi amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada, alanın rekreasyon ve turizm potansiyelini inceleyerek, bölgedeki alanlarda halkın genel rekreatif davranışlarını belirlemiştir. Hazırlanan anket formlarını yerleşim alanlarında uygulayarak halkın doğal peyzaj elemanlarını tercih durumlarını incelemiştir. Bu verileri doğal peyzaj değerlerinin rekreasyona uygunluğunu belirlemek için

kullanmıştır.

Arda (1997) çalışmasında Kadıköy Kıyı Şeridi'nde yer alan kent parklarını örnek alarak kullanıcı-mekan ilişkilerini ortaya koymak, kullanıcı taleplerini belirlemek amacıyla anket çalışması gerçekleştirmiştir.

Oğuz (1998) kent parkı kavramını inceleyerek, bu yönden Ankara kent parklarının etkinliğini belirlemek amacıyla parkların nitelik ve dağılımını incelemiş, üç büyük kent parkında kullanıcılarla anket çalışması gerçekleştirmiştir.

Onat (1998) yeşil alan kullanıcılarının memnuniyet derecelerini belirlemek amacıyla, Beşiktaş İlçesi'nde 3 park alanında kullanıcılara anket uygulaması yaparak semt ölçeğinde bu parkların kullanıcı taleplerini ne derecede karşıladığını belirlemiştir.

Sertkaya (2001) Bartın kıyı bölgesinin turizm ve rekreasyon potansiyelini belirlemek amacıyla doğal ve kültürel verileri analiz etmiş, ziyaretçilerin turistik ve rekreasyonel etkinliklerini anket yoluyla belirleyerek, potansiyel belirlemede bu verilerden de yararlanmıştır.

Yılmaz ve Bulut (2002) Erzurum kent halkının rekreasyonel eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla çalışma yaparak, kent halkının rekreasyonel gereksinimlerini ve beklentilerini kullanıcı odaklı belirlemek amacıyla üç semtteki park alanlarında anket uygulaması gerçekleştirmiştir. Anket çalışması sonucunda Erzurum Kenti'nde kullanıcıların park alanları hakkında görüşleri ve rekreatif gereksinimleri belirlenmiştir.

Bulut ve Kırzioğlu (2002) Erzurum Kenti'nde bulunan parkların yeterliliğini belirlemek amacıyla mevcut parkların yüz ölçümleri ile bölgenin nüfusunu oransal olarak karşılaştırarak, her bölge için kişi başına düşen park alanını ortaya koymuştur. Konuyla ilgili kullanıcıların görüşlerini almak amacıyla anket uygulaması gerçekleştirilmiş, mevcut parklar için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Güngör (2002) Yıldız Parkı'nda kullanıcıların memnuniyet derecelerinin değerlendirilmesi amacıyla anket çalışması gerçekleştirmiş, kullanıcı özelliklerini ve kullanıcıların alandan memnuniyet durumlarını, beklenti ve isteklerini belirlemiştir.

Roovers *et al.* (2002) Belçika'da iki kent arasında kalan ve yoğun olarak kullanılan Heverlee –Merendaal Ormanı'nın ziyaretçilerine anket uygulayarak rekreasyon alanının karakteristiği ile rekreasyon paterni etkileşimi hakkında araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada ziyaretçilerin sosyo-demografik karakteristikleri, tercihleri, kişisel aktivite algılamaları ve alt yapı bakımından ormanı yorumlamaları ile ilgilenilmiştir.

Akten (2003) çalışmasında, Isparta İli'ndeki bazı rekreasyon alanlarının mevcut potansiyellerinin ve kent içi rekreasyon alanlarından yararlanacak insanların talep ve eğilimlerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Akten, eğilimlerin belirlenmesi için anket çalışması yaparken, rekreasyon alanlarının mevcut potansiyellerinin belirlenmesi için Gülez yöntemi kullanmıştır.

Dorwart *et al.* (2004) yaptıkları çalışmalarında park ve rekreasyon planlamasının rekreasyon kaynaklarını koruma-kullanma ilkeleri çerçevesinde sorumluluklar içerdiğini, planlamacıların bu görevlerini yerine getirebilmek için ziyaretçi deneyimlerinde etkili olan faktörlerin neler olduğunun bilinmesi gerektiğini vurgulamışlar, ziyaretçi algılamalarının kaynak yönetiminde önemli rolleri olduğunu belirtmişlerdir.

Tolunay vd. (2004) çalışmalarında Isparta Tarihi Ayazmana Mesireliği'nin açık hava rekreasyonu açısından kullanıcı özelliklerini belirlemek amacıyla anket ve gözlem tekniklerinden yararlanmışlar, kullanıcı-kaynak ilişkisini belirleyerek mesire yerinin verimli kullanımı için önerilerde bulunmuşlardır.

Kart (2004) Emirgan Parkı'nda kullanıcıların memnuniyet derecelerinin değerlendirilmesi amacıyla yaptığı çalışmada; Emirgan Parkı'nın, doğal ve tarihi kimliğini incelemiş, zaman içerisinde gerçekleşen fiziksel değişimi irdeleyerek,

bugünkü kullanımın kullanıcı gereksinimlerini ne derece karşıladığını ve kullanıcıların memnuniyet durumlarını belirlemek amacıyla park kullanıcılarına anketler uygulamış, anket analizlerini gerçekleştirerek parkın sürdürülebilir kullanımının sağlanmasına yönelik öneriler getirmiştir.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1 Rekreasyon Kavramı

Geçmişten günümüze kadar, eğlenme ve dinlenmeye yönelik bireysel ya da topluca sürdürülen değişik aktiviteler, insanlığın gösterdiği gelişme ve değişimlerle farklılaşmış, kimi zaman az, kimi zaman yoğun bir şekilde varlığını sürdürmüştür (Pehlivanoglu 1986).

Rekreasyona duyulan gereksinim ve bu gereksinimin karşılanması için yaratılan kolaylıklar endüstrileşme ve kentleşmenin yarattığı sonuçlardır (Özgüç 2003). Endüstri devrimi sonrasında meydana gelen gelişmelerle sosyal yaşamda köklü değişiklikler yaşanmış, insanların eğlenme ve dinlenme aktiviteleri için ayırdıkları zaman ve olanaklar artmıştır (Bakır 1990). Rekreasyon, günümüzde sağlıklı yaşamın devam ettirilebilmesi için bir gereksinim ve yaşam kalitesini etkileyen önemli bir unsur olarak görülmektedir (Nalbantoğlu 1997).

Rekreasyon anlayışındaki değişimin nedenlerinden biri çalışma sürelerinin azalmasıyla insanların farklı aktiviteler için ayırabilecekleri serbest zamanların artmasıdır. Rekreasyon her şeyden önce serbest zamanları olanların gerçekleştirebileceği bir aktivite türüdür (Sağcan 1986). Serbest zaman kavramından ilk söz edenlerden Aristo bu zamanı “her uygar kişinin yaratıcı özelliklerini ortaya koyduğu bir zaman parçası” olarak tanımlamıştır (Pehlivanoglu 1986). Baud-Boyv and Lawson (1998) serbest zamanı, “çalışma, uyku ve diğer temel gereksinimler karşılandıktan sonra kişiye kalan zaman” olarak tanımlamakta ve insanların karar verme yetileri sayesinde bu zamanı nasıl kullanacaklarını belirlediklerini söylemektedir.

Dumazedier (1968) geleneksel toplumlardaki serbest zamanı, endüstri toplumlarında çalışanların serbest zamanlarından ayırmaktadır. Endüstri öncesi toplumlarda çalışma henüz örgütlenmemiştir. Bu nedenle iş ile ilgili faaliyetler diğer toplumsal faaliyetlerden ayrılmamıştır. İş ve iş dışında kalan serbest zaman iç içedir. Bu nedenle geleneksel

toplumların işten belirgin çizgilerle ayrılmış serbest zamanlarından bahsetmek söz konusu değildir. Serbest zamanların endüstri öncesi toplumlarda gelişmeye başlamasının nedeni endüstriyel yapının yavaş yavaş nüfuz etmesinden kaynaklanmaktadır (Karaküçük 1997).

Günümüz rekreasyon anlayışında serbest zaman, kişinin kendi mesleki, ailevi ve sosyal görevlerini yerine getirdikten sonra, özgür iradesiyle, dinlenmek ve eğlenmek amacıyla, gönüllü olarak, sosyal aktivitelerde bulunarak ya da bilgisini ve yeteneğini artırmak için bir takım çalışmalara katılarak harcadığı zamandır (Sezgin 1987). Bugün, serbest zaman evrensel bir insan hakkıdır ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 24. maddesine göre herkesin dinlenmeye, eğlenmeye ve çalışma sürelerinin izin verdiği belirli dönemlerde ücretli izinlere hakkı vardır (Gülbahçe 1996).

Rekreasyonel aktivitelere katılabilmek için serbest zaman gereklidir, ancak rekreasyonel isteğe bir neden oluşturmayabilir (Sezgin 1987). Serbest zamanı eğlenme, dinlenme, rahatlama ve yenilenme amacıyla kullanmak kişinin elindedir. Serbest zamanlarda yapılan aktivitelerin rekreasyon işlevini taşıması açısından kişisel hedef ve isteklerin gerçekleşmesi ve zamanın mutluluk verici bir biçimde değerlendirilmesi önemlidir.

Rekreasyon kavramı, Latince 're-tekrar' ve 'create-yaratma' sözcüklerinin birleşmesinden oluşmuş olup, yenilenme, bir şeyin yeniden yaratılması ya da kazanılması anlamına gelir (Akten 2003). Kraus (1985) yeniden yaratma anlamındaki bu yaklaşıma göre rekreasyonu, kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan aktiviteler olarak tanımlamaktadır (Karaküçük 1997). Bu temel tanımın dışında değişik sosyal yapı ve görüşlere göre, rekreasyonun farklı yönlerini vurgulayan tanımlamalar mevcuttur. Genel olarak rekreasyon, insanların serbest zamanlarında, eğlence amacıyla, gönüllü olarak katıldıkları, bedensel ve ruhsal yorgunlukları gideren, insanlara fiziksel, ruhsal ve yaratıcı güç kazandıran aktiviteler olarak tanımlanabilir (Sağcan 1986).

Gülezer (1990)'e göre rekreasyon "kişilerin günlük yaşamlarında, zorunlu olarak

kullandıkları zamanların dışında, serbest zamanlarında, yıpranan ruh ve vücutlarını eski zindeliğine kavuşturmak amacıyla, kendi isteği ile yaptığı etkinlik ya da etkinlikler” dir (Müderrişoğlu 2002).

Koç (1991) rekreasyonu, serbest zamanlar içinde yapılan, bireyin kendi isteği ve iç itimi sonucu oluşan, bireyi fiziksel ve düşünsel yönden yenilemeyi amaçlayan; bireyin toplumsal, ekonomik, kültürel olanakları ve yaşadığı toplumun yapısı ile bağımlı olarak yapılan etkinlikler bütünü olarak tanımlamaktadır (Akten 2003).

Rekreasyonun oldukça kapsamlı bir aktivite olduğunu vurgulayan ve kelimenin anlamını kısıtlamama yanlısı tanımlamalar da yapılmaktadır. Butler *et al* (1998) rekreasyonu, zorunluluklar dışında kalan serbest zamanlarda, zevk alma ve memnuniyet sağlama amacıyla yapılan gönüllü aktiviteler olarak, Kelly (1990) katılımcılarına yarar sağlayan, zorunlu işler dışındaki tüm aktiviteler olarak tanımlamaktadır.

Kılbaş (2001)’a göre rekreasyon; başlangıçta amaçlanmaksızın ya da dışarıdan güdülenmeksizin, kişinin kendisi için yaptığı etkinlikler olarak gelişen, bireyin serbest zamanında zevk almak ya da bazı fiziki, toplumsal ve duygusal davranışları kazanmak için yaptığı etkinlik ve deneyimlerdir.

Bireyin içinde bulunduğu toplumsal yapı ve yaşam ortamının sunduğu olanaklara göre yapılabilen rekreasyonel aktiviteler aracılığıyla ruhsal ve bedensel gereksinimlerin karşılanabilmesi rekreasyonda temel hedeftir. Rekreasyonda amaçlanan bireyin yeni değerler kazanması, yaşam gücü ve isteğini yenileyebilmesidir (Pehlivanoglu 1986).

Rekreasyonun kavramını diğer aktivite ve kavramlardan ayıran temel özellikler şunlardır (Karaküçük 1997, Sertkaya 2001) :

- Rekreasyonda herhangi bir zorunluluk söz konusu değildir, iç itimi sonucunda gönüllü olarak yapılır.

- Fiziksel ya da düşünsel hareketlilik içerir.
- Serbest zamanlarda yapılır.
- Her yaştaki ve sosyal yapıdaki bireyler için söz konusudur.
- Bireysel ya da toplu olarak yapılabilir.
- Rekreasyon durağan bir olgu değildir. Ekonomik koşullara, eğitime, geleneklere, moda, hükümet politikalarına ve tanıtım aktivitelerine bağlı olarak değişir.
- Rekreasyonel aktiviteler her türlü açık veya kapalı mekanlarda ve her mevsimde yapılabilir.
- Rekreasyon, insanların serbest zamanlarında yapmaktan hoşlandıkları çok çeşitli aktiviteleri içerir ve herkese göre bir amacı vardır.
- Rekreasyon aktiviteleri kişiden kişiye, yaşa, algı ve zevklere göre farklılıklar gösterebildiği gibi, zamana ve mekana bağlı olarak da farklılıklar gösterebilir.
- Rekreasyon, planlı ya da plansız, organize veya organize olmamış mekanlarda yapılabilir.

Butler (1968) rekreasyonun önemini şu şekilde ifade etmektedir (Gülbahçe 1996).

- İnsanların dinlenme ve eğlenme gereksinimini karşılayan rekreasyonel aktiviteler sayesinde hayatla bağları güçlenir, mutlu olurlar.
- Rekreasyonel etkinliklerde bulunan kişi, serbest zamanını iyi değerlendirmiş ve sağlıklı bir kişilik geliştirmiş olur.

Endüstrileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı yaşam tarzının insanlarda büyük gerilimler yarattığı açıktır. Bu gerilimlerin giderilmesi, kişinin ruhsal dengesinin korunması ve yenilenmesi açısından rekreasyonun önemi büyüktür (Sertkaya 2001). Rekreasyon hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme ve endüstrileşme ile kent ortamında yıpranan ve verimsizleşen insanların, fiziksel ve ruhsal anlamda yenilenmesi ve tekrar yararlı duruma gelebilmesine olanak sağlayan bir araçtır (Köksal 1999).

Rekreasyonun önemli özelliklerinden biri de toplumsal yapıya katkı sağlamasıdır. Aynı rekreasyon aktivitesinden zevk alanların bir araya gelmesi, insanların birbirini tanımasına, dostluk kurmasına, ortak amaçlar etrafında hareket etmesine ve sosyal

ilişkilerin güçlenmesine olanak tanır. İnsanların birbirleriyle olan ilişkilerinin düzenlenmesinde ve toplumsal kurallara uyulmasında rekreasyonel aktiviteler sırasında edinilen deneyimlerin rolü büyüktür (Karaküçük 1997). Rekreasyon kamunun sosyal, fiziksel ve ruhsal gereksinimlerini karşılayacak önemli bir araçtır (Sağcan 1986).

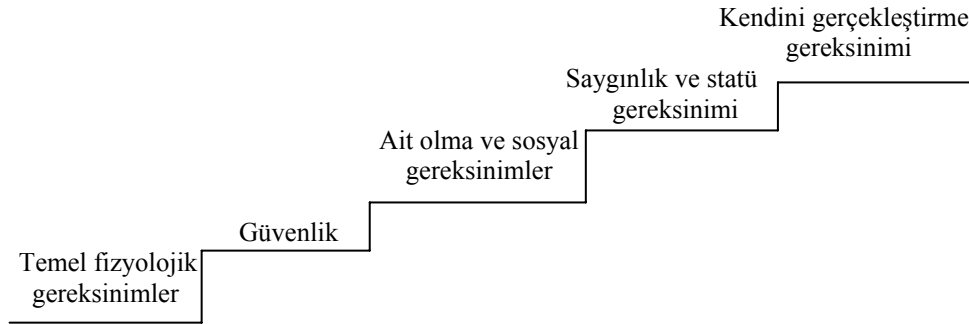
Dally (2000) rekreasyonun insan, toplum ve çevre üzerindeki yararlarını 4 ana başlık altında toplamıştır. Bunlar:

- **Bireysel yararları:** Rekreasyon her yaş grubundaki insanların bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişmesine yardım eden aktivitelere katılma olanağı sağlar. Yaşam kalitesini artırır.
- **Toplumsal ve sosyal yararları:** Rekreasyon, toplumda işbirliği sağlama, takım ruhunu geliştirme, birbirini anlama, sosyal bağlayıcılık, toplumsal yaşam kalitesini artırma, tüm yaş gruplarının toplumsal yapıya dahil olmasını sağlama gibi etkileriyle toplumsal ve sosyal yapıya olumlu katkılar sağlar.
- **Ekonomik yararları:** Rekreasyonun özel ve kamusal alanda yatırım olanakları sunması, düzenli rekreasyon ve spor aktivitelerine katılımı genel sağlık harcamalarında azalmayı teşvik etmesi, yeni iş olanakları yaratması gibi etkileri ekonomik büyüme ve gelişmeye katkı sağlamaktadır.
- **Planlama ve çevresel yararları:** Rekreasyon amacıyla parkların ve açık alanların oluşturulması ve korunması çevre sağlığına ve çevre duyarlılığının geliştirilmesine önemli katkılar sağlar. Ayrıca açık yeşil alanlar ve rekreasyon alanları görsel çekicilik yaratmaktadır. Kent planlamada hiç bir eleman, tek başına açık yeşil alanlardan daha iyi kenti tamamlayıcı bir öge olamaz. Bir yerleşim yerinin doğaya yakınlığı ve rekreasyona uygunluğu, olumlu katkıları nedeniyle yaşam ortamı seçiminde önemli bir faktördür.

Günümüzde, insanlarda sağlık bilincinin oluşması, toplumsal ve ekonomik ilişkilerde rekreasyonun öneminin kavranması, sosyal, fiziksel ve ruhsal yönden elde edilen yararlar nedeniyle rekreasyonun sadece çalışma sonucu yorulan kişiyi dinlendirme amacıyla olduğu düşüncesi giderek zayıflamaktadır (Karaküçük 1997). Çünkü rekreasyon yalnızca dinlenme fonksiyonuna sahip olmayıp, eğlenme, kişisel gelişimi sağlama, kendini gerçekleştirme, sosyal ilişkiler sağlama gibi fonksiyonlara da sahiptir. Edginton and Ford (1985) bu bakış açısıyla rekreasyonu “işten bağımsız, kendi içinde değerli olan, kişinin pek çok önemli gereksinimi karşılayan, dolu ve mutlu bir yaşam aracıdır” şeklinde tanımlamaktadır (Karaküçük 1997).

Rekreasyon Gereksinimi

İnsanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri ve sağlıklı bir biçimde yaşayabilmeleri için bir takım gereksinimleri vardır. Ayrıca zorunlu olmamakla birlikte, insanların mutlu olmalarını sağlayan, kendini gerçekleştirme, kabul görme ve arkadaş edinme gibi gereksinimler de söz konusudur (Karaküçük 1997). Maslow insan gereksinimlerini önem derecelerine göre Şekil 2.1’de olduğu gibi belirtmiştir (Law 2002).

Şekil 2.1 Maslow’un gereksinimler hiyerarşisi (Law 2002).

Maslow’un geliştirdiği beş aşamalı gereksinimler hiyerarşisinde, gereksinimler yaşamsal olandan toplumsal olana doğru sıralanmakta ve gereksinimlerin karşılanmasına en alt basamaktan başlanmaktadır (Kılbaş 2001). Yeme, içme, uyku, barınma gibi temel fizyolojik gereksinimler insanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri için zorunludur. Ayrıca can ve mal güvenliği, iş güvenliği, sosyal güvenlik gereksinimleri şiddetle hissedilir. Ait olma, başkalarıyla bir arada olma, kabul ve saygı

görme, insanın kendi potansiyelini kullanabilme isteği, amaç ve dileklerini gerçekleştirebilme gibi gereksinimler ikincil gereksinimlerdir. Kendini gerçekleştirme gereksinimi ise daha alt düzeydeki gereksinimler gerçekleştirilmeden ortaya çıkmaz. Bu nedenle az gelişmiş ülkeler için lüks sayılan herhangi bir gereksinim, gelişmiş ülke insanları için zorunlu gereksinim grubuna girebilmektedir (Karaküçük 1997). Rekreasyon, içerdiği özellikler nedeniyle kaynağını kendini gerçekleştirme gereksiniminden alır.

Bugün, rekreasyon gereksinimi kent halkının sağlık ve eğitim gereksinimlerinden ayrı tutulmamaktadır (Sezgin 1987). Rekreasyon gereksinimi özellikle yoğun nüfuslu alanlarda oluşmaktadır (Baud-Boyy and Lawson 1998). Rekreasyonun bir gereksinim olarak benimsenmesinde endüstri devriminden sonraki ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelerin rolü büyüktür. Endüstrileşme, teknolojik gelişmeler, nüfus artışı ve bunların sonucunda çevrenin tahrip olması ve kirlenmesi, kent insanının rekreasyon ve açık yeşil alan gereksiniminin artmasına neden olmaktadır. Rekreasyon, endüstrileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı bir gereksinim olduğu için, endüstrileşmesini tamamlamış ve kentsel nüfusun kırsal nüfusla kıyaslanamayacak derecede ağır bastığı toplumlarda rekreasyon gereksinimi oldukça büyük boyutlara ulaşmıştır. Rekreasyon gereksiniminin oluşmasında ve artmasında iş hayatındaki stres, tatminsizlik, çalışma düzeninin fiziksel, psikolojik, sosyal etkileri ve daha kaliteli bir yaşam isteği gibi faktörler de etkilidir (Sağcan 1986).

Endüstrileşme sürecini tamamlamış ülkeler kadar olmamakla birlikte, Türkiye’de özellikle kalabalık kentlerde rekreasyon önemli değişimler göstermiştir ve bir gereksinim olarak kabul görmektedir (Pehlivanoglu 1986).

Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyonun belirli gruplar altında incelenmesi, onun insanlar tarafından algılanmasını ve niteliğini değiştirmez. Ancak rekreasyon aktivitelerinin ne zaman, nerede ve nasıl gerçekleştirileceğinin belirlenmesi, uygun zaman ve erişim mesafesinde rekreasyon

alanlarının planlanması açısından önemlidir. Bu açıdan rekreasyon sınıflandırmaları ayrı bir önem taşımaktadır. Rekreasyon, aktivite niteliğine, amacına, gerçekleştirildiği alanlara ve alanların konumlanmaları gibi özelliklerine göre çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir.

Pehlivanoğlu (1986) rekreasyonu, kullanılan serbest zaman dilimine, rekreasyon alanının uzaklığına, içerdiği hareket unsuruna ve yapıldığı mekana göre aşağıda olduğu gibi sınıflandırmıştır:

Yapısal sınıflandırma: Rekreasyon etkinliklerinin sürdürüldüğü mekanın iç ya da dış mekan olma durumuna göre “kapalı yer” ve “açık hava” rekreasyonu olarak iki gruba ayrılmaktadır. Kapalı yer rekreasyonu, konutlar başta olmak üzere değişik iç mekanlarda sürdürülen rekreasyon çeşididir ve bireylerin günlük yaşamlarında büyük yer tutar. Açık hava rekreasyonu ise bireylere daha geniş hareket olanağı sağlayan ve açık havada yapılan rekreasyon türüdür (Pehlivanoğlu 1986).

Yersel sınıflandırma: Rekreasyon alanının konumuna bağlı olarak yapılan bu sınıflandırmaya göre “kentsel” ve “kırsal” olmak üzere iki rekreasyon türü bulunmaktadır. Kentsel rekreasyon, yerleşim alanları içinde yer almakta ve kent organizasyonu tarafından yönlendirilmektedir (Karaküçük 1997). Kentte yer alan rekreasyon alanları kısa süreli serbest zamanlarda, insanların yakın çevrelerinde bulabilecekleri rekreasyon aktiviteleri sunar (Özgüç 2003). Bu alanlar, halkın ekonomik güçsüzlüğü nedeniyle yeterince gerçekleştirilemeyen rekreasyon gereksiniminin bir bölümünün kent içinde giderilmesi olanağı sunar (Bilgili 2001). Gelişmiş ve bir çok gelişmekte olan ülkede nüfusun büyük bölümünün kentlerde yaşaması, kentleri rekreasyon aktiviteleri açısından önemli alanlar haline getirmektedir (Williams 2003).

Kırsal rekreasyon ise, yerleşim alanları dışında kalan kırsal nitelikli alanlarda gerçekleştirilen rekreasyon türüdür. Kırsal rekreasyon aktiviteleri aslında kırsal kökenli olmayıp, kentlinin rekreasyon gereksinimini karşılamak amacıyla oluşmuş, ancak geniş arazi kullanımı ve bazı doğal özellikler gerektirdiğinden kırsal alanda yapılabilen

rekreasyon aktiviteleridir (Karaküçük 1997).

İçeriksel sınıflandırma: Bu sınıflandırma, rekreasyon aktivitelerinin içerdiği koşullar ya da bireyin harcadığı güç ve hareketlilik ayrımına dayanmakta ve “aktif”, “pasif” olmak üzere iki rekreasyon tipini tanımlamaktadır. Aktif rekreasyon; çeşitli takım sporları, yüzme, bisiklete binme, koşu gibi fiziksel çaba ve belirli bir güç harcamayı gerektiren, genellikle bedensel uğraşları kapsayan rekreasyon tipidir. Belirli bir hareketlilik gerektirmeyen, daha çok bireyin iç dünyasına yönelik, yürüme, oturma, piknik yapma, çeşitli hobiler gibi uğraşları içeren rekreasyon tipi ise pasif rekreasyon olarak adlandırılmaktadır (Pehlivanoglu 1986, Anonymous 2003).

Zamansal sınıflandırma: Rekreasyon aktivitelerinin yapıldığı serbest zaman dilimleri dikkate alınarak yapılan bu sınıflandırmada “günlük” ve “tatil” rekreasyonu söz konusudur. Günlük rekreasyon, daha çok bireyin yaşadığı yakın çevresinde gününbirlik ve kısa mesafelerde gerçekleştirilen rekreasyon çeşididir. Tatil rekreasyonu ise hafta sonu ya da yıllık izinler gibi daha uzun süreli serbest zamanlarda yapılan rekreasyon türüdür (Pehlivanoglu 1986).

Rekreasyon, insanların katılma amaçları göz önünde bulundurularak farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Karaküçük (1997) rekreasyonu amaç unsurunu dikkate alarak şu şekilde sınıflandırmıştır:

Dinlenme amaçlı rekreasyon: Beden ve ruh sağlığının korunması amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleridir.

Kültürel amaçlı rekreasyon: Kültüre duyulan ilgi veya merak sayesinde eski sanat ve tarihi eserleri içeren ve kültürel dokusunu koruyan alanların ziyaret edilmesi aktivitelerini içerir.

Toplumsal amaçlı rekreasyon: Toplumsal ilişkiler kurmak ve geliştirmek amacıyla yapılan etkinliklerdir.

Sportif amaçlı rekreasyon: Sportif aktivitelere katılmak amacıyla aktif ya da pasif olarak yapılan etkinliklerdir.

Turizm amaçlı rekreasyon: Öncelikle tatil dönemlerinde, yerleşim alanı dışında farklı mekanları gezmek, görmek ve dinlenmek amacıyla yapılan etkinliklerdir.

Sanatsal amaçlı rekreasyon: Sanatsal bir ürün ortaya koymak amacıyla, bir çok alanda yapılan etkinliklerdir.

Rekreasyon aktivitelerini fiziksel, sosyal, düşünceye dayalı ve çevreye dayalı rekreasyon aktiviteleri olarak 4 grup altında toplayan Uzun ve Altunkasa (1991) rekreasyon alanlarını ise büyüklük, ulaşılabilirlik, sunu çeşitliliği ve kaynak kullanımı açısından taşıma kapasitesini dikkate alarak 5 gruba ayırmaktadır. Bunlar:

Konuta bağlı rekreasyon alanları: Konut yakın çevresinde yer alan ve dinlenme, bitkilerle ilgilenme, yürüme gibi olanaklar sunan alanlar ve çocuk bahçeleridir.

Mahalleye bağlı rekreasyon alanları: Bu alanlar genellikle bir ilköğretim okuluyla birleşmiş durumda ve yürüme mesafesi içerisinde yer alan, 5000 kişilik bir nüfusa hizmet edebilecek kapasiteli, dinlenme, gezinti, spor ve oyun olanakları sunan, mahallede yaşayanların aktif ve pasif rekreasyon gereksinimlerine cevap veren alanlardır.

Mahalleler birliğine bağlı rekreasyon alanları: 20.000 kişilik bir nüfusa ya da 3-6 mahalleye hizmet edecek kapasitede, yaya yürüyüş mesafesi içerisinde, geniş yaya aksları üzerinde yer alan, mahalleler bünyesinde yaşayanların aktif ve pasif rekreasyon gereksinimlerini karşılayan, bir lise veya alış veriş merkeziyle bütünleşmiş alanlardır.

Kentsel rekreasyon alanları: Bu alanlar tüm kente ya da 100.000'den fazla nüfusa hizmet verebilecek kapasitede, genellikle araçla ulaşım mesafesinde, mümkün olduğunca yaya bölgeleri üzerinde bulunan ve çok çeşitli rekreasyon aktivitelerine olanak sağlayan alanlardır (Uzun ve Altunkasa 1991). Kentsel rekreasyon alanlarının başlıcalarından biri parklardır. Parklar değişik rekreatif aktivitelerin sunumuna olanak sağlayan alanlardır. Sunulan aktiviteler, tesislerin türü ve çeşitliliği ile parkın boyutlarına göre farklılıklar göstermektedir (Tarman 1994).

Bölgesel rekreasyon alanları: Bölge ya da metropoliten alanda yaşayan insanların rekreasyon gereksinimlerini karşılayacak düzeyde zengin kaynaklara sahip, organize ya da serbest bir çok aktiviteyi içeren alanlardır.

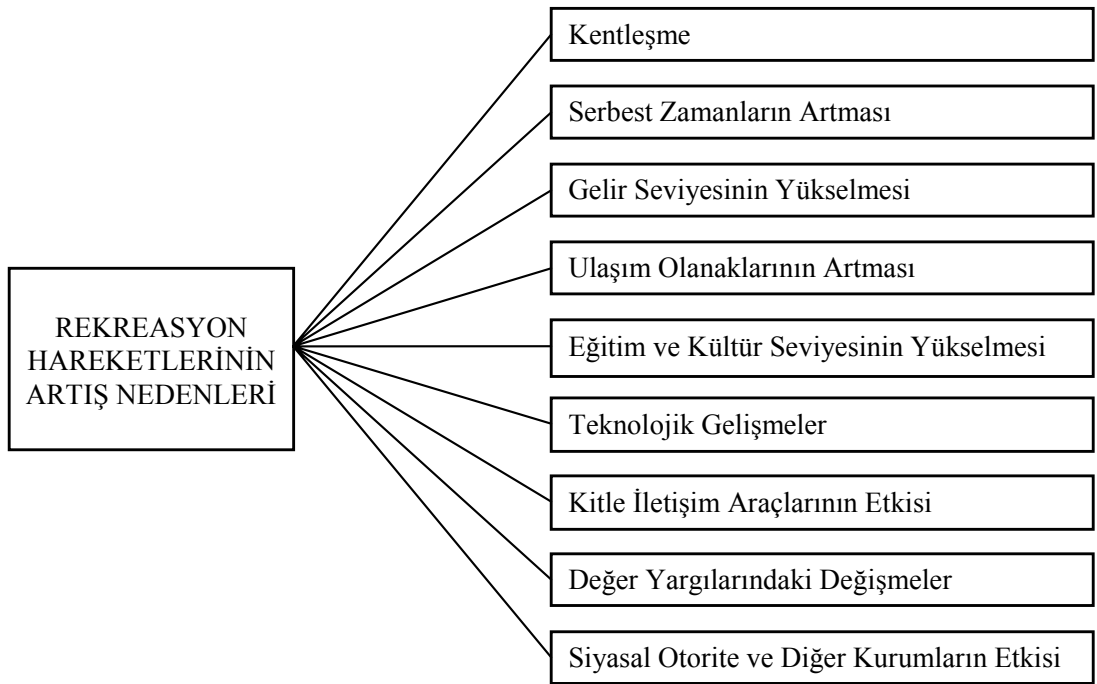
Bammel and Bammel (1996) ise rekreasyon alanlarını kaynağa dayalı ve aktiviteye dayalı olarak ayırmıştır. Kaynağa dayalı rekreasyon alanları yoğun nüfuslu alanlardan uzakta yer alma eğilimindedir ve daha az yoğunlukla kullanılırlar. Bu alanlar daha çok jeolojik, tarihsel ya da doğal çekiciliklere sahip alanlardır. Aktiviteye dayalı rekreasyon alanları kentsel alanlarda yer alan, parklar, spor alanları, piknik alanları gibi aktiviteye dayalı alanlardır ve büyük kentlere yakın veya kolayca ulaşılabilir olanlar çok kullanılırlar.

Rekreasyonun günlük, aylık veya yıllık serbest zamanlarda yapılması aktif ya da pasif olması, kentsel veya kırsal alanlarda yapılıyor olması, amacını ve işlevini değiştirmez. İnsanların kendi beğenileri ve olanakları ölçüsünde yaptıkları rekreasyon aktivitesinin, onlara yaşam enerjisi vermesi, stres ve yorgunluklarını alması, eğlenme ve kendini gerçekleştirme olanağı sunması rekreasyonun temeli ve asıl amacıdır.

2.2 Rekreasyon Hareketlerinin Artış Nedenleri

Endüstri devrimi sonrasında hızla nüfusu artan kentlerin olumsuz koşulları ve teknolojik gelişmelerin hayatı kolaylaştırmasının yanında stres, monotonluk, yorgunluk gibi sonuçları da beraberinde getirmesi rekreasyon gereksinimini artırmıştır (Müderrişoğlu

2002). Rekreasyon gereksiniminin artmasını sağlayan olumsuz koşulların yanında, rekreasyon olanaklarının artmasını sağlayan gelişmeler de mevcuttur. Endüstrileşme ve teknik alandaki hızlı ilerlemenin çalışma hayatında sağladığı kolaylıklar sonucunda çalışma sürelerinin kısılması, serbest zamanın artması, gelir artışı, günlük yaşantıda ve toplumsal yapıda meydana gelen değişiklikler, rekreasyon katılımının artmasını sağlamıştır (Demirel 1997). Rekreasyon gereksinimini ve katılımını etkileyen ve rekreasyonun günümüz toplum hayatında sahip olduğu öneme kavuşmasını sağlayan gelişmeler aşağıda olduğu gibi özetlenebilir (Şekil 2.2).

Şekil 2.2 Rekreasyon hareketlerinin artış nedenleri (Bakır 1990, Gökdeniz ve Hacıoğlu 2003, Karaküçük 1997).

- **Kentleşme**

Dar anlamda kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artması olarak tanımlanan kentleşme, demografik, ekonomik ve sosyo-kültürel bir değişmeyi ifade eder. Demografik anlamda kentleşme, nüfusun kırsal ve tarımsal alanlardan kente göç etmesi iken, ekonomik anlamda kentleşme, tarım ve hayvancılıkla uğraşan nüfusun başta sanayi olmak üzere tarım dışı alanlara kayması, sosyo-kültürel anlamda kentleşme ise, demografik ve ekonomik olarak kentleşen nüfusun kentin normlarını ve yaşayış

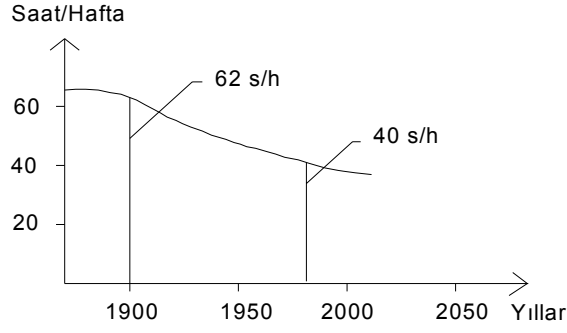
biçimini bir tarz olarak benimsemesi, yaşaması, yani ‘kentlileşmesi’ demektir (Ulusoy ve Vural 2001).

19. yüzyılda, endüstri devrimi ile başlayan endüstrileşme süreci sonucunda büyük kentlerde yeni iş alanlarının açılması, bir çok insanın bu alanlara yerleşmesine neden olmuştur (Gökdeniz ve Hacıoğlu 2003). Nüfusun kırsal alanlardan kentlere doğru harekete geçmesi bir takım demografik değişimlere neden olmuş, bu değişimler toplum yapısında sosyal ve ekonomik değişimleri de beraberinde getirmiştir. Tüm bu değişimlerle plansız bir biçimde hızla büyüyen kentler, nüfus artışı, yapılaşma, çevrenin bozulması, hava kirliliği gibi faktörler nedeniyle yaşanması zor mekanlar haline dönüşmüştür (Müderrişoğlu 2002). Kent yaşamının bu özellikleri, kent insanının dinlenme gereksinimini artırmış, kent içindeki veya çevresindeki açık yeşil alanlarda rekreasyon aktivitelerinin artmasına neden olmuştur (Karaküçük 1997).

Ayrıca kentlerde nüfusun büyük bölümü endüstri ve hizmetler sektöründe çalışmakta ve sosyal güvenlik haklarından yararlanmakta böylece kendi istekleri doğrultusunda değerlendirebilecekleri serbest zamanları bulunmaktadır (Sağcan 1986). Tüm bu gelişmelerin de etkisiyle kentsel alanlarda yaşayanların, kent yaşamının stres, yorgunluk ve monotonluğundan kurtulma gereksinimi, rekreasyon hareketlerinin artmasına neden olmuştur.

- **Serbest Zamanların Artması**

Bilimsel, teknolojik ve ekonomik alandaki gelişmeler sonucunda geleneksel üretim şekillerinin değişmesi, çalışma saatlerinin giderek kısalmasına buna karşılık çalışanların sahip olduğu serbest zaman süresinin artmasına neden olmuştur (Serkaya 2001). Serbest zamanın artmasında 20. yy boyunca çalışma sürelerinin kısalmasının yanında erken emeklilik de etkili olmuştur (Law 2002). 1900’lerde haftada 62 saat olan çalışma süresi, günümüzde 40 saate inmiştir. Korça (1989)’nın bildirdiğine göre Fourastie çalışma sürelerinin kısaltılmasını Şekil 2.3’de olduğu gibi belirtmiştir (Sertkaya 2001).

Şekil 2.3 Fourastie’ye göre çalışma sürelerinin kısaltılması (Sertkaya 2001)

Çalışma sürelerinin kısılmasının yanında, serbest zaman süresini olumlu etkileyen başka gelişmelerde mevcuttur. Kişisel gereksinimlerin karşılanmasında meydana gelen kolaylıklar, ulaşım ve yaşamın diğer alanlarında meydana gelen gelişmeler (Karaküçük 1997), zorunlu gereksinimler için harcanan zamanın azalmasına, insanların kendi talepleri doğrultusunda değerlendirebilecekleri zamanın artmasına neden olmuştur.

- **Gelir Seviyesinin Yükselmesi**

Endüstrileşme ve teknolojinin ilerlemesi sonucunda gerçekleşen gelişmeyle birlikte bireylerin gelir seviyesi de yükselmektedir (Bakır 1990). Seyahat etme ve rekreasyon aktivitelerine katılım gelirle yakından ilgilidir ve gelirde artışın meydana gelmesi rekreasyon aktivitelerine katılımı artırmaktadır (Sağcan 1986, Law 2002). Gelir seviyesinin yükselmesi zorunlu gereksinimler karşılandıktan sonra, insanların kendi beğenileri doğrultusunda kullanabilecekleri miktarın artmasını sağlamak ve gelir artışıyla birlikte rekreasyon talebi ve katılımı da artmaktadır (Bakır 1990).

- **Ulaşım Olanaklarının Artması**

Ulaşım rekreasyon hareketlerinin artmasıyla yakından ilgilidir. Özellikle ulaşım maliyetinin düşmesi rekreasyon hareketlerine daha geniş kesimlerin ilgi duymalarına neden olmuştur (Gökdeniz ve Hacıoğlu 2003).

Otomobil, rekreasyon hayatını etkileyen gelişmelerin başında gelmektedir. Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, özel araç sahipliği gün geçtikçe artmaktadır. Otomobillerin sağladığı konfor ve istenilen zamanlarda kullanılması sayesinde rekreasyon aktivitelerine katılım artış göstermektedir (Sezgin 1987). Aynı zamanda karayollarında ve diğer tesislerde kaydedilen gelişmeler ulaşımı kolaylaştırmakta ve artırmaktadır (Sağcan 1986). Böylece insanlar bulunduğu çevrenin dışında, uzak çevrelerinde yer alan olanaklardan yararlanabilmektedir.

- **Eğitim ve Kültür Seviyesinin Yükselmesi**

Artan gelir ve diğer olumlu değişimlerle birlikte eğitim seviyesi de artmakta, rekreasyonel aktivitelere katılma isteği de eğitim seviyesiyle birlikte yükselmektedir. Araştırmalar yeni yerler görme ve farklı aktivitelere katılma isteğinin eğitim ve kültür seviyesiyle arttığını göstermektedir (Sağcan 1986). Eğitim seviyesi yükseldikçe, kişi toplumla ilişkilerinde daha açık ve sosyal hale gelmekte ve kişinin rekreasyon etkinliklerine eğilimi artmaktadır (Karaküçük 1997).

- **Teknolojik Gelişmeler**

Teknoloji alanındaki gelişmeler insanların iş ortamındaki serbest zamanlarını artırırken, günlük hayatın zorunlu görevleri için gerekli zamanı da kısaltmıştır (Gökdeniz ve Hacıoğlu 2003). İnsan gereksinimlerini karşılamak üzere daha az işgücüne gereksinim duyulması gerçeği, çağdaş kültürlerde önemli gelişmelere neden olmuş (Karaküçük 1997), bu değişimlerin bir parçası olarak rekreasyon hareketlerine katılım artmıştır.

Ayrıca teknolojik gelişmeler sayesinde yeni rekreasyon alanlarının oluşturulması, elverişsiz alanların kullanılabilir hale getirilmesi daha kolay ve çabuk olmakta, kullanıcılara farklı deneyimler sunan rekreasyon olanakları gerçekleştirilebilmektedir (Sertkaya 2001). Teknoloji, rekreasyon etkinliklerini çeşitlendirerek rekreasyon olanaklarını artırmakta ve cazip hale getirmekte (Karaküçük 1997), ulaşımı kolaylaştırarak katılımı teşvik etmektedir.

- **Kitle İletişim Araçlarının Etkisi**

Kitle iletişim teknolojisindeki gelişme ve yenilikler radyo, televizyon, sinema, gazete, dergi, kitap gibi geniş insan topluluklarını etkileyebilen araçları yaratmıştır. Bu araçlar insanların belirli düşünce, duygu, eğilim ve çeşitli yaşam tarzlarına yönelmelerinde oldukça etkilidir. İletişim araçlarının gücü ile, insanlarda zamanı iyi kullanma, serbest zamanlarını olanakları ve zevkleri ölçüsünde değerlendirme bilincini yaratmak mümkündür (Karaküçük 1997).

Kitle iletişim araçları rekreasyon etkinliklerine ilgi uyandıran, bilgi veren, öğreten, yönlendiren işlevlere sahiptir (Kılbaş 2001). Kitle iletişim araçlarıyla yapılan eğitici yayınların ve reklamın rekreasyonu artırıcı etkisi vardır. Herhangi bir rekreasyonel aktiviteye katılmada o aktivite ve olanaktan haberdar olmak etkilidir. Kitle iletişim araçları, insanların kendilerinden uzak rekreasyon kaynak ve aktivitelerinden haberdar olmalarını ve böylece rekreasyon katılımını artırmaktadır (Sertkaya 2001, Gökdeniz ve Hacıoğlu 2003).

- **Değer Yargılarındaki Değişmeler**

18. yüzyıl sonlarına doğru oluşan endüstri devrimi döneminde, bilimsel keşiflerin ortaya koyduğu hızlı üretim ve hızlı çalışma temposunun benimsenmesi, verimli çalışmakla kişisel ve toplumsal kalkınmanın sağlanabileceği düşüncesi, sosyal hayatta önemli bir yer tutmuştur (Karaküçük 1997). Çalışma, iş, düzen, disiplin, servet gibi kavramlar önem kazanmış, serbest zaman aktiviteleri savurganlık ve tembellik olarak görülmeye başlanmıştır (Gökdeniz ve Hacıoğlu 2003). 20. yüzyıl başlarında özellikle endüstrileşmiş batı toplumlarında, disiplinli, kalıplaşmış, monoton ve yorucu çalışma düzeninin, işte uyumsuzluk, manevi tatminsizlik, yabancılaşma gibi kişisel ve toplumsal birçok sorunun kaynağını oluşturduğunun (Karaküçük 1997) ve serbest zamanlarda yapılan aktivitelerin insanın iş verimini, fiziksel gücünü ve dengesini yeniden bulmasına yardımcı olduğunun anlaşılması, rekreasyonun bir gereksinim olarak benimsenmesine ve rekreasyon hareketlerinin artmasına yol açmıştır (Sağcan 1986). Aynı zamanda

sosyal yaşamdaki değişimlerle kadının toplumsal hayattaki yerinin farklılaşması özellikle kadınların rekreasyon aktivitelerine katılımlarını artırmıştır (Karaküçük 1997).

- **Siyasal Otorite ve Diğer Kurumların Etkisi**

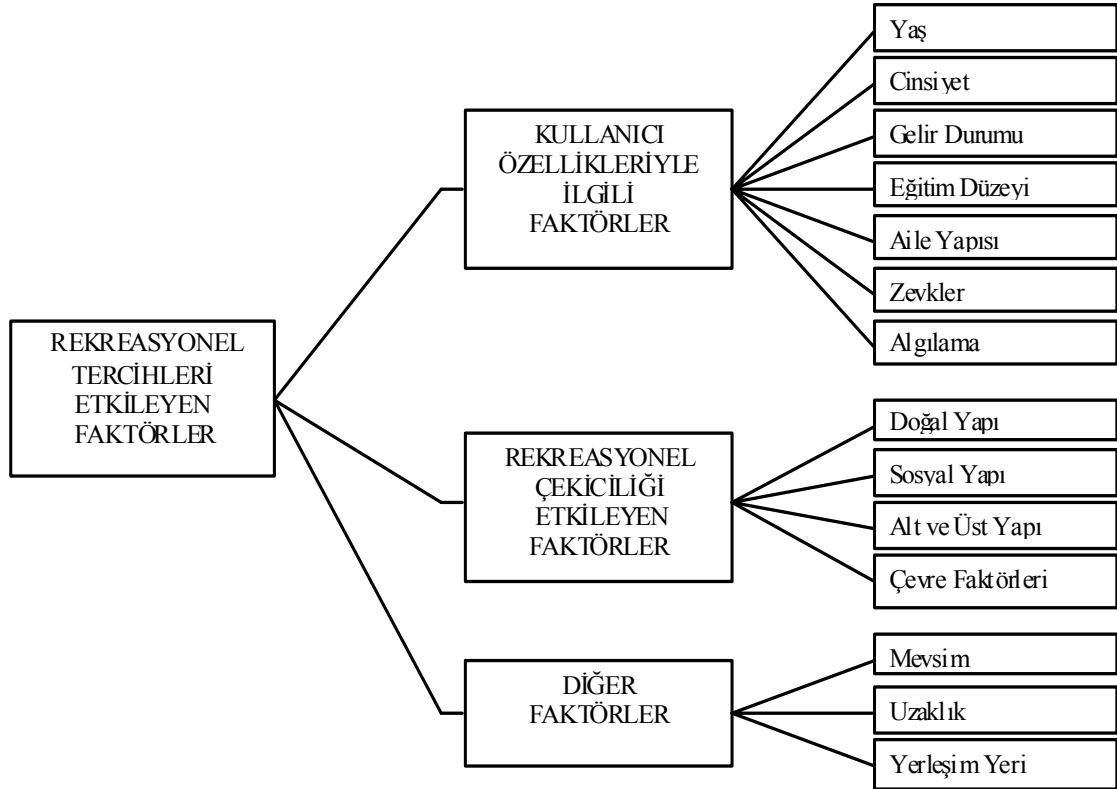
Siyasal otorite, rekreasyon katılımının sağlanması ve geliştirilmesinde önemli roller üstlenmiştir. Siyasal otoritenin çalışma saatlerinin düzenlenmesi, çalışanların serbest zamanlarının güvence altına alınması, serbest zamanların değerlendirilmesine olanak sağlayacak yatırımların sağlanması, rekreasyon etkinliklerinin topluma yaygınlaştırılması, insanların serbest zaman etkinliklerine katılımlarını kolaylaştıracak ekonomik ve sosyal tedbirlerin alınması gibi sorumlulukları vardır. Yerel yönetimler kentte halkın serbest zamanlarını değerlendirecek birçok sorumluluk yüklenmiştir ve sunulan hizmetler, halkın rekreasyona katılımını artırmaktadır. Ayrıca sendika gibi çeşitli kuruluşlar çalışma saatleri, izinler gibi konularda daha fazla haklar elde etmek amacıyla çeşitli çalışmalar yürütmektedir (Karaküçük 1997). Bu faktörler zaman içerisinde rekreasyonu geliştirici özelliklere sahiptir.

2. 3 Rekreasyonel Tercihleri Etkileyen Faktörler

İnsanların eğlenmek, dinlenmek, yenilenmek amacıyla serbest zamanlarında yaptıkları aktivite ve seçtikleri alanlar farklılık gösterebilmektedir. Bazı insanlar sakin bir ortamda dinlenmeyi, güzel bir manzarayı seyretmeyi ve yalnız kalmayı tercih ederken, bazıları grup halinde oyunlara ve gezilere katılmayı isteyebilir. Kolay ulaşım olanakları nedeniyle kentsel rekreasyon alanlarını tercih edenlerin yanında, yoğunluğun daha az olduğu gerekçesiyle kentten daha uzak kırsal rekreasyon alanlarını tercih edenler olabilir.

Rekreasyonel planlamada, kullanıcı tercihlerinin ve kullanımlardan duyulan memnuniyetin önemi, rekreasyon alanlarının ve bunların içerdiği hizmet ve olanakların oluşturulmasında temel belirleyici olmasından kaynaklanmaktadır (Uzun ve Altunkasa 1991). Kullanıcıların tutumları, algılama ve tercihleri gibi ziyaretçilerin deneyimlerini

etkileyen faktörlerin neler olduğunun bilinmesi rekreasyon kalitesinin sağlanması açısından önemli bir koşuldur (Dorwart *et al.* 2004). Rekreasyon aktivitelerinin seçilmesinde insanları yönlendiren veya kısıtlayan çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler insanların kendisinden, çevre koşullarından ve sosyo-ekonomik yapıdan kaynaklanabilir (Yılmaz vd 1996). Rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler Şekil 2.4’de görülmektedir.

Şekil 2.4 Rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler (Altan 1976, Torkildsen 1993 ve Yılmaz vd. 1996’den değiştirilerek alınmıştır).

2.3.1 Katılımcı Özellikleriyle İlgili Faktörler

Rekreasyonel etkinlikler toplumdan topluma ve bireylere göre farklılıklar gösterir. Bu farklılığın nedeni toplumun ya da bireyin sosyo-ekonomik değişkenleri ile yaş, cinsiyet gibi değişkenlere özgü niteliklerden kaynaklanmaktadır. Bireysel tercihlere bağlı olan rekreasyon katılımı, bu gibi değişkenlerden etkilenmekte (Kılbaş 2001) rekreasyonel tercihler bu değişkenlerin etkisiyle şekillenmektedir.

Yaş-Rekreasyon İlişkisi

Yaş, rekreasyon aktivitelerine katılmada ve tercih edilen aktivite türünde önemli bir etkiye sahiptir. Ancak etkisi kişilere bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir (Torkildsen 1993). Aynı yaşlardaki bütün bireylerin gereksinim ve ilgileri tam olarak aynı olmamakla birlikte, farklı hayat devrelerine girdiklerinde gereksinim ve ilgilerinde benzer gelişmeler gözlenmektedir (Bakır 1990). Bireylerin rekreasyonel ilgilerinde, yürümeye ilk başladıkları andan okul öncesi döneme, çocukluktan ergenliğe ve yetişkinliğe kadar, her biri farklı gereksinimler içeren hızlı bir değişim vardır (Torkildsen 1993). Genel olarak yaşın artmasıyla birlikte fiziksel güç gerektiren aktif rekreasyon türlerinin seçimi azalmaktadır (Sezgin 1987).

Rekreasyon aktivitelerine katılımı serbest zaman varlığı önemli bir faktördür. Gençler ve emekliler, zaman baskısı altında yaşayan orta yaş grubundan oldukça fazla serbest zamana sahiptir. Ayrıca bireylerin satın alma gücünün yaşla birlikte farklılaşması da rekreasyonel tercihleri etkilemektedir. Bu olumlu öğelerin varlığına karşın yaşla birlikte rekreasyona katılımı belirgin bir düşüş söz konusudur (Torkildsen 1993).

Bazı aktiviteler yaş değişimine daha az duyarlıdır. Bunlar genellikle evde yapılan aktivitelerdir ve fiziksel bir uğraş gerektirmezler (Torkildsen 1993). Sportif rekreasyon aktivitelerine katılımı yaş arasında negatif bir ilişki söz konusudur. Bu tür aktivitelerin fiziksel güç gerektirmesinin bu durumda etkisi olmakla birlikte, çok az enerji isteyen spor aktivitelerine katılım bile yaş artışıyla sürekli azalmaktadır (Bakır 1990). Fiziksel kısıtlamalar, duygusal gidişat, zihinsel durum ve çevre durumu belli yaş üstündeki insanların gereksinim ve ilgilerini etkilemekte, yaş artıktça insanlar daha bireysel ve pasif aktivitelere katılmayı tercih etmektedirler (Meyer *et al.* 1969).

Kılbaş (2001) bireylerin özelliklerinin ve buna bağlı olarak rekreasyon aktivitelerinin yaşla birlikte değişiklikler gösterdiğini, genel olarak 18-30 yaş arası bireylerin daha hareketli olduklarını, bireysel sporlar ya da toplumsal etkinliklerden hoşlandıklarını, 30-65 yaş arası bireylerin daha az kuvvet isteyen aile ve topluluk etkinliklerine

yöneldiklerini, 65 yaş üstünün ise fiziksel dayanıklılıklarındaki azalmayla kulüp etkinliklerine ve çeşitli hobilere yöneldiklerini belirtmektedir.

Yaş faktörü diğer faktörlerden bağımsız düşünülmemelidir. Yaşın rekreasyon tercihlerinde oluşturduğu değişimler, evlenmek, çocuk sahibi olmak, iş değişiklikleri gibi sosyal değişimlerden daha az kısıtlayıcıdır. Her ne kadar yaş, zindelik ve enerji düzeyini olumsuz etkilese de, iş ve aile sorumluluğundaki azalma bunu telafi edebilmektedir (Torkildsen 1993).

Cinsiyet-Rekreasyon İlişkisi

Kadın ve erkeklerin serbest zamanlarını değerlendirme biçimleri benzerlikler ve farklılıklar içerir (Torkildsen 1993). Rekreasyonel tercihlerin farklılaşmasında kadın ve erkeklerin kişisel beğeni ve zevklerinin farklı olmasının rolü büyüktür. Ayrıca sahip olunan serbest zaman miktarı rekreasyon tercihlerinde etkilidir (Sağcan 1986). Teorik ve gözleme dayanan araştırmaların büyük kısmı kadının serbest zamanını kısıtlayan faktörlerin olduğunu göstermektedir (Bammel and Bammel 1996). Ailevi işler ve çocuk bakımı, kadınları, ev dışındaki aktivitelere katılmak konusunda erkeklerden daha çok etkilemektedir (Torkildsen 1993). Kadının diğerlerinin gereksinimlerine öncelik vermesi, bireysel serbest zamanın oluşmasını güçleştirmektedir. Erkekler ve çocuklar serbest zamanı bir hak olarak görürken, kadınlar aynı düşüncüyü belirtmemektedir (Bammel and Bammel 1996). Bunun yanında çalışan kadınların daha az serbest zamana sahip oldukları görülmektedir. Bu durum çalışan kadınların rekreasyon tercihlerine daha fazla sınırlama getirmektedir (Sağcan 1986).

Yapılan araştırmalar, cinsiyetin tam veya yarım günlük gezilerde çok fazla fark yaratmadığını, ancak sportif ve fiziksel aktivitelere belirgin bir farkla kadınların daha az katıldığını göstermektedir (Torkildsen 1993). Kadınlar, genellikle rekreasyon aktivitelerine erkeklerden daha az ilgi göstermektedir (Sağcan 1986). Rekreasyonda, cinsiyet konusundaki varsayım, belirli sayıdaki rekreasyon aktivitesi için cinsiyet ayrımının önemli rol oynadığıdır. Bazı genellemeler yapılarak sportif aktivitelere

erkeklerin, pasif ve kültürel aktivitelere ise kadınların daha çok ilgi gösterdikleri söylenebilir. Kraus (1985) aktif sporların ve açık alan aktivitelerinin erkekler için, ev işleri, yaratıcı ve estetik meşguliyet gerektiren aktivitelerin ise kadınlar için uygun olduğu sosyal görüşünün yansıtıldığını belirtmektedir (Bakır 1990).

Hanna (1975)'ya göre cinsiyetin rekreasyon tercihlerinde temel etkisi olduğu halde, iki cinsin giderek benzer aktiviteleri paylaşmaya başladığı ve cinsiyetle ilgili farklılığın azaldığı görülmektedir. Bunda kadınların katılımını azaltan toplum baskısı ve sosyal faktörlerin azalma eğilimi göstermesinin etkisi büyüktür (Torkildsen 1993).

Gelir Durumu-Rekreasyon İlişkisi

Gelir seviyesinin yüksek olması rekreatif etkinliklerin daha yoğun ve yaygın bir biçimde yapılmasına olanak tanımaktadır. (Karaküçük 1997). Gelir seviyesi yüksek toplumlarda, rekreasyon etkinlikleri çeşitlilik ve yaygınlık bakımından ileri düzeyde gerçekleşmektedir (Gökdeniz ve Hacıoğlu 2003).

Gelir düzeyindeki artışlar rekreasyon aktivitelerinde de artış ve değişiklikler meydana getirmektedir. Üst gelir grubu, katılımı harcama yapmayı gerektiren aktiviteleri tercih ederken, alt gelir grubu herhangi bir maddi yükümlülüğü olmayan aktiviteleri tercih etmektedir (Türel 1988). Ayrıca yüksek gelir grubundaki insanlar büyük kalabalıkları çeken alanlardan kaçınmaktadır (Sezgin 1987). Rekreasyon alanı tercihinde, alt gelir grubu için kolay ve ucuz ulaşım, yiyeceklerini kendilerinin temin etme olanağı, oturma ve gezinti yerlerinden ücretsiz yararlanma etkili faktörlerdir. Üst gelir grubundakiler ise sessiz sakin ve kaliteli servisin bulunduğu alanları tercih etmektedirler (Türel 1988).

Eğitim Düzeyi-Rekreasyon İlişkisi

Eğitim düzeyi ile rekreasyon aktivitelerine katılma uyumlu bir biçimde artış göstermekte ve katılınan aktivitelerin çeşitlenmesine neden olmaktadır. Özellikle kültürel ağırlıklı rekreasyon aktivitelerine duyulan ilgi eğitimle birlikte artmaktadır

(Sağcan 1986). Genellikle yüksek eğitim alan kişilerin aynı zamanda yüksek sosyal statü, daha yüksek gelir ve daha çok ulaşım olanaklarına sahip olmaları rekreasyon katılımını ve tercihini etkilemektedir (Karaküçük 1997). Ayrıca yüksek eğitim almış insanlar hangi tür aktiviteyi yapmak istedikleri konusunda daha bilinçlidirler ve tercihlerini de buna göre yapmaktadırlar.

Aile Yapısı-Rekreasyon İlişkisi

Aile yapısının rekreasyon tercihlerine etkisinde ekonomik yapının payı büyüktür. Kalabalık ailelerde rekreasyona katılım oranının düşük olduğu gözlenmektedir. Ailedeki birey sayısının fazla olması, harcamaların artması nedeniyle rekreasyon aktivitelerine katılımı olumsuz etkilemektedir (Bakır 1990). Ekonomik sınırlayıcılar olmadığı takdirde çocuklar rekreasyon aktiviteleri konusunda belirleyici olmaktadır.

Rekreasyon aktivitelerine katılım toplumsal değer yargılarından etkilenmektedir (Kılbaş 2001). Bu değer yargılarının bireylere doğrudan aktarımında etkili olan aile, bireylerin rekreasyonel tercihlerinde ekonomik ya da diğer faktörlere doğrudan dayalı olmayan bir takım kısıtlamalar getirebilmekte, bireysel ya da topluca yapılan rekreasyon aktivitelerinin toplumsal yapı ve ailenin değer yargılarıyla örtüşmesi yönünde hareket edebilmektedir.

Zevkler-Rekreasyon İlişkisi

Rekreasyon aktivitelerinin seçilmesinde en etkili faktörlerden biridir. Zevkler insanın çevresini algılayışını ve onu kullanımını etkilemektedir. Buna bağlı olarak da rekreasyonel tercihler değişebilmektedir (Sezgin 1987). Zevkler, farklı alanlara ilgi duymayı sağlamaktadır. İnsanlar kişisel beğeni ve beklentilerini karşılayacak aktivite ve alanları tercih etmektedir. Bazı insanlar işlerinin bir uzantısı olan, aynı tür beceri ve bilgi isteyen rekreasyon aktivitelerine ilgi duymakta (Bakır 1990) ve bu yöndeki rekreasyon aktivitelerini tercih etmektedir.

Farklı zevklerin oluşmasında ekonomik durum, eğitim durumu, yaş, cinsiyet, toplumsal yapı önemli faktörlerdir ve zaman içerisinde bu faktörlerde meydana gelen değişimlerle ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle zevkler de farklılıklar gösterebilir, farklı aktivite ve alanlara yönelebilir.

İnsanların belli amaçlarla rekreasyon aktivitelerine yönelmeleri farklı gereksinimlerden kaynaklanmaktadır. Örneğin, bir insan kendini gerçekleştirme gereksinimini rekabet unsuru içeren sportif aktivitelere katılmakla giderilebilirken, bir başkası kültürel birikimini artırmayı ya da sanatsal üretimde bulunmayı tercih edebilir. Bu tercihlerin oluşmasında kişisel beğeni ve zevklerin etkisi büyüktür.

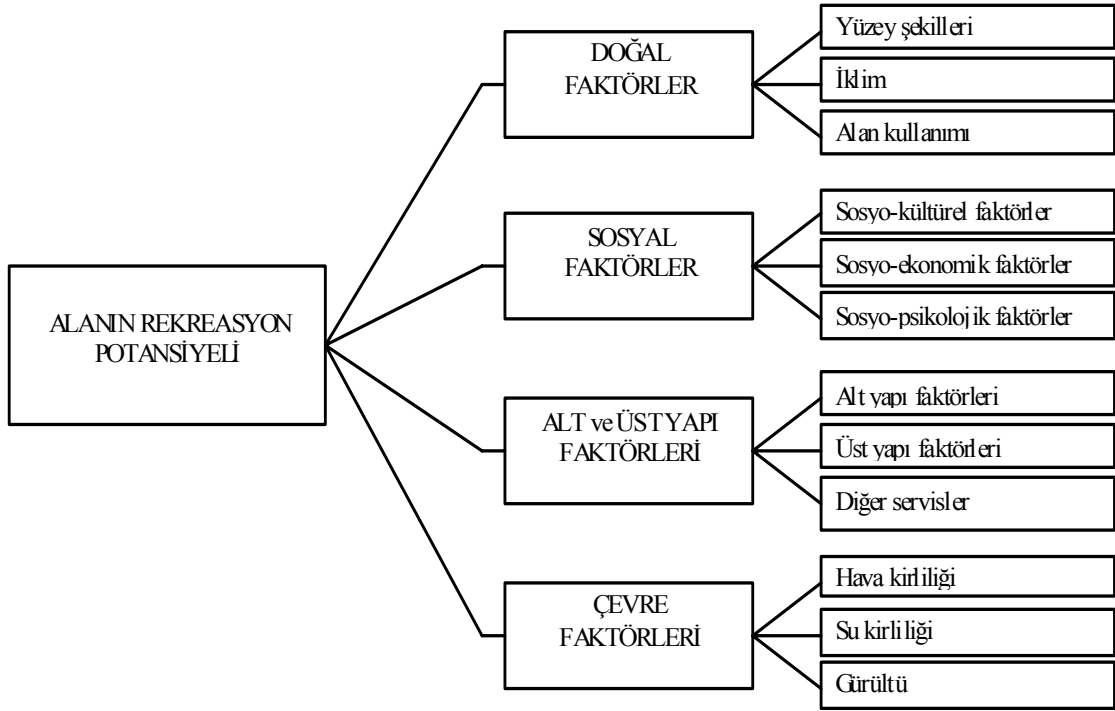
Algılama-Rekreasyon İlişkisi

Algılama çevreden gelen bilginin kabulü ve işlenmesi sürecidir ve bilinçli veya bilinçsiz bir farkındalık içermektedir. Bir rekreasyon alanı veya aktivitesinin insanlar üzerinde bıraktığı etki rekreasyonel tercihte etkilidir. Çevre faktörleri, algılama sayesinde sevilen ya da sevilmeyen öğeler olarak tanımlanır ve algılar sırayla tercih belirlemelerine götürür. Yapılan bir rekreasyonel tercih, insanların çevrelerini algılamaları temeline dayanır (Dorwart *et al.* 2004). Algılamaların sürekli tekrarı insanlarda alışkanlık yaratır. Alışkanlıklar, rekreasyonel aktiviteyi gerçekleştirmede çeşitli kolaylıklar sağlamaktadır ve bu nedenle daha önceden tanınan alanlar ve denenmiş aktiviteler daha çok tercih edilmektedir.

2.3.2 Rekreasyonel Çekiciliği Etkileyen Faktörler

Bir rekreasyon alanının tercih edilmesi, katılımcıların bireysel özellikleriyle bağlantılı olabileceği gibi tercih edilen rekreasyon alanının kullanıcılara sunmuş olduğu bir takım özelliklerden de kaynaklanabilir. Bazı rekreasyonel aktivitelerin tercih edilebilmeleri için alanın doğal ve kültürel koşullarının çok iyi olmasına gerek duyulmayabilir. Özellikle kullanıcıya dayalı rekreasyon aktiviteleri için kaynağın durumu çok belirleyici değildir. Fakat kaynağa dayalı rekreasyon aktivitelerinde alanın rekreasyon potansiyeli

rekreasyonel çekiciliği artırmakta, rekreasyon alanı ve aktivitesini tercih etmede önemli rol oynamaktadır. Doğal faktörler, sosyal faktörler, alt-üst yapı faktörleri ve çevre faktörleri bir alanın rekreasyonel potansiyelini dolayısıyla da rekreasyonel çekiciliğini etkileyen faktörlerdir. Şekil 2.5’de bir alanın rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler görülmektedir.

Şekil 2.5 Rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler (Altan 1976’dan değiştirilerek alınmıştır).

Doğal Yapı-Rekreasyon İlişkisi

Maki, step, orman gibi bitki örtüsü ve diğer canlı grupları, kıyılar, suyla kaplı alanlar, çeşitli jeomorfolojik oluşumlar sonucu meydana gelen kraterler, kanyonlar, mağaralar peyzaja zenginlik ve çeşitlilik katarak, oluşturduğu zengin formlar nedeniyle insanı görsel olarak etkileyen doğal yapıyı oluştur (Albayrak 1993). Doğal yapının oluşturduğu bazı form ve özellikler alanın çekiciliğini ve arazinin rekreasyonel değerini artırmaktadır. Rekreasyon alanlarında, peyzajın insanlar üzerindeki görsel etkisi ile doğal kaynakların insanlara sunduğu rekreasyon olanakları tercih üzerinde etkilidir.

Bir alanın rekreasyonel açıdan değerini ortaya koyan ve peyzaj elemanları olarak nitelenen doğal faktörler, insanların herhangi bir katkısı olmadan meydana gelmiş fiziksel peyzaj elemanlarıdır (Sezgin 1995). Bunlar coğrafik konum, yüzey şekilleri, jeolojik yapı, su varlığı, toprak yapısı, bitki örtüsü, iklimsel özellikler ve fauna gibi elemanlardır (Boru 1994, Karadağ 2002). Rekreasyonel amaç için doğal peyzaj elemanlarının nitelik ve nicelik bakımından etkilerinin ne yönde olduğu önemlidir ve bu elemanların etkilerinin bilinmesi gerekir (Altan 1976).

Arazi ve onun morfolojik yapısı peyzajın temel elemanıdır. Doğanın diğer öğeleri bu temel yapının üzerine yerleşerek peyzajın genel perspektifini oluşturur. Yüzey şekilleri değişik biçim ve renkte arazi silüetleri oluşturarak rekreasyon alanlarının çekiciliğini artırmakta rol oynamaktadır (Albayrak 1993). Rekreasyonda, düz alanlar monotonluk hissi verirken, dağlar ve tepeler görsel açıdan peyzajı bölümlere ayırır ve farklılıklar yaratır. Bunun yanında yüzey şekilleri iklimi etkilemesi bakımından da önemlidir (Altan 1976).

İklim, insan yerleşimlerini etkileyen, birçok insan aktivitesini zorlaştıran ya da kolaylaştıran çevresel koşullara katkıda bulunan doğal peyzaj elemanlarından biridir. İnsanlar, iklime göre hayatlarını sürdürebilecekleri en uygun mekanı ararken, bir insan aktivitesi olarak rekreasyon da aynı şartlardan etkilenir. Bu nedenle iklim, bir alanın kullanımının belirlenmesinde etkili olarak rekreasyon merkezlerinin yerleşimini belirler (Martin 2005). Bir bölgenin iklim yapısı ve hava koşulları, o bölgede rekreasyon aktivitelerinin belirlenmesi ve düzenlenmesinde en önemli faktörlerden biri olduğu gibi rekreasyon alanının kullanım için uygun olduğu zamanları da belirler. Yılın hangi aylarında rekreasyon aktivitelerinin başlayacağı ve biteceği iklimle ilişkilidir. Yani iklim yapısı, aktivite türünü, aktivitelerin yapılacağı zamanı ve süresini etkiler (Şenbük 1995, Martin 2005).

Çeşitli iklim elemanları insanlar üzerinde farklı etkilere neden olur. Güneş, rüzgar, sıcaklık, bulutluluk, yağmur, nem, sis doğrudan insan algılamalarını etkilediği gibi (Altan 1976) sağlık üzerinde de etkileri vardır. Ayrıca alanda görülen mikroklima

alanın bitki ve hayvan çeşitliliği açısından önemlidir.

Bir alanın rekreasyon aktiviteleri açısından çekici özelliğe sahip olmasında diğer bir faktör de orman, su yüzeyleri ve çayırlik alanlar gibi rekreasyonel açıdan değer taşıyan alan kullanımlarıdır. Özellikle orman varlığı, toplumun rekreasyon anlayışında farklı bir öneme sahiptir. Ormanlar sahip olduğu görsel zenginliğin yanında, mikroklimatik açıdan ve havasının kent ortamına oranla daha temiz olması nedeniyle rekreasyon için olumlu özelliklere sahip alanlardır. Bu özellikler nedeniyle, ormanlar farklı rekreasyon alanlarına göre daha fazla çekiciliğe sahiptir. Yapılan birçok ankette, kentlilerin rekreasyon için orman alanlarını tercih ettiği belirtilmektedir (Altan 1976). Rekreasyon açısından önem taşıyan kaynaklardan biri de su yüzeyleridir. Suyun çekiciliği, yüzey genişliğine, temizliğine akma hızına, kıyı formuna bağlı olarak değişmektedir. Özellikle deniz kıyıları her yaştan insana hitap etmesi bakımından yoğun ilgi gören alanlardır (Altan 1976, Albayrak 1993).

Sosyal Yapı-Rekreasyon İlişkisi

Doğal faktörlerin yanında bir alanı rekreasyon açısından çekici hale getiren; yörenin tarihini yansıtan yapılar, müzeler, anıtlar ve belirli zamanlarda yapılan festivallerdir. Tarihi eser ve anıtlar, eski medeniyetlerin yaşantısını, kültürünü ve sanatını günümüze taşıyan kalıntılardır. Ayrıca geçmişin izlerini taşıyan halk festivalleri, yöresel giysiler, el sanatları, müzik, inanış ve davranışlar, yeme içme kültürü geçmişten günümüze gelen sosyo-kültürel kaynaklar olarak rekreasyonel çekiciliğe sahiptir (Sertkaya 2001).

Tüm bu öğeler kentlerin birbirine benzediği ve özgün olanın büyük ilgi uyandırdığı günümüzde önemli rekreasyonel çekim alanları yaratmaktadır. Bir alan, sahip olduğu kültürel özellikler nedeniyle uzak çevresindeki kullanıcılar tarafından tercih edilebileceği gibi, yakın çevresinden ve aynı kültürün parçası olan insanlar tarafından da tercih edilebilmektedir. Bunun nedeni, günümüzde bir kentte özgün kültürünü yaşatabilen mekanların çok fazla olmaması, bu eski kent parçalarının hemen yakınında

bu kültüre yabancı, modern kent mekanlarının gelişmesidir. Bu nedenle içinde yaşadıkları kültür, aynı kent insanı için de çekici olabilmektedir.

Sosyo-ekonomik faktörler, bir alanın kendi olanakları ile rekreasyon fonksiyonu geliştirme kapasitesini gösterir ve kullanıcılar bundan dolayı olarak etkilenir (Altan 1976). Alandaki rekreasyonel gelişmenin büyük bölümünün bölge halkı tarafından gerçekleştirilmesi (Sertkaya 2001) bölge halkının istek ve gereksinimlerinin daha iyi anlaşılmasını ve karşılanmasını sağlar.

Alan halkının sosyal ilişki kurma yeteneği, ziyaretçilere karşı davranışları, içtenlik ve dürüstlükleri kullanıcıları pozitif yönde etkileyen sosyo-psikolojik faktörlerdir (Altan 1976). İnsanların kendilerini rahat ve güvende hissetmeleri rekreasyon alanının tercih edilme nedenleri arasındadır.

Sosyal faktörler, bir alanın rekreasyonel çekiciliğinin sağlanmasında alanın sahip olduğu doğal unsurlar kadar önemli olmakla birlikte hareketli bir niteliğe sahiptir ve zaman içerisinde insan eliyle değişebilmektedir (Kalem 2001). Bu nedenle sosyal faktörler zamanla değişime uğrayarak rekreasyon kaynağında bir takım bozulmalara neden olabildiği gibi, pozitif değişimlerle rekreasyon potansiyelini olumlu yönde etkileyebilmekte, buna bağlı olarak alanların tercih düzeylerinde farklılıklar gerçekleşebilmektedir.

Alt ve Üst Yapı-Rekreasyon İlişkisi

Rekreasyon alanlarındaki alt ve üst yapı tesisleri rekreasyonun temel fonksiyonları için büyük önem taşımaktadır. Rekreasyon alanına gelecek ziyaretçilerin ulaşım, haberleşme ve temizlik gibi her türlü gereksinimlerinin karşılanması amacıyla yapılan tüm hizmetler rekreasyonel fonksiyonların yerine getirilmesi açısından gereklidir (Altan 1976). Alt ve üst yapının iyi bir biçimde tesis edilmesi alanda kullanım kolaylığı yaratmaktadır (Sertkaya 2001).

Ulaşım rekreasyonun ayrılmaz bir parçasıdır. Ulaşım ağında meydana gelen gelişmeler rekreasyon aktivitelerine katılımı teşvik etmektedir (Sertkaya 2001). Ayrıca rekreasyon alanına toplu taşıma araçlarıyla ulaşılabilmesi, özel oto sahibi olmayanların da alanı tercih etmesini sağlamaktadır. Bir rekreasyon alanına ulaşım olanağının sağlanmaması ve katılımcıların kendi olanaklarıyla ulaşımının beklenmesi, alan veya aktivitenin tercih edilmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Teknik altyapı tesisleri, çevre ulaşım ağı ve alan içinde gezinti yolları gibi altyapı faktörlerinin yanında oyun ve spor tesisleri, konaklama üniteleri gibi üst yapı tesisleri de alanın rekreasyonel kullanımını etkileyen faktörlerdir. Ayrıca rekreasyon alanının temel fonksiyonu için mutlaka gerekli olmayan, hediyeelik eşya satış yerleri, doktor gibi hizmetler de rekreasyonel aktiviteye katkısı olan diğer servislerdir (Altan 1976).

Cevre Faktörleri-Rekreasyon İlişkisi

Herhangi bir alanın rekreasyonel açıdan taşıdığı değeri belirleyen doğal ve kültürel yapının, alt ve üst yapı tesislerinin yanında çevre koşulları da rekreasyon alanının tercihinde etkilidir. Endüstrileşme, teknolojik gelişmeler ve tüketimin hızla artması çevre üzerinde olumsuz sonuçlar meydana getirmekte ve rekreasyon kalitesini düşürmektedir. Hava ve su kirliliği, gürültü gibi faktörler bir alanın rekreasyon potansiyelini (Altan 1976) olumsuz yönde etkilemekte ve insanlar rekreasyon aktivite ya da alanını seçerken bu unsurları dikkate almaktadır. Gürültü insan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olan bir faktördür ve sessizlik, kent dışındaki rekreasyon alanlarının seçilmesinde oldukça etkilidir (Altan 1976). Su yüzeylerinin rekreasyon açısından taşıdığı değerde temiz olmalarının etkisi büyüktür (Sertkaya 2001). Su temizliği, bitki ve hayvanlar açısından yaşanabilir ortamlar oluşturarak rekreasyonel çekiciliği artırmaktadır.

2.3.3 Diğer Faktörler

Mevsim-Rekreasyon İlişkisi

İklim ve mevsimsel koşullar rekreasyon üzerinde büyük etkiye sahiptir. Bazı iklim koşulları bir takım rekreasyon türleri için uygun ortamlar sağlamaktadır (Güngör 2003). Bazı mevsimlerde bazı alanların daha çok ziyaret edildiği görülmekte, açık havalarda dış mekanda yapılan rekreasyon aktiviteleri tercih edilirken, yağışlı havalarda daha çok kapalı mekanlar tercih edilmektedir. İlkbaharda, özellikle büyük kentlerde, kıştan yeni çıkmanın etkisiyle insanlar açık alanları tercih etmektedir. Çok güneşli, sıcak havalarda daha çok gölgeli orman, su yüzeyleri gibi alanlar tercih edilmekte, yüzme, golf, piknik, kamping gibi etkinlikler sıcak ve uzun yaz aylarında artmaktadır (Altan 1976, Güngör 2003).

Uzaklık-Rekreasyon İlişkisi

Günümüz ulaşım olanakları sayesinde insanlar, uzaktaki rekreasyon alanlarını da rahatlıkla kullanabilmektedir. Ancak, insanlar olanaklarının izin verdiği ölçüde ve serbest zamanlarına göre davranırlar. Yani seçilecek rekreasyon alanı ve türü, alanın uzaklığına, aktivitenin yapılacağı zamana göre farklılık gösterebileceği gibi özel otomobil sahipliğine ya da ulaşım olanaklarına göre de farklılaşır.

Rekreasyon-uzaklık ilişkisi zaman ve ulaşım faktörlerinden bağımsız düşünülemez. Uzaklığın rekreasyonel tercihleri etkilemesinin nedenlerinden biri harcanılan zamandır. Rekreasyon alanının seçimi, tatil dönemleri ve günlük serbest zaman miktarından etkilenmektedir. Bazı aktiviteler kısa periyotlu, kendiliğinden gerçekleşen, organizasyon yapılmayan aktiviteler olup kısa serbest zamanlarda gerçekleştirilirler (Tarman 1994). Önder (2003)'in yapmış olduğu çalışmada hafta içindeki serbest zamanlarda rekreasyonel etkinliklere katılımın kısa süreli (ortalama 2 saat), serbest zamanların daha geniş olduğu hafta sonu tatillerinde ise daha uzun (4-8 saat) olduğu görülmektedir. Ulaşım kolaylığı yakın çevrenin tercih edilmesinde zaman kadar etkili bir faktördür.

Ulaşımı zor noktalar ancak özel ilgi gösterenlerce değerlendirilmekte, insanlar daha çok ulaşımı kolay ve yakın alanlara yönelmektedir (Gür 2003). Rekreatasyonda, ulaşım kolaylığı ve erişilebilirliğin sağlanması, uzaklık faktörünün tercihler üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirerek alan veya aktivitenin tercih edilmesinde etkili olmaktadır.

Ulaşımında sunulan kolaylıklara rağmen ve serbest zamanın herhangi bir sınırlandırıcı unsur olmaması durumunda bile, insanlar, kendilerine yakın rekreatasyon alanlarının sunduğu aktiviteleri tercih etmektedir (Sezgin 1987). Uzaklık rekreatasyonel tercihi negatif yönde etkilemekte, rekreatasyonel isteğin oluştuğu kentsel alanın rekreatasyon alanına uzaklığı artıkça kullanıcı sayısı azalmaktadır (Baud-Boyv and Lawson 1998).

Yerleşim Yeri-Rekreatasyon İlişkisi

Yerleşim alanının özellikleri rekreatasyon gereksiniminin oluşmasında ve rekreatasyon tercihlerinde etkilidir. Nüfus yoğunluğunun ve yapılaşmanın az olduğu kırsal alanlarda belirgin bir rekreatasyon gereksinimi ve alışkanlığı oluşmamıştır. Buralarda, rekreatasyon aktiviteleri genellikle sosyal amaçlarla bir araya gelmek şeklindedir (Bakır 1990). Yoğun nüfuslu alanlarda, insanlar sosyal, kültürel ve ekonomik durumlarına bağlı olarak, kent büyüklüğüne göre sunulan çeşitli rekreatasyon olanakları arasından tercih yapmaktadırlar. Rekreatasyon tercihlerinde yaşanan konutun etkisi de oldukça fazladır. Az katlı, bahçeli yapı düzeninde, insanlar rekreatasyon gereksinimlerini konutlarında ve bahçelerinde karşılayabildiklerinde diğer rekreatasyon aktivitelerine katılımları azalmaktadır (Türel 1988). Yerleşim yerine göre rekreatasyonel tercihlerin farklılaşmasında, farklı alanlarda ikamet edenlerin eğitim, kültür ve gelir seviyelerinin farklı olmasının etkisi de büyüktür.

Rekreatasyonel aktivitelerde önemli eğilim, kişilerin büyük bir kısmının yaşadıkları çevreyi değiştirmek, yeni rekreatasyonel deneyimleri aramak yönünde tercih yapmalarıdır. Örneğin kent sakinleri açık alanlara, kırlara, deniz, ırmak kıyılarına ve ormanlara ilgi duyarken, küçük kentlerde veya kırsal yörelerde yaşayanların, tatillerini geçirmek için büyük kentleri tercih ettikleri gözlenmektedir (Sezgin 1987).

Rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörlerin her birini birbirinden bağımsız düşünmemek gerekir. Bir faktör nedeniyle oluşan herhangi bir tercihte diğer faktörlerin de etkisi olduğu görülmektedir. Örneğin oldukça fazla serbest zamanı olanlar, gelirleri yüksek ya da yeterince olmadığı sürece rekreasyon faaliyetlerine katılamazlar veya tercih alanları oldukça daralır ya da sahip olunan serbest zamanın etkisiyle çalışan veya çalışmayan kadınların rekreasyonel tercihleri birbirinden farklı olabilmektedir. Ayrıca yaştaki değişimle birlikte kullanıcıya bağlı diğer faktörler de değişmekte ve rekreasyonel tercihlerde de zaman içinde değişimler görülmektedir.

2.4 Rekreasyonel Planlama

Zaman içerisinde gündelik kent yaşamında, teknolojik ve ekonomik alanda meydana gelen değişimlerle rekreasyon gereksiniminin ve hareketlerinin artması rekreasyonel planlama gereğini ortaya çıkarmıştır (Yurtseven 1992). Günümüzde özellikle büyük yerleşme merkezleri çevresinde görülen sorunlar, insan çevre ilişkisinin sağlıklı biçimde yürütülmesi gereğini ve kentsel-bölgesel ölçekte rekreasyon planlamasının önemini artırmaktadır (Kurum ve Odabaş 1991). Rekreasyonel planlama sınırlı olan kent toprağının en verimli biçimde kullanılmasını sağlayacak araçlardan biridir (Yurtseven 1992). Rekreasyonel planlama belirli bir arazinin rekreasyon için mevcut potansiyelinin belirlenmesi ve doğal dengeyi bozmadan bu araziden en uygun biçimde yararlanmayı sağlayacak arazi kullanım kararlarının alınmasıdır. Amaç insan doğa ilişkilerini, insan için daha mutlu bir çevre yaratacak biçimde düzenlemek, geliştirmek ve korumaktır (Altınçekiç 2001). Rekreasyonel planlamada bu amacı sağlamaya yönelik çeşitli yöntemler bulunmaktadır:

Gökdeniz ve Hacıoğlu (2003), rekreasyonel planlamada fiziki planların hazırlanması aşamalarını şu şekilde belirtmiştir.

1. Envanter aşaması
2. Analiz aşaması
3. Planlama aşaması

4. Program-proje uygulama aşaması

5. İşletme aşaması

Envanter aşaması, potansiyel kaynaklar hakkında gerekli bilgilerin ve rekreasyon konusunda halkın günümüz ve geleceğe yönelik gereksinim verilerinin toplanması aşamasıdır. Analiz aşaması verilerin değerlendirmesi ve yorumunu ifade eder. Bölge ve yörenin arz talep dengesi incelenir. Planlama aşamasında kaynakların en verimli kullanımını sağlamak esastır. Aktivitelerin veya bölgelerin fayda maliyet analizleri yapılır. Yapılan planlar sonucunda uygun projelerin gerçekleştirilmesi dördüncü aşamadır. İşletme aşamasında planlanan olanakların verimli kullanımı için sorumlu yönetim tespit edilir.

Kaplan (2002)'ın bildirdiğine göre Uzun ve Altunkasa (1997) rekreasyonel planlama sürecinin aşağıdaki evrelerden oluştuğunu belirtmiştir;

1. Kullanıcıların rekreasyonel talep ve gereksinimlerinin belirlenmesi
2. Rekreasyonel arz ve talebin uzun vadede alacağı boyutların belirlenmesi
3. Rekreasyonel planlama ve alternatiflerin üretilmesi
4. Rekreasyonel plan ve programların oluşturulması
5. Plan ve programların uygulanması, organizasyon, yönetim ve bakım

Olanak, gereksinim ve eğilimlerin belirlenmesi ve doğru kullanımlarının sağlanması yapılacak rekreasyonel planlamanın başarısını sağlayacak analizlerdir (Erdinç 1999). Rekreasyonel planlamada uygun yaklaşımlardan biri; değişik kullanıcı gruplarının tercih ettiği tip ve yoğunluktaki rekreasyon etkinliğinin belirlenmesi için bazı sörvey çalışmalarının yapılmasını içermektedir. Sörvey çalışmasından sonra tahmin edilen nüfusun kültürel, sosyo-ekonomik ve demografik yapısı analiz edilmeli, planlanacak bölgedeki mevcut rekreasyon alanlarının ve etkinlik türlerinin tespiti yapılmalı ve talep dengesine bağlı olarak alan kullanım planları hazırlanmalıdır (Nalbantoğlu 1997).

Seeley (1973)'e göre rekreasyonel planlamada, plancının rekreasyondan yararlanacak

bireylerin gereksinimlerini ve kaynaklarının kapasitesini bilmesi gerekmektedir. Plancı, rekreasyon için fiziksel temelleri oluşturacak, rekreasyon katılımcısının gereksinimlerini temin etmeye çalışan bir aracı gibi hareket etmelidir. Sadece mevcut rekreasyonel talep seviyelerini belirlemek ve geleceğe projekte etmek değil, aynı zamanda 10-20 yıllık süreçte hangi rekreasyon etkinlik türlerinin popüler olacağını tahmin etmekte gerekmektedir (Nalbantoğlu 1997).

Rekreasyonel planlamada hitap edilen çevrenin nüfusu, coğrafi dağılımı, kentsel ya da kırsal özelliği ile diğer kendine özgü nitelikleri incelenmeli, rekreasyon katılımcılarının serbest zaman kategorileri göz önünde bulundurulmalıdır (Yurtseven 1992).

Akesen (1994)'e göre rekreasyon olayında bir tarafta insan, bir tarafta doğal kaynak faktörleri temeli oluşturmaktadır. Söz konusu iki faktörü karşılaştırmak, insan beklentilerini cevaplamak, aynı zamanda kaynağı tahrip etmeden en iyi şekilde değerlendirmek rekreasyon planlamasının işlevidir (Nabavi 1994).

Uzun (1990) genel olarak kentsel rekreasyonel planlamada dikkat edilmesi gerekli ilkeleri aşağıda olduğu biçimde belirtmiştir.

- İlk planlama ilkeleri

Herkes için fırsat eşitliğinin yaratılması

Olanaklar, gereksinim ve eylemlerin belirlenmesi

Özel olanaklar varsa analizi

Toplumla iş birliği

- Genel planlama ilkeleri

Kent içi rekreasyon sisteminde bütünlük

Genel planda bütünlük

İlişkili alanlar ve aktiviteleri

- Rekreasyonel alanların ana ilkeleri
Merkezi konum ya da yerleşim özellikleri
Esneklik ve uyarlılık

- Uygulamaya yönelik ilkeler
Geleceğe yönelik planlama önlemleri
Mekan standartları
Planlama alanının uygunluğu
Rekreasyonel aktivitelerin sürekliliği

- Yöresel standartların geliştirilmesi
Nüfus projeksiyonları
Nüfus yoğunluk analizleri
Rekreasyonel gereksinimler ve eğilimlerin araştırılması

- Kaynak analizi
Doğal veriler
Kültürel veriler

3. MATERİYAL ve YÖNTEM

3.1 Materyal

Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi, bu taleplerin karşılanmasına ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerin sunulması amacıyla yürütülen bu araştırmanın ana materyalini Bartın kent halkı oluşturmaktadır. Araştırmanın tüm kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerini yansıtmaya amaçlanmakta ve kenti oluşturan 14 mahallede yaşayan kent halkı araştırmada esas alınmaktadır.

Bartın'ın kent halkına sunduğu rekreasyon olanaklarının belirlenmesi ve tez kapsamında sunulması amacıyla, kent içinde belirlenen 7 park (Gazhane Parkı, Belediye Parkı, Tersane Caddesi Dinlenme Parkı, Halatçıyaması Mezarlığı Karşısı Dinlenme Parkı, Millet Bahçesi, Kozcağız Kavşağı Dinlenme Parkı, Cumhuriyet Meydanı) ve 3 piknik alanı (Çağlayan, Balamba, Karaçay) ile kent çevresinde, rekreasyon potansiyeli görülen plaj (Amasra, İnkumu, Güzelcehisar, Mugoda, Kurucaşile, Çakraz, Kızılkum, Akkonak, Göçkün, Cambu, Tekkeönü, Kapısıyu) ve yaylalar (Uluyayla, Ardiç ve Gezen Yaylaları, Küre Dağları Milli Parkı) araştırmanın materyalleri arasındadır.

Kent halkının rekreasyona katılımı, rekreasyon türü ve alanı tercihi, bu alanlarla ilişkileri, alanlardan memnuniyet durumları ve taleplerini ortaya koymaya yönelik 35 soru içeren anket formu, rekreasyonel eğilim ve taleplerin yüz yüze görüşme yöntemiyle elde edilmesini sağlayan araştırma materyalidir.

Araştırma kapsamında; rekreasyon, rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler, rekreasyonel planlama, rekreasyonel eğilim ve talep konularında daha önce yapılmış çalışmalardan kuramsal temellerin oluşturulması, çalışma yönteminin belirlenmesi ve anket formlarının hazırlanmasında materyal olarak yararlanılmıştır.

Araştırma sırasında gerek kuramsal temellerin, gerekse araştırma alanı ve konusuna ait bilgilerin oluşturulması aşamasında, üniversite ve kurum kütüphanelerinden elde edilen verilerin yanı sıra internet ortamından elde edilen veriler ile alana ve tezin amacına özgü bazı bilgilerin elde edilmesi amacıyla Bartın Belediyesi ve Bartın Valiliği'nin ilgili birimleri ile, örneklem hacmi ve modelinin oluşturulması amacıyla Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile yapılan görüşmeler ve elde edilen veriler araştırmanın materyalleri arasındadır.

Alanda yapılan araştırma-inceleme gezileri ile gözlemler ve çekilen fotoğraflar, alan hakkında bilgilerin geliştirilmesine, kent halkının rekreasyon amacıyla kullandığı alanların belirlenmesine ve araştırma kapsamında görsel olarak sunulmasına yardımcı olmak amacıyla yararlanılan materyallerdir.

Ayrıca kentsel rekreasyon alanlarının, hitap ettiği nüfusla ve birbirleriyle konumlanma ilişkilerinin kurulması ve sunulması aşamasında 1/5000 ölçekli nazım imar planından yararlanılmıştır.

Anket bilgilerinin bilgisayar ortamına aktarılması, analiz edilmesi, grafik ve tabloların çizilmesinde SPSS 14 paket programından materyal olarak yararlanılmıştır.

3.2 Yöntem

Araştırma kapsamında Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerini belirlemek amacıyla, tesadüfi olarak seçilen konutlarda, kenti temsil edecek sayıda, her aileden tek kişi ile görüşülerek anket uygulanması, anket sonuçlarının değerlendirilerek, talepleri karşılamaya ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerin sunulması yöntem olarak belirlenmiştir. Bu yöntemin aşamaları ise aşağıda verildiği şekilde gerçekleştirilmiştir:

1- Çalışma konusu, amacı ve kapsamın belirlenmesi

2- Literatür taraması, veri toplama

Çalışma konusu ile ilgili veriler

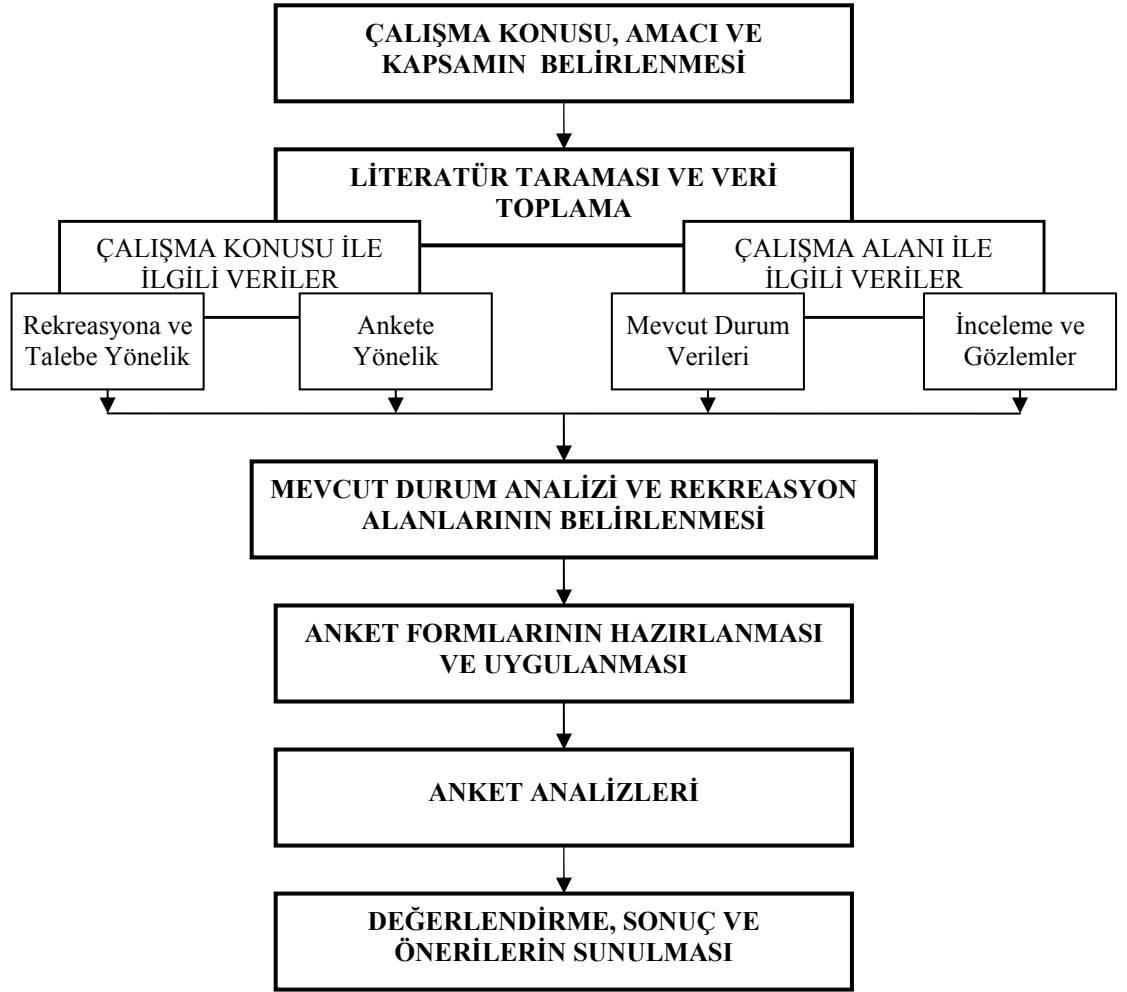
Araştırma alanı ile ilgili veriler

3- Mevcut durum analizi ve rekreasyon alanlarının belirlenmesi

4- Anket formlarının hazırlanması ve uygulanması

5- Anket analizleri

6- Değerlendirme, sonuç ve önerilerin sunulması (Şekil 3.1)

Şekil 3.1 Yöntem akış diyagramı (Orijinal 2007)

Araştırma kapsamında konuya özgü genel bilgilerin elde edilmesi amacıyla literatür taraması yapılarak, rekreasyon, rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler, rekreasyonel planlama, rekreasyonel eğilim ve talep, anket hazırlama ve uygulama konularına yönelik çalışmalar incelenerek kuramsal temeller oluşturulmuş, konuya bakış açısı

geliştirilmiş, çalışma yöntemi belirlenmiş ve anket formlarının hazırlanması aşamasında katkıları sağlanmıştır.

Bartın Kenti verileri ile kent çevresindeki rekreasyon kaynaklarının, rekreasyonel değerlerinin belirlenmesinde katkıları olan veriler, çeşitli kurum ve kuruluşlarla görüşülerek, sözlü görüşmeler yapılarak elde edilmiş ve tez kapsamında sunumları yapılmıştır.

Daha sonra, gerek Bartın kent halkının rekreasyon amacıyla kullandığı, gerekse rekreasyon potansiyeli görülen, kent içi ve kent çevresindeki rekreasyon alanları ve sundukları rekreasyon olanakları belirlenmiş, inceleme gezileri gerçekleştirilerek araştırmada görsel sunumları amacıyla fotoğrafları çekilmiştir.

Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerini belirlemeyi amaçlayan anket formunun hazırlanması ve uygulanması aşamalarında ise aşağıda belirtilen yöntem izlenmiştir.

Anket Formunun Hazırlanması

Anket formunun hazırlanmasında benzer amaçlarla yapılmış çalışmalardan yararlanılmış, Bartın Kenti'ne özgü karakteristikleri belirlemeye yönelik gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Anket formunun hazırlanması aşamasında Türel (1988), Demirel (1997), Oğuz (1998), Sertkaya (2001)'nin yapmış olduğu çalışmalardan yararlanılmıştır.

Anket, kent içi ve kent çevresindeki rekreasyon alanlarının kullanıcı-kaynak ilişkisinin belirlenmeye çalışıldığı bölümlerde (10-15 arası sorular) kent içi ve kent çevresi şeklinde ikili sorular olmak üzere 35 soru içermektedir. Ankette, uygulamanın uzun sürmesi ve açık uçlu sorulara verilen cevapların hedeflere ulaşmada yaratacağı sorunlar göz önünde bulundurularak, açık uçlu sorulara son soru dışında yer verilmemiştir.

Anketin 1-5 arası soruları rekreasyon katılımına yönelik bilgileri edinmeyi amaçlamaktadır. İlk bölüm rekreasyon etkinliklerine katılmayanlara yöneliktir ve rekreasyonel etkinliklere katılmama nedenleri ve olası durumda rekreasyon alanı tercihlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Rekreasyon etkinliklerine katılanların ise ne tür aktivitelere katıldıkları sorulmaktadır. 6-16 arası sorular tercih edilen rekreasyon türü ve alanı, rekreasyon alanlarının niçin tercih edildiği, kullanım süresi, sıklığı gibi kullanıcı-kaynak ilişkisine yönelik soruları içermektedir. 17-24 arası sorular, rekreasyon alanlarının yeterli olup olmadığı, alanlarda görülen eksiklikler gibi memnuniyet derecelerini ve kent halkının rekreasyonel taleplerini belirlemeye yöneliktir. Son bölüm ise kullanıcıların rekreatif aktivitelerini yönlendiren gelir, eğitim, meslek, konut tipi gibi bireysel özelliklerini belirlemeye yönelik sorular ile rekreasyon alanlarıyla ilgili görüşlerin sorulduğu açık uçlu son bir soru içermektedir (Ek 1).

Örneklem Hacmi ve Modeli

Anket uygulamaları turizm ve rekreasyon araştırmalarında en sık kullanılan yöntemlerden biridir ve anket sorularının oluşturulmasının yanında konuyla ilgili literatür bilgisine sahip olmayı gerektirir. Anket yöntemi bilgi toplama ve onları dizayn etme aşamasında bazı yöntemler içermektedir (Finn *et al.* 2000). Araştırmada anket yönteminin esasları ve istatistiksel veri elde etme kriterleri göz önünde bulundurularak, Türkiye İstatistik Kurumu ile yapılan görüşmeler sonucunda, anket sonuçlarının Bartın Kenti'ni temsil edebilmesi amacıyla 320 adet anketin tesadüfi olarak seçilen konutlarda uygulanmasına karar verilmiştir. Bu sayı tüm kent halkının eğilim ve taleplerini yansıtması amacıyla kenti oluşturan mahallelere nüfusları oranında dağıtılmıştır. 320 anketin mahallelere nüfusları oranında dağılımı Çizelge 3.1'de olduğu gibidir.

Anketlerin Uygulanması ve Veri Analizleri

Anket sorularının anlaşılıp anlaşılmadığını öğrenmek ve eksikliklerini görmek amacıyla ön anket çalışması yapılmış, soruların anlaşılmasında bir zorluk yaşanmamakla birlikte şıkların sıralanması ve işaretlenmesinde açıklamaya gereksinim olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.1 Mahallelere uygulanan anket sayıları

Mahalle	Anket sayısı	%	Mahalle	Anket sayısı	%
Aladağ	22	6,9	Kemerköprü	45	14,1
Cumhuriyet	12	3,8	Kırtepe	28	8,8
Çaydüzü	23	7,2	Köyortası	14	4,4
Demirciler	21	6,6	Okulak	14	4,4
Esentepe	11	3,4	Orduyeri	36	11,3
Gölbucağı	43	13,4	Orta	16	5,0
Karaköy	11	3,4	Tuna	24	7,5

Anket daha ciddi yaklaşım gösterecekleri düşüncesiyle ve çalışmaya başlama yaşı olarak kabul edilen 15 yaş (Anonim 2007e) ve üstündeki kişilere uygulanmıştır.

Anket uygulaması, rekreasyon alanlarına gelenlerin yanında gelmeyenlerin ve rekreasyon aktivitelerine katılmayanların durumunu da belirlemek amacıyla konutlarda gerçekleştirilmiştir. Böylece yalnızca rekreasyon etkinliklerine katılanların değil, Bartın kent halkının rekreasyonel eğilimi, rekreasyona katılıp katılmadığı, katılmama nedeni gibi rekreasyon etkinliklerine katılmayanların özelliklerinin de belirlenmesi amaçlanmıştır. Anket, nüfuslarıyla orantılı olarak mahallelerde, tesadüfi seçilen konutlarda, aileden tek kişi ile yapılmış, uygulama sırasında katılımcılara adları sorulmamış, yalnızca anketin uygulandığı mahalle anketör tarafından belirlenmiştir. Verilerin analizi SPSS 14 programı ile, sıklık analizleri ve değişkenler arası ilişkilerin belirlenmesi için çapraz tablolar kullanılarak gerçekleştirilmiş, grafik ve tablolar çizilmiştir.

Araştırmanın son aşamasında elde edilen bulgular değerlendirilerek, Bartın kent halkının rekreasyonel eğilimleri ortaya konmuş, taleplerinin karşılanmasına ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik öneriler sunularak, rekreasyonel planlamada dikkat edilmesi gereken konular vurgulanmıştır.

4. BULGULAR

4.1 Çalışma Alanının Doğal Özellikleri

4.1.1 Coğrafi Konum

Bartın, Türkiye'nin kuzeyinde, Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alır. Kuzeyini 59 km'lik sahil şeridiyle Karadeniz çevrelerken, doğuda Kastamonu, doğu ve güneyde Karabük, batıda ise Zonguldak İlleri ile komşudur. Yüzölçümü 2143 km² olup, ortalama yükselti 25 m'dir (Anonim 2006d).

Bartın Kenti ise denizden 12 km kadar içeride yer almakta olup yüzölçümü 1151 km²'dir (Anonim 1999).

4.1.2 Topografya

Bartın'ın yer aldığı Batı Karadeniz Bölgesi genelinde dağlar denize paralel olarak uzanmaktadır (Anonim 2006h). Bartın doğu, batı ve kuzeyden yüksekliği 2000 m'yi geçmeyen dağlarla çevrilidir. Dağlar, yüksek olmamakla birlikte oldukça dik, sahillere doğru sarp ve kayalıktır. En yüksek nokta Keçikıran Tepesi (1619 m)'dir (Anonim 2004a). Bartın Irmağı ve kolları tarafından derin bir biçimde parçalanmış arazi engebeli bir görünüme sahiptir. Irmağın genişlediği alanlarda ve dağların oldukça dik yamaçları arasında dar ve derin vadiler yer alır. Kent merkezine inildikçe düz ovalar artmaktadır (Yılmaz 2001b).

Bartın Kenti, Bartın Irmağı'nı oluşturan Kocaçay ve Kocanaz Çayları'nın oluşturduğu ova üzerinde kurulmuştur (Anonim 2006h). Kent merkezi ve çevresindeki alçak kısımları (0-10 m) oluşturan başlıca ovalar; güneyde Karaköy Düzü, doğuda Karaağaçlık Düzü ve Uzuncabucak Düzü, güneydeğuda Cevizlik Düzü, kuzeybatıda Durnuk Düzü'dür (Yılmaz 2001b).

Kent merkezini batıdan Aladağ, kuzeyden Karasu Dağları ve doğudan Arıt Dağları kuşatmaktadır (Anonim 2005a). Kent merkezinde, Kemerköprü Mahallesi'nin doğusunda Halatçıyaması Tepesi (109.7 m), Orduyeri Mahallesi'nde Orduyeri Tepesi (110 m), Kırtepe Mahallesi'nde Kırtepe (61.6 m), Tuna Mahallesi'nin Karabük çıkışında ise Ömer Tepesi kentin üzerinde kurulduğu 4 önemli tepedir. Kırtepe ile güneyde yer alan Türbe Tepe kent merkezinde, 20 m kadar yükseklikte birleşen bir beşik sırt oluşturmaktadır (Yılmaz 2001b).

4.1.3 İklim

Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Bartın'da tipik deniz iklimi hakimdir. Yazlar serin, kışlar ılık ve yağışlı geçer. Hemen hemen her mevsimde yağış alan Bartın, özellikle sonbahar ve kışta daha fazla yağış alır. Yağışlar yazları yağmur, kışları yağmur ve kar şeklindedir (Anonim 2006h).

Denize yakınlık ve kıyıya paralel dağ sıralarının bulunuşu, genellikle kıyı şeridi üzerinde sıcaklık farklarının azalmasına ve nemin artmasına neden olmaktadır. Bölgede yüksek dağların fazla olmayışı, Balkanlar'dan gelen hava kütlelerinin etkisini artırmaktadır (Anonim 2006a).

Oldukça nemli bir iklime sahip Bartın'da nispi nem % 75-85 arasında değişmektedir. Yağış miktarı aylara göre değişmekte, en fazla yağış Ekim, Kasım ve Aralık aylarında düşmektedir. Yaz ayları yağış ortalaması 50-60 kg/m² arasında değişirken, kış ayları yağış ortalaması 200-220 kg/m² arasındadır. Yıllık yağış ortalaması ise 1000-1200 kg/m² arasındadır (Anonim 2006d).

Bartın Meteoroloji İstasyonu verilerine göre yıllık ortalama sıcaklık 12.5 °C dir. En sıcak ay; ortalaması 21.9 ile Temmuz ayı, en soğuk ay; ortalama 4.2 ile Ocak ayıdır. Bartın'ın sıcaklık verileri Çizelge 4.1'de verilmiştir.

Çizelge 4.1 Bartın Meteoroloji İstasyonu (1975-2005) aylık sıcaklık değerleri (Anonim 2006c)

Aylar	Rasat sayısı (yıl)	Ortalama sıcaklık(C)	Ortalama yüksek sıcaklık(C)	Ortalama düşük sıcaklık(C)	En yüksek sıcaklık(C)	En düşük sıcaklık(C)
Ocak	31	4.2	9.0	0.4	22.4	-14,4
Şubat	31	4.4	9.9	0.2	27.2	-18.6
Mart	31	6.9	12.9	2.2	31.2	-13.1
Nisan	31	11.1	17.7	5.9	34.1	-4,5
Mayıs	31	15.4	21.8	9.7	36.7	-1.3
Haziran	31	19.5	25.7	13.1	38.0	5.3
Temmuz	31	21.9	27.8	15.6	42.8	8.0
Ağustos	31	21.5	27.9	15.4	41.3	6.7
Eylül	31	17.5	24.6	11.9	36.0	1.5
Ekim	31	13.5	20.2	8.7	37.1	-1.2
Kasım	31	8.9	15.2	4.4	29.0	-5.0
Aralık	31	5.7	10.7	1.9	24.7	-10.6
Yıllık	31	12.5	18.6	7.5	42.8	-18.6

Çizelge 4.2’de görüldüğü üzere, Bartın Meteoroloji İstasyonu verilerine göre ortalama kar örtülü günler sayısı yıllık 21.3 gündür. Ortalama sisli günler sayısı en fazla Ekim ayında olup, yıllık 35 gündür. Ortalama rüzgar hızı yıllık 1.4 m/sn’dir. En hızlı esen rüzgar ise 25.1 m/sn ile Mart ayında görülmektedir (Anonim 2006h).

Çizelge 4.2 Bartın Meteoroloji İstasyonu (1975-2005) kar yağışlı, kar örtülü, sisli, donlu, kırılgı günler (Anonim 2006c)

Aylar	Rasat sayısı (yıl)	Ortalama kar yağışlı gün sayısı	Ortalama kar örtülü gün sayısı	Ortalama sisli gün sayısı	Ortalama dolulu gün sayısı	Ortalama kırılgı gün sayısı	Ortalama orajlı gün sayısı
Ocak	31	5.4	7.1	3.1	0.1	8.0	0.4
Şubat	31	6.0	6.4	2.4	0.0	6.8	0.1
Mart	31	3.0	2.9	2.7	0.0	6.5	0.3
Nisan	31	0.2	0.1	2.3	0.0	1.9	0.8
Mayıs	31	-	-	2.2	0.1	0.1	1.6
Haziran	31	-	-	0.6	0.1	-	2.1
Temmuz	31	-	-	0.6	-	-	2.3
Ağustos	31	-	-	1.5	-	-	2
Eylül	31	-	-	4.7	0.1	0.0	1.5
Ekim	31	0.0	0.0	6.2	0.1	0.9	0.8
Kasım	31	1.4	1.1	5.0	0.1	6.1	0.3
Aralık	31	3.4	3.7	4.0	0.1	8.0	0.3
Yıllık	31	19.3	21.3	35.0	0.7	37.9	12.5

Yaz günleri olarak değerlendirilen, yüksek sıcaklığın (maximum) 25 °C ve daha yukarı

olduğu günler genellikle Nisan ayında başlayıp, Ekim ayında sona ermektedir. Turizme en uygun aylar; Haziran, Temmuz ve Ağustos olarak belirlemekte, Nisan, Mayıs, Eylül ve Ekim ayları da zaman zaman uygun günler içermektedir (Anonim 2005a).

4.1.4 Hidrolojik Yapı

Bartın'ın başlıca akarsuları; Bartın, Arıt ve Kozcağız Çayları'dır. M.Ö.'ki yıllarda Parthenios adı ile anılan ve kente adını veren Bartın Irmağı Bartın'ın en önemli akarsuyudur (Şekil 4.1). Kent merkezinde, Gazhane Burnu'nda birleşen Kocaçay ve Kocanaz Çayı'nın oluşturduğu ırmak, 15 km akarak Boğaz Mevkii'nde Karadeniz'e ulaşır (Anonim 2005a). Düzenli bir rejimi olan Kocanaz Çayı, güneyden doğup Kozcağız'dan kuzeye doğru akarak (Anonim 2006h), Ulus Çayı'nı ve Kozlu Çayı'nı toplayan Kocaçay ile birleşme noktasına ulaşmaktadır (Anonim 2006a).

Bartın Irmağı üzerinde, 500 tonluk gemilerle denizden 10-15 km içerideki kente kadar ulaşım yapılabilmektedir. Akış hızının çok az oluşu ve çok derin bir yatağa sahip olması nedeniyle kolay ulaşım sağlanabilmektedir. Yılın dört mevsiminde oldukça bol yağış alan bölgenin bu özelliği nedeniyle Bartın Irmağı'nın taşıdığı su miktarı çok, rejimi düzenlidir. Türkiye'nin en az alüvyon taşıyan ırmaklarından ve akış hızı saatte 720 m olup, denize her yıl 1 milyar m³ su taşımaktadır. Ortalama debisi 23.82 m³/sn'dir (Anonim 2006h). Son yıllarda yatağın insan etkileriyle dolması ve ulaşımın karayoluna taşınması nedeniyle ulaşım amaçlı fazla kullanılmamaktadır (Yılmaz 2001a).

Bartın Irmağı kıyı bandındaki bazı alanlar AKK'nun 27.04.2001 tarihli 7297 sayılı kararıyla 1. derece doğal sit alanı olarak belirlenmiştir (Anonim 2006h). Bartın Irmağı kıyısında, Gazhane Parkı, Tersane Caddesi Dinlenme Parkı ile Çağlayan ve Karaçay Piknik Alanları dışında rekreasyonel amaçlı herhangi bir tesis yoktur (Yılmaz 2001b).

Şekil 4.1 Bartın Irmağı (Orijinal 2006)

Yer üstü ve yer altı su potansiyeli bakımından oldukça zengin olan Bartın'da bir çok dere ve çay bulunmakla birlikte bu dere ve çayların sürekli bir rejime sahip olmamaları özellikle ilkbaharda taşkınlara neden olmaktadır (Yılmaz 2001a). Bartın'da 1975–1998 yılları arasında çeşitli boyutlarda 14 adet sel ve taşkın olayı yaşanmıştır. Bu afetlere genel olarak Bartın Irmağı su taşıma kapasitesini aşan su fazlası sebep olmaktadır. Bartın Irmağı'nın drenaj sistemi, yatak profilleri ve akış özellikleri ile alt havza karakteristikleri sel ve taşkınların meydana gelmesinde teşvik edici rol oynamaktadır. Arazi potansiyeline uygun olmayan arazi kullanım türlerinin tercih edilmesi ve ırmak yatağının insan etkisiyle daralması sel ve taşkınların insan kaynaklı en önemli nedenleri arasındadır (Anonim 2006f).

4.1.5 Flora

Orman varlığı açısından oldukça zengin olan Bartın'ın yüzölçümünün % 46'sını ormanlar kaplamaktadır (Anonim 2005a). Ormanlık alanlar özellikle Kurucaşile ve Ulus İlçeleri ile Kozcağız ve Arıt beldelerinde yoğun bir doku sergilemektedir. Bartın Irmağı'nın oluşturduğu geniş düzlüklerin tarım amaçlı kullanımı nedeniyle kentin batısı

ve kuzeybatısındaki ormanlar daha az yoğunluğa sahiptir (Yılmaz 2001a).

Bartın'ın bitki örtüsünde geniş yer tutan ormanlar kıyı kuşağında yapraklılarla başlayarak, yüksek kısımlarda ibrelilere dönüşmektedir. Sahil boyunca, 600 m yüksekliğe kadar olan alanın karakteristik ağaçları; meşe (*Quercus sp.*), kayın (*Fagus orientalis*) ve gürgen (*Carpinus betulus*)'dir. Sahilden içeride ve 1500 m'den yüksek kesimlerde; kayın (*Fagus orientalis*), kestane (*Castanea sativa*), göknar (*Abies sp.*) ve çam (*Pinus sp.*) türleri, sahil şeridinde de ceviz (*Junglans sp.*), kestane (*Castanea sativa*) ve fındık (*Corylus sp.*) plantasyonları yaygındır (Anonim 2005a). Ormanlık alanlar içerisinde ormangülü (*Rhododendron ponticum*, *Rhododendron flavum*) plantasyonları önemli bir yer tutmaktadır (Yıldırım ve Cihan 2005). Genellikle ormanlık alanlarda görülen bu türlere yer yer *Tilia argentea*, *Acer campestre*, *Ulmus minor*, *Ostrya carpinifolia*, *Fraxinus angustifolia*, *Alnus glutinosa*, *Populus spp.*, *Salix spp.* türleri de katılmaktadır. Ayrıca bu türlerin yanı sıra, *Arbutus unedo*, *Cornus mas*, *Cornus sanguinea*, *Cotinus coggygria*, *Crataegus monogyna*, *Corylus avellana*, *Daphne pontica*, *Juniperus oxycedrus*, *Laurocerasus officinalis*, *Laurus nobilis*, *Ligustrum vulgare*, *Mespilus germanica*, *Phillyrea latifolia*, *Prunus spp.*, *Rhododendron ponticum*, *Rosa canina* ve *Rubus spp.* gibi çalılara da rastlanmaktadır (Yılmaz 2001b).

Küre Dağları Milli Parkı Türkiye'nin önemli bitki alanlarından biridir. Batı Küre Dağları'nda 33 tanesi ülke çapında nadir olmak üzere 80 endemik takson kayıtlıdır (Anonim 2007b). Küre Dağları Milli Parkı olarak korumaya alınan bu alandaki endemik türlerden 8'i Bartın sınırları içinde gelişme göstermektedir (Anonim 2006h).

Yılmaz (2001b)'in "Bartın Kenti ve yakın çevresinde biyotopların haritalanması" adlı çalışmasında Bartın kent sınırları içerisinde belirlediği, kent koşullarına uyum sağlamış ya da doğal olarak yetişen türlerden bazıları; *Ligustrum vulgare*, *Salix babylonica*, *Cupressus sempervirens*, *Biota orientalis*, *Platanus orientalis*, *Robinia pseudacacia*, *Pinus buritita*, *Cedrus atlantica*, *Cedrus libani*, *Taxus baccata*, *Abies bornmülleriana*, *Ficus carica*, *Junglas regia*, *Laurocerasus officinalis*, *Mespilus germanica*, *Tilia argentea*, *Corylus avellana*, *Salix alba*, *Hibiscus syriacus*, *Pyracantha coccinea*,

Nerium oleander, *Populus tremula*, *Populus nigra*, *Diospyros lotus*, *Rubus canescens*, *Rhododendron ponticum* gibi türlerdir. Bartın ırmağı şevlerinde tespit edilen dominant türler ise *Salix alba*, *Populus alba*, *Robinia pseudoacacia*, *Platanus orientalis*, *Ailanthus altissima*, *Ficus carica*, *Cornus sanguinea*, *Rubus sanctus* türleridir.

4.1.6 Fauna

Bartın gerek coğrafi, gerekse ekolojik özellikleri nedeniyle bir çok hayvan türünü barındırmaktadır. Bartın’da yapılan arazi ve envanter çalışmaları sonucunda 80’den fazla kuş türü ve yaklaşık 16’dan fazla memeli hayvan türü tespit edilmiştir (Anonim 2006f). Orman yapısının genellikle karışık meşcere tipinde ve yapraklı ağaçlardan meydana gelmesi, büyük memeli hayvanlar için önemli bir yaşam alanı olmasına sebep olmuştur. Yaşam alanları olarak değerlendirildiğinde; ormanlık alanlar memeli hayvanlar ve kuş türleri açısından önem kazanırken, tarım alanları ve sulak alanlar daha çok kuş türleri açısından önem taşımaktadır (Anonim 2006f).

Doğal yapısını koruması nedeniyle bir çok hayvanı barındıran Küre Dağları Milli Parkı, zoolojik açıdan ulusal ve uluslararası düzeyde öneme sahip bir alandır (Anonim 2006d).

4.2 Çalışma Alanının Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Özellikleri

4.2.1 Tarihsel Gelişim

Bartın adının kaynağı konusunda çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bunlardan en yaygın olanı Yunan mitolojisinde tanrıların babası olan Okenaus’un çocuklarından “Sular Tanrısı Parthenios’dan geldiğidir. Sular ilahı veya muhteşem akan su anlamına gelen Parhhenios adının önce Bartın Irmağı’na verildiği, ırmak kenarında kurulan kentin “Parthenia” adıyla anıldığı ve zamanla Bartın’a dönüştüğü yazılı kaynaklardan anlaşılmaktadır (Çilsüleymanoğlu 1996). Bartın’ın o dönemlerde iskan yeri olduğuna dair deliller olmamakla birlikte, kavimler, olasılıkla ırmağın ulaşım olanaklarını

kolaylaştırması nedeniyle Bartın Irmağı kenarında yerleşerek bugünkü Bartın Kenti'nin başlangıcını oluşturmuşlardır (Aşçıoğlu 1970).

Yapılan araştırmalar Bartın'ın ilk sahipleri konusunda kesin bir bilgi vermemekle birlikte M.Ö. 14. yy'da Gaskalar'ın, M.Ö. 13. yy'da Hititler'in Bartın'da egemen olduğu kabul edilmektedir. Daha sonra Bolu Havalisi'ne yerleşen Bithynieliler ile Kastamonu Havalisi'nde hüküm süren Paphlagonialılar'ın sınırlarını Parthenios'a kadar genişlettikleri bilinmektedir (Anonim 2006b). Daha sonra M.Ö. 12 yy başlarında Bartın ve çevresi Bithynie, Amasra ve çevresi Paphlagonia sınırları içinde iken, M.Ö.12. yy sonlarında Bartın ve yakın çevresi Frigler'in, Amasra ve yakın çevresi Fenikeliler'in hakimiyetine geçmiştir (Anonim 2004b).

M.Ö. 9 yy. da Akdeniz'de güç dengesinin bozulmasıyla gücünü yitiren Fenikeliler ve Karyalılar Amasra ve Tekkeönü'nü terk etmişler, Bartın ve çevresi M.Ö. 7. yy sonlarında Kimmerler'in, M.Ö. 6 yy'da Lidyalılar'ın, M.Ö. 547 yılında da Persler'in hakimiyetine girmiştir (Anonim 2006h).

M.Ö. 334 yılında Makedonya kralı İskender Persler'in hakimiyetine son vererek, Bartın ve Ulus'un yönetimini Makedonyalı General Eumenes'e, Amasra ve Tekkeönü'nün yönetimini Frigya Satrabı'na bırakmıştır. Amasra M.Ö. 302-286 yılları arasında el değiştirerek Kraliçe Amastris tarafından yönetilmeye başlanmış ve 16 yıllık yönetimden sonra kraliçenin adını almıştır. Amasra ve Bartın çevresi yöredeki savaşlar sonrasında M.Ö. 279 yılında Pontus Krallığı'nın egemenliğine girmiştir (Anonim 2006b).

M.Ö. 70 yılında Anadolu'ya giren Romalılar, Pontus Krallığı'nın egemenliğine son vererek yöreye hakim olmuşlar, M.S. 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun bölünmesi üzerine Bartın Bizans İmparatorluğu sınırları içinde yer almıştır (Anonim 2006a).

Bartın ve çevresinin M.S. 798 yıllarında Müslüman Araplar'ın, 800 yıllarında Selçuklular'ın, 865 yıllarında Ruslar'ın akınlarına hedef olduğu ve Anadolu'da yoğunlaşan nüfuz kavgaları nedeni ile sık sık el değiştirdiği, Amasra'nın ise M.Ö 70-

M.S. 1261 yılları arasında Roma ve Bizans hakimiyetinde, daha sonra da Bizans hakimiyetinde Ceneviz Kolonisi olarak kaldığı görülmektedir (Anonim 2006a).

Bartın 11. yüzyılda Anadolu Selçukluları'nın eline geçmiştir. 200 yıllık Selçuklu döneminden sonra 1326'da Candaroğulları Beyliği ve 1392'den itibaren de Osmanlı İmparatorluğu içinde yer almıştır. 1460 yılına kadar Ceneviz Kolonisi'nin elinde bulunan Amasra da, Ceneviz Kolonisi'nin Fatih Sultan Mehmet'e teslim olmasıyla Osmanlı topraklarına katılmıştır (Anonim 2006b).

Bartın, Osmanlı döneminde, 1460-1692 yılları arasında Anadolu Beylerbeyliği'ne bağlı Bolu Sancağı sınırları içinde kalmış, Bolu Sancağı'nın kaldırılmasıyla 1692-1811 yılları arasında voyvodalıkla yönetilmiştir. 1811 yılında Kastamonu Vilayeti'ne bağlı olarak yeniden kurulan Bolu Sancağı'na bağlanmıştır. Bu dönemde Bartın ticari potansiyeli ile bölgenin pazar yeri olmuş ve “On iki Divan” adını almıştır. 1867 yılında ilçe haline getirilen Bartın'da 1876 yılında belediye teşkilatı kurulmuştur (Anonim 2006h).

Zonguldak'ın 1924 yılında il olmasıyla birlikte Bartın bu ilin bir ilçesi haline getirilmiş 1991 yılında ise il statüsüne kavuşmuştur. İlin merkez, Amasra, Ulus, Kurucaşile olmak üzere 4 ilçesi, Kozcağız, Arıt, Hasankadı, Kumluca ve Apdipaşa olmak üzere 5 beldesi ve 266 köyü vardır. İlçe ve belde belediyeleriyle birlikte 9 belediye bulunmaktadır (Anonim 2005a).

4.2.2 Nüfus

2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre Bartın'ın toplam nüfusu 184178 kişidir. Yıllık nüfus artış hızı % -11.11'dir (Anonim 2002). Çizelge 4.3'de 1990 ve 2000 yılı nüfus sayım sonuçları ve nüfus artış oranı verilmiştir.

Çizelge 4.3 2000 nüfus sayımı sonuçlarına göre kent ve köy nüfusu, yıllık nüfus artışı (Anonim 2002)

İlçe	1990			2000			Yıllık Nüfus Artış Hızı %		
	Toplam	Kent	Köy	Toplam	Kent	Köy	Toplam	Kent	Köy
Merkez	133942	31974	101968	130492	35992	94500	-2.61	11.83	-7.60
Amasra	19857	6510	13347	16122	6338	9784	-20.83	-2.68	-31.05
Kurucaşile	11435	2034	9401	8742	2074	6668	-26.85	1.95	-34.34
Ulus	40600	3144	37456	28822	3598	25224	-34.25	13.48	-39.53
TOPLAM	205834	43662	162172	184178	48002	136176	-11.11	9.47	-17.47

Çizelge 4.3’de görüldüğü gibi Bartın’da toplam nüfus 1990-2000 yılları arasında % 11.11 oranında azalmıştır. Bartın Kenti’nde ise nüfusun % 11.83 oranında artışı görülmektedir.

Bartın Kenti’nde, erkek ve kadın nüfusun yarısı 29 yaşından küçük olup, Türkiye genelinde olduğu gibi, genç nüfusun payı yüksektir (Anonim 2006h). Kentte hane sayısı 10086, okuma yazma bilenlerin oranı % 93’tür (Anonim 2002).

Bartın’da 1990 yılında toplam nüfusun % 21.2’si kentlerde, % 78.79’u kırsal kesimde yaşarken; 2000 yılı nüfus sayım sonuçlarına göre; toplam nüfusunun % 26’lık bölümü kentlerde, % 74’lük bölümü ise kırsal kesimde yaşamaktadır. Son on yılda Bartın genelinde kent nüfusu oransal olarak artmış, kırsal nüfus oransal olarak azalmıştır (Anonim 2006h).

Bartın yıllık nüfus artışı açısından ülke ve bölge ile karşılaştırıldığında, hızlı bir nüfus kaybı içinde olduğunu görülmektedir (Anonim 2006d). Nüfusun azalmasının en büyük nedeni, maden ocaklarındaki yatırımın durması, çimento fabrikası ve ORÜS tesislerinin özelleştirilmesi veya kapatılması, özel sektöre ait bazı fabrikaların kapatılması veya üretim miktarının azaltılması, emekli olan işçilerin yerine yenilerinin alınmaması ve ortaya çıkan istihdam açığını kapatacak yeni yatırımların yapılmamasıdır (Anonim 2006d, f).

Kent merkezinin nüfusu 35992’dir. Nüfusun mahallelere göre dağılımı ise Çizelge

4.4’de görülmektedir.

Çizelge 4.4 Bartın Kenti mahalle nüfusları (Anonim 2006g).

Mahalle	Nüfus	Mahalle	Nüfus
Aladağ	2524	Kemerköprü	5055
Cumhuriyet	1317	Kırtepe	3124
Çaydüzü	2556	Köyortası	1618
Demirciler	2492	Okulak	1533
Gölbucağı	4806	Orduyeri	4059
Karaköy	1221	Orta	1816
Esentepe	1295	Tuna	2576

4.2.3 Ekonomik Yapı

Bartın nüfusunun % 74’ünün kırsal kesimde yaşaması, ekonominin tarım ve hayvancılığa dayalı olduğu kanısını versede, sanayi ekonomiye tarımdan daha fazla etki etmektedir (Anonim 2006h). Turizm de Bartın ekonomisine önemli katkıda bulunmaktadır (Anonim 2006a).

Bartın’ın ekonomik yapısını belirleyen ana unsurlar; madencilik, imalat sanayi ve ticarettir. Tarım ve hayvancılık yörede önemli etkinlikler olmalarına karşın gerektiği kadar gelişmemiştir (Anonim 2006h). Ancak tarım istihdam ettiği nüfus itibariyle Bartın’ın en önemli sektörünü oluşturmaktadır. Tarım sektöründen sonra istihdamda ikinci büyük sektör % 10.35 değeri ile “toplum hizmetleri” sektörüdür. Bu sektörü % 4.63 değeri ile “ticaret” sektörü izlemektedir (Anonim 2006h).

Sanayi kesiminde istihdam büyük oranda (% 25) kömüre dayalıdır (Anonim 2006a). Mevcut sanayi tesislerinin bir kısmı belediye sınırları içerisinde, yerleşim alanlarının kuzeybatısında ve Bartın Irmağı kenarındadır. Bu tesislerin çoğu atık su deşarjı için ırmak kenarlarındaki alanları seçerken, çok azı da ulaşım kolaylığı açısından karayolu

güzergahında kurulmuştur (Çelikyay 2006).

Bartın'da iktisaden faal olan 97044 kişinin, 49594'ünü erkekler (% 51,1), 47450'sini ise kadınlar (% 48.9) oluşturmaktadır. Çalışan nüfusun işteki durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında % 23.78'i ücretli, % 0.01'i işveren, % 25.99'u kendi hesabına çalışan ve % 49.30'u ücretsiz aile işçisidir (Yıldırım ve Cihan 2005).

Bartın genelinde işsizlik oranı % 3.9, kentte % 15.4'tür (Anonim 2002). İşsiz nüfusun büyük çoğunluğu genç nüfustan oluşmaktadır ve % 70'i 30 yaşın altındadır (Yıldırım ve Cihan 2005).

Ticari faaliyet kent merkezi başta olmak üzere, ilçeler ve beldelerde yoğunlaşmıştır. Haftanın belirli günlerinde kurulan semt pazarlarında sebze, meyve, hayvansal ürünler ve diğer temel gıda maddeleri, üreticileri eliyle doğrudan pazarlanmaktadır. Kent merkezinde 200 yıldır her Salı ve Cuma günü kurulan pazar, bu yönüyle Bartın'ın simgelerinden biri haline gelmiştir. Ayrıca Kurucasıle İlçesi'ndeki tersanelerde yapılan yat ve ahşap tekneler yurt içi ve yurt dışına pazarlanan Bartın'a özgü ürünlerdir (Anonim 2004a).

4.2.4 Ulaşım-Altyapı

Bartın, Ankara ve İstanbul gibi iki metropol kent arasında yer almaktadır. Bartın'ın şehirlerarası ulaşımını sağlayan karayolu; batıda Çaycuma-Devrek (Zonguldak) ve Mengen-Yeniçağa (Bolu), güneyde de Safranbolu (Karabük)-Gerede (Bolu) üzerinden E-80 otoyolu ile E-5 devlet yoluna ulaşmaktadır. Doğuda Cide (Kastamonu), güneyde de yine Safranbolu (Karabük) üzerinden Orta ve Doğu Karadeniz ve İç Anadolu'ya açılmaktadır (Anonim 2004a). Bartın'ı yerleşim birimlerine bağlayan karayolu ağı mevcut olup, Bartın'dan komşu iller Kastamonu, Zonguldak ve Karabük ile Ankara, İstanbul ve İzmir'e düzenli otobüs seferleri yapılmaktadır (Anonim 2005e). Bartın'ın çevre illere uzaklığı Çizelge 4.5'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.5 Bartın'ın çevre illere uzaklığı (Anonim 2004a)

İller	Km
İstanbul	441
Bolu	170
Zonguldak	84
Ankara	278
Karabük	83
Kastamonu	181

Bartın'da toplu taşıma sistemi gelişmemiştir. İlçe ve köylere minibüs ve otobüslerle ulaşım sağlanırken, kent merkezinde belli yerleşim yerlerine minibüslerle ulaşım sağlanmaktadır. Bunun dışında bireysel ulaşım sağlanmaktadır (Anonim 2006h). Geleneksel dokusu kısmen korunmuş ve tamamı yapılaşmış kent merkezinde ulaşım açısından sorunlar yaşanmaktadır. Büyük bölümü kentsel sit alanı olan kent merkezinde radikal ulaşım düzenlemelerine gidilememiştir. Kent merkezi dışında kalan alanlarda da ulaşım genellikle parçacı yaklaşımlarla ele alındığından ve bütüncül bir planlama çalışması yapılmadığından yeni gelişen alanların bazı bölümleri de ulaşım açısından sorunludur (Anonim 2004b).

Yük ve yolcu taşımacılığında uluslararası liman olarak hizmet veren Bartın Limanı ile Amasra ve Kurucaşile Limanları ve Tekkeönü balıkçı barınağı ulusal ticari liman olup, yat limanı olarak gelişme potansiyeline sahiptir (Anonim 2004a). Bartın'da havaalanı (Anonim 2006h) ve demir yolu bulunmamaktadır. Bartın'a demiryolu ile ulaşım, kent merkezine 38 km uzaklıktaki Saltukova tren istasyonu ile sağlanmaktadır (Anonim 2005a)

Amasra hariç, hiçbir yerleşim biriminde fenni denilebilecek kanalizasyon sistemi bulunmamaktadır. Bartın kent merkezi dahil olmak üzere, yerleşimlerin evsel nitelikli atık suları ve katı atıklar doğrudan ya da dolaylı olarak akarsu yataklarına atılmakta, tüm bu yerleşimlerden atılan atık sular sonuçta Bartın Irmağı ile denize ulaşmaktadır (Anonim 2006d).

4.2.5 Eğitim ve Sağlık

Bartın kent merkezinde ikisi özel olmak üzere toplam 13 ilköğretim okulu, 5 genel lise, 4 meslek lisesi ve mücavir alan sınırları içerisinde Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'ne bağlı Bartın Orman Fakültesi ile Bartın Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'ne bağlı olarak 1993-1994 öğretim yılında hizmete açılan orman fakültesinin bünyesinde peyzaj mimarlığı, orman mühendisliği ve orman endüstri mühendisliği bölümleri bulunmaktadır. 19 bölümde 1644 öğrenci ile 99 öğretim görevlisi vardır (Anonim 2006h).

Bartın kent merkezinde, bir devlet hastanesi, bir kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesi, bir göğüs hastalıkları hastanesi, Ulus İlçesi'nde de bir devlet hastanesi olmak üzere toplam dört hastane ve dört sağlık ocağı mevcuttur (Anonim 2004a).

4.2.6 Mevcut Alan Kullanımı

Kent merkezi adını da aldığı Bartın Irmağı etrafında, denizden 12 km içeride kurulmuştur ve Bartın Irmağı kolları ile çevrelenmiştir. 1991 yılında il olan Bartın'da büyüme bu yıldan sonra başlamıştır (Anonim 2006d). Tarihi kent dokusunu nispeten koruyabilmiş bir kenttir. Kent formu, çalışma alanlarının konumuna bağlı olarak yaya ulaşılabilirliğinin belirlediği konut yer seçimi kuralına göre gelişmiş olup, sanayi yer seçimini ise su ulaşımı belirlemiştir (Anonim 2006h). Sanayi tesisleri, daha çok kent merkezinin kuzeybatısında, Bartın Limanı'na giden D755 karayolu ile bu karayoluna paralel olan Bartın Irmağı boyunca yapılanmıştır (Anonim 2006h).

Bartın'da 1970 tarihli imar planında konut alanları olarak önerilen I. sınıf tarım arazilerinin bir kısmı üzerinde, taşkın riski yüksek taban suyu ve deprem hareketlerinden oluşan elverişsizliğe rağmen konut kullanımları oluşmuştur. Eski yerleşmeler ise bu negatif etkenler nedeniyle daha çok 20 m kotunun üstündeki hafif eğimli sırtları seçmişlerdir. Yerleşik alan dışındaki gelişme konut alanlarında 1980 onanlı nazım imar planında önerildiği gibi yapılaşma başlamıştır. Bu yapılaşmanın

büyük bir kısmı kooperatifler tarafından gerçekleştirilen 4-5 katlı konut gruplarından oluşmaktadır (Çelikyay 2006).

Yerleşme desenine bakıldığında, dağınık bir yapılaşma görülür. Plansız gelişmiş konut alanları, kentin batısında ve doğusunda bulunan Aladağ ve Çaydüzü Mahalleri'ndedir. Bu mahalleler daha önceleri merkez ilçeye bağlı köy iken kentin batı ve doğu yönünde gelişmesi ile kente birleşmiştir. Bu alanlardaki yapılaşma kırsal nitelikli olup, 2-3 katlı yapılardan oluşmaktadır. Kentin çeperlerindeki konut alanları da genellikle 2-3 katlı ve bahçelidir. Merkeze yakın olan konutlar ise 3-4 katlıdır. Konut alanlarının gelişimi kuzey ve güney yönündedir. Yeni kentsel oluşumlar, daha çok kent merkezi çevresinde siteler biçiminde olmaktadır. Bartın Kenti'nde gecekondulaşma bulunmamaktadır (Anonim 2006h).

Kent merkezi, özgün Osmanlı sivil mimari örneklerinin bulunduğu kentsel sit alanı olup, mevcut binaların çoğu Anıtlar Yüksek Kurulu'na tescil edilmiş olmakla beraber geleneksel yerleşme dokusu kaybolmuş olup, yalnızca çarşı bölgesinde çoğu kagir binalardan oluşan ve cephe olarak korunabilmiş 2-3 katlı yapılar vardır (Anonim 2006h). Şekil 4.2'de kentin eski dokusunun kısmen korunduğu Yukarı Çarşı Caddesi görülmektedir.

Şekil 4.2 Yukarı Çarşı Caddesi (Anonim 2005a)

Kentin gelişimi, mevcut gelişimin etrafında, parçalı olan kenti birleştiren nitelik taşımaktadır. Gelişimi etkileyen en önemli faktör doğal eşiklerdir (Anonim 2006h). Alan doğuda ve batıda imarsız yerleşmelerin olduğu köyler ile birleşmiştir. Gelişme alanları güneyde ve kuzeyde mevcuttur (Anonim 2005b).

Kemerköprü Mahallesi'nde, bölgesel aksın kente giriş yeri olan çevre yolunun etrafı gelişmeye uygun olarak seçilmiş ve planlamaya esas olmuştur. Orduyeri ve Aladağ Mahalleleri jeolojik açıdan ve kent bakışı açısından uygun konumlanmada olup kooperatif olarak yapılaşmaları devam etmektedir (Anonim 2006d). Şekil 4.3'de Orduyeri Mahallesi'nde yeni yapılaşma alanları görülmektedir.

Şekil 4.3 Orduyeri Mahallesi'nde yeni yapılaşma alanları (Orijinal 2006)

Bartın'da merkezi iş alanı (MİA), Orta Mahallesi'nde, kentsel sit alanı içerisinde gelişme göstermiştir. Ticaretin yoğunlaştığı alanda yayalaştırma yapılmıştır. İkincil akslarda konut altı ticaret alanları yer almaktadır. Merkezde 8.7 ha ticaret alanı, Gölbucağı Mahallesi'nde 2.4 ha askeri alan yer almaktadır (Anonim 2005b, 2006h).

Bartın Kenti arazi kullanım durumu Çizelge 4.6'da verilmiştir.

Çizelge 4.6 Bartın Kenti arazi kullanım durumu (Anonim 2005b)

Arazi Kullanımı	Hektar (2003)	%	Arazi Kullanımı	Hektar (2003)	%
Konut alanları	604	67.6	İnşaat alanları	4.5	0.5
Kamu kuruluş alanları	29.4	3.29	Yapılaşmamış alanlar	54	6.04
Askeri alanlar	2.4	0.26	İlköğretim tesisleri alanı	13.2	1.47
Ticaret alanı	9.8	1.09	Ortaöğretim tesisleri alanı	15.2	1.7
Tali iş merkezleri	6	0.67	Yüksek eğitim tesis ve kampüs alanı	10.5	1.17
Pazarlama alanları	1.9	0.21	Kültürel tesisler alanı	0.5	0.05
Sanayi alanları	29	3.24	Sağlık tesisleri alanı	9	1
Küçük sanayi alanları	28	3.13	Dini tesisler alanı	2.1	0.23
Konut dışı kentsel çalışma alanları	3.5	0.39	Kapalı ve açık semt spor alanları	3.8	0.42
Aktif yeşil alanlar	5.6	0.62	Genel otoparklar	1.3	0.14
Pasif yeşil alanlar	45.6	5.1	Oto terminaller	0.4	0.04
Mezarlıklar	13.8	1.54	Toplam	893	100

4.2.7 Tarihi ve Arkeolojik Değerler

Bartın kültürel değerler açısından oldukça zengindir. Korunması ve değerlendirilmesi gerekli pek çok doğal, tarihi ve kültürel miras bulunmaktadır. Bu değerlerden en önemlileri Bartın ve Amasra'da yer almaktadır.

Kentte Yer Alan Tarihi ve Arkeolojik Değerler:

Kemerköprü: 1782 yılında Çalikoğlu İbrahim Bey tarafından yaptırılmıştır. Kocanaz Çayı üzerinde kesme taştan harçla yapılmış çok sağlam üç ayak ve iki sivri kemer üzerine kurulmuştur (Şekil 4.4). Boyu 42 m genişliği 8,5 m'dir. Köprü halen hizmet vermektedir (Anonim 2004a).

Şekil 4.4 Kemerköprü (Anonim 2007c)

Orduyeri Köprüsü: 1887 yılında Bolu Mutasarrıfı İsmail Kemal Bey'in önderliğinde, halkın yardımıyla yapılmıştır. Kocaçay üzerinde, kesme taştan beş sağlam ayak üzerine kurulmuştur. Birinci ve ikinci ayaklar Yalı tarafında olup, arasından yol geçmektedir. Üçüncü ve dördüncü ayaklar çay içinde, beşinci ayak ise Orduyeri Mahallesi tarafındadır (Şekil 4.5). Çay içindeki ayakların iki tarafında yarım kubbe şeklindeki çıkıntılar, suları iki tarafa dağıtmakta ve ayakların dibinin aşınmasını önlemektedir. 98 m boyunda ve 7.3 m genişliğindeki köprünün ahşap olan üst kısmı 1957 yılında beton olarak yeniden yapılmıştır (Anonim 2005a).

Asmaköprü: Osmanlı dönemine aittir (Yılmaz 2001b). 1885 yılında Hacı Osman Paşa tarafından yaptırılmıştır. Kocanaz Çayı üzerinde, kesme taştan yapılan sağlam iki ayak üzerine kurulmuştur. Ahşap olan üst kısmı 1957 yılında beton olarak yenilenmiştir. Köprünün boyu 30 m, genişliği 8 m'dir (Anonim 2006d).

Halil Bey Camii (Yukarı Camii): 1872 yılında Halil Bey tarafından yaptırılarak ibadete açılmıştır. Kubbesiz, dikdörtgen planlı, iki sıralı kırk beş pencere ile aydınlanan kagir yapıdır. Tavan döşemesi ahşap, çatısı kiremitlidir. Beş açıklıklı son cemaat yeri vardır. Salon boyutları 12x13 m'dir (Anonim 2005a). Dış kapısı ve minaresinde hicri

1289 tarihli iki kitabe bulunmaktadır (Aşçıoğlu 2001).

Şekil 4.5 Orduyeri Köprüsü (Anonim 2007c)

İbrahim Paşa Camisi (Orta Camii): Bosna Valisi İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır. Yapım yılı bilinmemekle birlikte 150 yıllık bir geçmişe sahip olduğu tahmin edilmektedir. 1864 ve 1897 yıllarında iki yangın geçirdiği, 1898 yılında yeniden yaptırılarak 1901 yılında ibadete açıldığı bilinmektedir. 1968 yılında deprem sonrası tamir görmüştür. 12'si büyük kubbenin etrafında olmak üzere 32 penceresidir. Kare planlı, tek kubbeli ve tek minarelidir. Cami, köşelerde blok kesme taştan, diğer kısımlarda moloz taştan yapılmıştır. Altında 11 adet dükkan bulunmaktadır (Anonim 2006d).

Şadırvan Cami (Aşağı Camii): 1903-1905 yıllarında halktan toplanan paralarla yaptırıldığı söylenmektedir. Minaresinin ise 1913 yılında yapıldığı şerefedeki kitabeden anlaşılmaktadır. Dikdörtgen planlı olup, duvarları köşelerde kesme taştan, diğer kısımları tuğla ve moloz taştan harçla yapılmıştır. Kırk pencere ile aydınlanan ferah iç mekanlara sahiptir. Altında dükkanlar bulunmaktadır (Şekil 4.6). Minaresi, kuzeybatı köşesinde kesme taştan, çok köşeli olarak yapılmıştır (Anonim 2005a).

Şekil 4.6 Şadırvan Camii (Anonim 2006d)

Hacı Mehmet Camii: Hacı Mehmet Bey tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1898 tarihindeki yangın sonrası torunu tarafından 1902 yılında yeniden yaptırıldığı kitabelerden anlaşılmaktadır (Anonim 2004a). Kare planlı ve sekizgen kubbelidir. İki adet minaresi bulunmaktadır (Sertkaya 2001).

Orduyeri Camisi: 1800 yılında yaptırılmıştır. Moloz taştan yapılan caminin çatısı ahşaptır (Anonim 2006a).

Kemerköprü Camisi: 1879 yılında sel sonucu yıkılan ahşap bir mescidin yerine halk tarafından yeniden yaptırılmıştır. Minaresi yapının sol köşesinde yer alır. Moloz taş ve tuğladan yapılmıştır.

Şadırvan: Kent merkezinde Ağaşı Camii'nin yanında yer almaktadır (Şekil 4.7). 1912 yılında yaptırılmıştır. Yuvarlak 8 mermer sütun üzerine oturtulan kubbesi yarım küre şeklinde ve 5.5 m çapındadır. Sütunlar arasında 12 köşeli bir havuz ve havuzun her bir kenarında da mermer üzerine yapılmış süslemeler yer alır (Aşçıoğlu 2001).

Şekil 4.7 Şadırvan (Anonim 2007d)

Ebu Derda Türbesi: Hz. Muhammed'in sancaktarı Ebu Derda Hazretleri'ne ait olduğu söylenir. Ancak, tarihi kaynaklara göre, hicretin 50. yılında İstanbul'un kuşatılması sırasında bu bölgeden geçerken bir süre kaldığı tahmin edilen Ebu Derda Hazretleri hatırasına sonradan bir türbe yapıldığı ve burasının manevi bir makam olarak kabul edildiği olasıdır (Anonim 2006h). (Şekil 4.8)

Şekil 4.8 Ebu Derda Türbesi (Orijinal 2006)

Aya Nikolas (Bodosaki) Kilisesi: 1319 yılında Bartın'daki Rum Cemaati tarafından yaptırılmıştır. 1936 yılından itibaren bir süre elektrik santrali olarak kullanılmış, 1995 yılında restore edilerek kültür evi olarak hizmete açılmıştır (Anonim 2005a).

Taşhan: 1832-1835 yılları arasında Hacı Ali Ağa tarafından yaptırılmıştır. 24.25x 23.70 m'lik alanı kaplamakta olup, iki katlı, dikdörtgen planlı ve açık avluludur (Şekil 4.9). 18 odası, 16 tonozlu bölmesi vardır. Halen özel mülkiyette, ticari amaçla kullanılmaktadır. Kent merkezinde, Hükümet Caddesi üzerindedir (Anonim 2006b).

Şekil 4.9 Taşhan (Anonim 2005a)

Dervişoğlu Hanı: 1897 yılında Dervişoğlu Ali ve Osman kardeşler tarafından yaptırılmıştır. Dikdörtgene yakın planlı, iki katlı ve revaklıdır (Şekil 4.10). Birinci katta 7, ikinci katta 9 odası vardır. Yapı malzemeleri taş ve tuğla olup, sonradan restore edilmiştir. Karakaş Caddesi'ndedir (Anonim 2006h).

Şehir Hamamı: 1747 yılında Bartın Voyvodası Çalikoğlu tarafından yaptırılmıştır. Yapının duvarları harçlı moloz taş, iki katlı soyunma yeri ahşaptır. Bir büyük, üç küçük kubbeli olup, ortasında küçük bir şadırvanı vardır (Anonim 2006d).(Şekil 4.11)

Şekil 4.10 Dervişoğlu Hanı (Anonim 2007d).

Şekil 4.11 Şehir Hamamı (Anonim 2007c)

Geleneksel Konutlar: Bartın tarihi kent merkezi kentsel sit alanı olarak koruma altına alınmıştır. Sit sınırları içinde 256 adet tescilli Bartın evi bulunmaktadır (Anonim 2006e).

Bartın evlerinde doğal malzeme olarak genellikle ahşap kullanılmıştır ancak son zamanlarda yapılan kagir binalar da sayıca oldukça fazladır. Evler genellikle bahçe içerisinde tek ya da iki katlı olarak planlanmıştır. Evlerin alt katları ahşap hatıllı, moloz ve taş dolgudur (Aşçıoğlu 2001).

Bartın evleri, Osmanlı döneminin sivil mimari örneklerini sergilemektedir. Geleneksel evler mümkün olduğunca çok pencerelidir (Şekil 4.12). Bunlar, özgün giyotin pencereler olup, sadece merdiven ve cumbaları aydınlatanlar yuvarlak formludur. Pencereler arasında yer alan ve “Kuşluk” denilen silmeler tüm yapıyı kuşatmaktadır. Evlerin pencereleri, merdivenleri ve tavanları birer süsleme öğesidir (Anonim 2005a).

Şekil 4.12 Bartın evlerinden bir örnek (Orijinal 2006).

Bartın evlerinin en önemli bölümünü oluşturan iç mekanlardır. Evlere, iki kanatlı bir kapıdan, “gulluk” bölümünden girilir. Bu bölüm, aynı zamanda üst katlara geçişi de sağlayan bir ara mekandır. Evler, bir sofa etrafında yer alan odalardan oluşur. Sofaya “dışar”, odalara ise “içer” denilmektedir. Odalarda, işlevsel özelliklere göre gömme olarak yapılmış “yük dolabı”, “hamam” ve “ocak”, mutfakta ise “hergil dolabı”

bulunmaktadır (Anonim 2005a).

Kent Çevresinde Yer Alan Tarihi ve Arkeolojik Değerler:

Amasra Kalesi: Bizans döneminde inşa edilmiş, Ceneviz ve Osmanlı dönemlerinde değişikliklere uğramıştır. Kale, 3 tarafı denizle çevrili küçük bir yarımada üzerindedir. 15-20 m yüksekliğindeki 24 burç ve kulesi, büyük kesme taştan yapılmıştır (Şekil 4.13). Kalenin kuzeydoğu - güneydoğu arasındaki surlarının uzunluğu 65 m, üzerinde 8 adet burç bulunan güney surlarının uzunluğu 200 m kadardır (Anonim 2006h). Kale, biri o zaman ada olan ve “Kemere” denilen bir köprü ile Amasra’ya bağlanan Boztepe’deki (Sormagir Kalesi), diğeri Amasra’daki (Zindan) iki ana küttleden oluşmaktadır (Anonim 2004a).

Şekil 4.13 Amasra Kalesi (Anonim 2007c)

Tekkeönü Kalesi: Kurucasile İlçesi’nde tarihi Kromna Kenti’nin merkezi olan Tekkeönü Köyü’nde yer alır. Cenevizlilerden kaldığı bilinen kale kalıntıları harap haldedir (Anonim 2006d).

Güzelcehisar Kalesi: Cenevizlilerden kalma kale Güzelcehisar Köyü’ndedir. Harap

halde olup, günümüze sadece kale duvarları ulaşabilmiştir (Anonim 2006b).

Kemere Köprü: Boztepe'deki Sormagir Kalesi'ni Amasra'daki Zindan Kalesi'ne bağlayan tek gözlü bir köprüdür (Şekil 4.14). Bizans dönemine aittir (Anonim 2006d).

Şekil 4.14 Amasra-Kemere Köprüsü (Anonim 2007a)

Kemerdere Köprüsü: Cevizlik Vadisi'nde, tek gözlü bir Roma Köprüsü'dür. Amasra'yı Bartın'a bağlayan ve Kuşkayası Anıtı'nın önünden geçen Roma yol ağının bir parçasıdır. Köprü ayağındaki örgü taşlarından birisinin üzerindeki çok silik kabartma kompozisyonda mızrakla savaşan yedi asker, Romalılarla Pontuslar'ın savaşlarını anlatır (Anonim 2006h).

Fatih Camisi (Eski Kilise): 9. yy'da Amasra Kalesi içinde yapılmış eski bir Bizans Kilisesi'dir (Şekil 4.15). 1460 yılında Amasra'nın fethi sırasında Fatih Sultan Mehmet tarafından camiye çevrilmiştir Dönemin tüm yapı özelliklerini taşıyan, 19x11 m boyutlarındaki caminin, 1887 yılında dört duvarı dışında, mekanı örten ve yer yer yıkılma tehlikesi gösteren beşik tonoz örtüsü kaldırılmış, ahşap tavan ve çatı yapılarak büyük bir onarımdan geçirilmiştir (Anonim 2005a).

Şekil 4.15 Fatih Camii (Anonim 2005a)

İçkale Mescidi: Amasra Kalesi içinde, eski bir küçük kilise (chapel)'dir. 15. yy'da mescide dönüştürülmüş, 1930 yılında ibadete kapatılmıştır. 9. yy'da çok itinalı bir tuğla-taş örgü sistemi ile yapılan chapel, 11x7 m boyutlarındadır (Şekil 4.16). Duvarlarında, renkli ve dinsel konulu duvar resimleri (fresko) olduğu görülmektedir. Ancak, duvarlar ince bir sıva ile kapatıldığından, bu freskolar zamanla düşen sıva tabakaları altından yer yer ortaya çıkmakta ve tahribata uğradığı anlaşılmaktadır (Anonim 2005a).

Şekil 4.16 İçkale Mescidi (Anonim 2005a).

Kuş Kayası Yol Anıtı: Amasra - Bartın karayolu üzerinde, Amasra'ya 4 km uzaklıktaki Kuşkayası Mevkii'ndedir (Şekil 4.17). Roma İmparatoru Germanious Claudius zamanında Bithynie-Pontus Valiliği'ne atanan Gaius Julius Aguilla tarafından M.S. 41-54 yıllarında yaptırılmıştır. Roma yol ağının bir parçası olan ve imparatorun anısına yaptırılan bu anıt; yufka kabartma tekniğiyle kayalara oyulmuş kral heykeli ve “Roma Hakimiyet Kartalı” ile birbirini tamamlayan iki kitabe, oturma sedirleri ve kaya nişlerini kapsamaktadır. Anıta ait kral heykeli ve hakimiyet kartalının başları tahrip olmuştur. Birisi kral figürünü çevreleyen nişin üstünde, diğeri kabartmalardan uzakta ve batıda bulunan, birbirini tamamlayan kitabelerde; “Devletlerarası barışın ve dostluğun anısına, İmparator Germanious'un yüceliği için G. J. Aguilla dağı yardı ve bu dinlenme yerini kendi özel ödeneği ile yaptırdı” ifadeleri bulunmaktadır (Anonim 2005a).

Şekil 4.17 Kuş Kayası Yol Anıtı (Anonim 2007c)

Antik Tiyatro: Amasra yer alır. Roma dönemine ait olup, Aya Yorgi Tepesi'nin güney yamacındadır. Tiyatro boşluğu ve sahne bölümleri yıkılmıştır. Yeri mezarlık olarak kullanılan tiyatronun sadece bir giriş kapısına ait kalıntılar görülebilmektedir (Anonim 2004d).

Akropol: Bedesten'in güneybatısındaki yükselti Akropol olarak bilinir. Bu tepeyi kuşatan surlardan ancak bir bölümü ayakta olup tepenin üzerinde eski temel kalıntıları ve

mezar çukurları ortaya çıkmıştır. Definecilerin ilgi duydukları bu alan son yıllarda büyük çapta tahrip edilmiş olup, Roma dönemine ait bazı sütunlar müzeye taşınmıştır (Anonim 2006d).

Nekropol: Amasra Aya Yorgi Tepesi eteklerindeki antik mezarlık önemli ölçüde tahrip olmuş, anıt mezarlar ve lahit taşları inşaatlarda kullanılmıştır. Günümüzde sadece yeri bilinmektedir (Anonim 2006d).

Bedesten: Amasra'nın güneyinde, sahile yaklaşık 1.5 km uzaklıktadır. M.S. 1. yy sonları ve 2. yy başlarında muhtemelen Roma Eyalet Meclis Sarayı (Bouleuterion) olarak yapılmıştır. 18x45 m'lik boyutlarıyla büyük bir yapıdır. Spor salonu veya Roma Hamamı olabileceği, sonradan ticari amaçlarla kullanıldığından Bedesten adını buradan aldığı da tartışılmaktadır. Günümüzde harabe olup, tuğladan örülen duvarlarının bir kısmı ayakta (Anonim 2005a). (Şekil 4.18)

Şekil 4.18 Bedesten (Anonim 2007a)

Yeraltı Çarşısı (Amasra): Roma dönemine ait olduğu sanılan çarşının en önemli bölümü Tomaşkuyusu Mevkii'ndedir. Bedesten'deki yapı tekniklerinin aynen uygulandığı 17 m'lik bir ana galeri ile buraya açılan yaklaşık 50 odadan oluşmaktadır. Güneye ve batıya doğru antik şehir alanlarında yer yer geniş kanalizasyonlara ve rögarlara rastlanır (Anonim 2006d).

Büyüktepe Mağarası: Amasra İlçesi'nde, Büyüktepe'nin doğu ve batıya bakan yamaçlarında, kare planlı ve oval bir girişi olan, iki mağara bulunmaktadır. Batıda Dökük Mevkii'nde kalan, 8. yy sonlarında Georgios'un inzivaya çekildiği yer olarak bilinir. Dikey kaya üzerine, yerden 2 m kadar yükseklikte, 3.5x2.5 m boyutunda, özel biçimde oyulmuş bir sediri vardır. Doğu yamaçtaki biraz daha geniş ve çift sedirlidir (Anonim 2006b).

Hisar Kalesi ve Mahzeni: Hisar Kalesi ve Mahzeni, tarihi Kromna (Kurucaşile) Kenti'nin merkezi olan Tekkeönü (Hisar) Köyü'ndedir. Tekkeönü Kalesi'ne ait kalıntılarla bütünleşen ve kale içinden denize kadar uzanan bir dehliz ile 7 adet kaya kuyusundan oluşmaktadır. Dönemi bilinmemekle birlikte, kuyuların, Kromna halkınca savaşta erzaklarını saklamak için kullanıldığı, dehlizin gerektiğinde kaleden denize kaçış dehlizi olduğu ve denize açılan kapısının liman yapımı sırasında doldurulduğu söylenmektedir (Anonim 2004a).

Amasra Müzesi: Bartın'ın tek müzesidir (Şekil 4.19). Amasra Müzesi'nin 1884 yılında Bahriye Mektebi olarak yapımına başlanmış, 1976 yılında restore edilerek, 1982 yılında müze olarak kullanıma açılmıştır.

Şekil 4.19 Amasra Müzesi (Anonim 2007c)

Antik bir yerleşme merkezi olan Amasra’da, sık sık taşınabilir eski eserlerin ortaya çıkması nedeniyle kurulan Amasra Müzesi’nde sergilenen eserlerin büyük bölümü Amasra ve yakın çevresinden derlenmiştir (Anonim 2006d). Müzenin koridorunda 1852 tarihli Saray Matbaası’nda basılmış bir Akdeniz haritası, müzenin bahçesinde de Helenistik, Roma, Bizans, Ceneviz ve Osmanlı dönemine ait taş eserler sergilenmektedir (Anonim 2006d).

4.2.8 Folklorik Değerler

Bartın, toplumsal değişimden etkilenmekle birlikte gelenek ve göreneklerini, halk oyunlarını, müziğini, giyimini, el sanatlarını ve mutfak kültürünü günümüze kısmen taşımıştır (Anonim 2005a).

Günümüzde geleneksel giysilerin özgün biçimlerine ancak düğünlerde ve benzeri etkinliklerde rastlanır. 200 yıllık Bartın mahalli kıyafetlerinin geleneksel özellikleri erkek giyiminde tamamen kaybolmasına karşın, bayan giyiminde ve takılarda nispeten yaşamaktadır (Anonim 2006d).

Gelenek ve göreneklerin en çarpıcı örneklerinden “Garıla Pazarı” (kadınlar pazarı) adını, bahçesinden ve hayvanlarından elde ettiği ürünleri kent merkezinde pazarlayan kadınlardan almıştır (Anonim 2005a).

Günümüzde, özellikle Merkez, Amasra ve Kurucaşile İlçeleri’nin bazı köylerinde dini bayramlar bölgesel olarak topluca kutlanmaktadır. Bayramı birlikte kutlayanlar, ya birbirine yakın köyler veya Karadeniz’in coğrafi yapısı nedeniyle birbirinden ayrı tepecikler üzerinde kurulmuş aynı köyün mahalleleridir (Anonim 2005a).

Eskiden ev eşyası, giyim ve aksesuar olarak işlenen ve 17. yy’dan günümüze kadar önemini oldukça yitirerek de olsa ulaşabilen el işlemleri desenlerine göre isimler alır. Bugün de karakteristik desenlerle gergef adı verilen tezgahlarda veya kasnakta yapılan

işlemeleri görmek olasıdır (Anonim 2006d).

17. yy'dan günümüze ulaşabilen tel kırma, sadece Bartın'da üretilen ve uluslararası alıcıları olan nadir el sanatlarından. Adını işleme sırasında kullanılan gümüş telin el ile kırılmasından almaktadır (Anonim 2005a).

Tarihi 17.yy'a dayanan ağaç oymacılığı, bugün Amasra ve köylerinde sürdürülmektedir. Amasra'da Çekiciler Sokağı'nda (Şekil 4.20) ıhlamur, şimşir, dişbudak, ceviz, kiraz ve kızılâğaç gibi ağaçlar kullanılarak yapılan çeşitli hediyelik eşyalar satılmaktadır (Anonim 2005a).

Şekil 4.20 Amasra Çekiciler Çarşısı (Anonim 2006d)

Bartın'da makine işçiliğinin yayılmasından sonra eski önemini yitiren ve kaybolmaya yüz tutmuş diğer sanatlardan biride dokumacılıktır. Bugün Kumluca, Kozcağz ve Kurucaşile'nin kırsal kesimlerinde sürdürülmekte, etnoğrafik değerleri olan ve yöreden temin edilen eski dokuma el işleri de Amasra Müzesi'nde sergilenmektedir (Anonim 2005a).

Bartın'da gemi yapımcılığının geçmişi, yaklaşık 400 yıl öncesine dayanır. Günümüzde, gemi yapımcılığı Kurucaşile'de Kapısuyu ve Tekkeönü Köyleri'ndeki tersanelerde

sürdürölmektedir (Anonim 2006e). Şekil 4.21’de yapım aşamasında bir gemi görölmektedir.

Şekil 4.21 Kurucasıle’de gemi yapımı (Anonim 2005a)

Bartın’ın yerel etkinlik ve kutlama günleri ise şunlardır;

Bartın Çilek, Kùltür ve Turizm Festivali

Bartın’da 1982 yılında başlayan ilk festival etkinlikleri, 11 yıl birer günlük kutlamalarla sürdüröldükten sonra 1993 yılından itibaren bir haftalık etkinliğe dönüştürölmüştür. Çilek toplama zamanına göre düzenlenen festivalde çeşitli yarışmalar, tiyatro ve halk oyunları gösterileri, konserler, sergiler, konferans, söyleşi ve paneller yer almaktadır (Anonim 2005b).

Amasra Yağlı Direk Şenlikleri

Şenlik, her yıl 1 Temmuz’da kutlanan “Denizcilik ve Kabotaj Günü” kutlamaları içerisinde düzenlenmekte, çeşitli yarışlar ve etkinlikler gerçekleştirilmektedir (Anonim 2005b).

Gazi Günü

Atatürk ilke ve inkılaplarını canlı tutmak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla, ilki 8 Nisan 1932 tarihinde yapılan ve çeşitli etkinlikleri içeren “Gazi Günü” kutlamaları, 1940 yılına kadar aralıksız sürdürülmüş, 40 yıllık bir aradan sonra 1982 yılında yeniden başlamıştır (Anonim 2005b).

Amasra Fetih Günü

1460 yılının Ekim ayında Fatih Sultan Mehmet tarafından savaşız olarak Osmanlı topraklarına katılan Amasra’nın tarihi ve kültürel yapısını anımsatmak, eğlenmek ve kentin tanıtımına katkıda bulunmak amacıyla 30 Ağustos’ta düzenlenen “Amasra Fetih Günü” şenliğinde, Amasra’nın kuşatılması ve savaşız teslimi canlandırılmakta, halk oyunları ve çeşitli gösteriler sunulmaktadır (Anonim 2005b).

4.2.9 Turizm

Kültür Turizmi: Tarihi Paphlagonia bölgesinde, en eski yerleşim merkezlerinden olan Amasra’da, turizmde yeterli düzeyde kullanılamayan mevcut kaynaklar ile henüz açığa çıkarılamayan zengin antik değerler, Bartın evleri, ahşap yat ve tekne yapımıcılığı, hediyelik eşya yapımı, tel kırma gibi el sanatları, yöre mutfağı, kaleler, camiler, arkeolojik değerler ve diğer folklorik özellikler kültür turizminde değerlendirilebilecek kaynaklardır (Anonim 2006b).

Deniz Turizmi: Bartın, kıyı kesiminde yer alan İnkumu, Amasra, Güzelcehisar, Mugoda, Kızılkum, Çakraz, Akkonak, Göçkün, Kuruçayı, Tekkeönü, Hatipler, Cambu, Karaman, Kapısuyu Plajları’nda yüzme olanaklarının yanı sıra deniz turları ile kıyı peyzajının seyri olanakları da bulunmaktadır (Anonim 2007a).

İrmak Turizmi: Bartın ırmağı, gerek debisi ve akış hızı ve gerekse çevresindeki doğal

peyzaj ile önemli bir kaynaktır. Su bisikleti ve sandal gezileri ile kürek yarışları gibi aktivitelere olanak sağlamaktadır (Anonim 2006d).

Yayla Turizmi: Bartın'da, Uluyayla, Ardıç ve Gezen Yaylaları karışık ormanları ve doğal yaşam alanları ile yayla turizmine olanak sağlamaktadır (Anonim 2007a).

Kış Turizmi: Yayla turizminde değerlendirilebilecek Uluyayla, Ardıç ve Gezen Yaylaları aynı zamanda kış turizmi için de önemli bir potansiyele sahiptir (Anonim 2006e).

Dağ ve Doğa Turizmi: Bartın, çeşitli turizm aktivitelerini bir arada sunabilen doğal değerlere sahiptir. Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı doğal potansiyeliyle önemli bir alandır (Anonim 2006e). Uluyayla, Ardıç ve Gezen Yaylaları, Kızılkum, Mugoda, Güzelcehisar, Çakraz, Akkonak, Göçkün, Cambu, Tekkeönü ve Kapısıyu Plajları ve çevresi, Eldeş Vadisi, Ulukaya ve Gölderesi Şelalesi civarı kamp olanakları sunan alanlardır (Anonim 2006d).

Mağara Turizmi: Bartın'da varlığı bilinen yaklaşık 100 adet mağaradan bir çoğu turizmde değerlendirilebilecek niteliktedir (Anonim 2006e).

Av Turizmi: Bartın-Kastamonu Küre Dağları Milli Parkı tampon zonda 24212 ha'lık alan yaban hayatı koruma alanı, 18843 ha'lık alan da av yönetim alanı olarak planlanmıştır (Anonim 2006d).

Yat Turizmi: Bartın'da yat limanı bulunmamaktadır. Ancak, Amasra ve Kurucaşile Limanları ile Tekkeönü balıkçı barınağı, yat geceleme olanaklarına sahip olup, yat limanı olarak geliştirilebilir niteliktedir. Tarihi, kültürel ve doğal değerleriyle Amasra yat turizmi açısından da önemli potansiyele sahiptir (Anonim 2005a).

4.3 Kent Halkının Rekreatyon Olanakları

Bartın kent halkına rekreatyonel aktivite olanağı sunan alanlar; kentte parklar ve piknik alanları, kent yakın çevresinde ise plajlar ve yaylalar olarak ele alınmıştır.

4.3.1 Kent Yakın Çevresi Rekreatyon Kaynakları

Plajlar

Bartın'ın dik ve ormanlık yamaçlarla denize ulaşan kıyı kesimi, plajları ile ilgi çekmektedir (Anonim 2006a). Bartın'ın kıyı kesiminde yer alan koylar batıdan doğuya doğru; Kızılkum, Mugoda, Güzelcehisar, İnkumu, Amasra, Bozköy, Çakraz, Göçkün, Akkonak, Cambu, Tekkeönü, Kurucaşile, Kapısuyu'dur. Bu plajlardan bazıları kentsel veya kırsal nitelikli yerleşim birimleri yakınlarında yer almakta, çeşitli doğal ve kültürel değerler içeren bu alanların ziyaretçileri tarafından da kullanılmaktadır.

Amasra

Bartın'a 17 km uzaklıkta, Bartın'ın en çekici turizm beldesidir (Şekil 4.22). Fatih Sultan Mehmet'in nitelemesiyle "Çeşm-i Cihan Amasra" doğal güzelliklerin yanı sıra 3000 yıllık tarihsel değerler içermektedir (Anonim 2005a).

Amasra özellikle yaz aylarında İstanbul, Ankara gibi büyük kentlerden günübirlik veya hafta sonu ziyaretçileri çekmektedir. Alanda, ziyaretçilerin bir çok gereksinimini karşılayacak çeşitli tesisler, otel ve pansiyonlar, restoranlar yer almaktadır. Biri liman tarafında olmak üzere iki plajı bulunmakta ve yoğun biçimde kullanıldıkları görülmektedir.

Şekil 4.22 Amasra Plajı (Anonim 2007c)

İnkumu

Bartın'a 14 km uzaklıkta plajı ve doğa güzelliği ile tanınan, turistik özelliği olan tatil beldesidir (Şekil 4.23). Bartın'a yakın olması ve kolay ulaşılabilirlik, bu plajın yoğun bir şekilde kullanımını sağlamaktadır (Anonim 2006a). 3 km uzunluğundaki kumsalın yamaçları ormanlık alanlarla örtülüdür. Kumsalın gerisinde yoğun bir yapılaşma görülmektedir (Anonim 2007c). Bartın kent halkının yaz aylarında yoğun olarak kullandığı alanda yazlık konutların yanında, pansiyonlar, restoranlar, piknik alanı ve alışveriş birimleri yer almaktadır.

Güzelcehisar

Bartın'a 17 km uzaklıkta Bartın merkez ilçe sınırları içinde yer alır (Şekil 4.24). Bartın'ın en kaliteli ve temiz denizine sahip bu alan, KTVKK'nun 16.12.1988 tarihli kararıyla birinci derece sit alanı olarak ilan edilmiştir. Son derece dik ve yoğun orman dokusuna sahip yamaçların fiziki gelişmeyi engellemesiyle birlikte sahilde ufak bir kamping alanı ve büfe bulunmaktadır (Sertkaya 2001).

Şekil 4.23 İnkumu Plajı (Anonim 2007a).

Şekil 4.24 Güzelcehisar Plajı (Anonim 2007c)

Mugoda

Bartın'a 18 km uzaklıkta olup sakin plajlardan biridir (Anonim 2006d). Koyun her iki ucu kayalardan oluşan burunla çevrili olduğundan korunaklı bir yapıya sahiptir (Sertkaya 2001). Sahil boyunca restoran ve balıkçı lokantaları yer alır. Ayrıca alanda

piknik ve kamping alanı bulunmaktadır (Anonim 2007c). (Şekil 4.25).

Şekil 4.25 Mugoda Plajı (Anonim 2007c)

Kurucaşile

Batın'ın kuzeydoğu ucunda yer alan Kurucaşile Plajı (Şekil 4.26) merkeze 62 km uzaklıkta doğal güzelliği ile dikkat çeken bir plajdır (Anonim 2006d), ancak balıkçı barınağı ile kısmen kapanmıştır. Kurucaşile ahşap tekne yapımcılığının yaygın olduğu bir ilçedir. İlçede denizcilik ve tekne yapımcılığını geleneksel hale gelmiştir (Sertkaya 2001).

Çakraz

Amasra-Kurucaşile karayolunun 18. km'sinde yer alır. Kullanıcıların gereksinimlerini karşılamaya yönelik çeşitli donatılara sahip bir plajdır (Anonim 2005a). Kamp ve karavan alanları, kiralık sandal ve deniz motoru gibi olanaklar sunulmaktadır. Plaj Çakraz'ın merkezinde yer almaktadır (Anonim 2007c). Plajın hemen gerisinde sahil yolu ve bu yolun arkasında otel ve pansiyonların oluşturduğu yapılar yer alır (Sertkaya 2001). (Şekil 4.27)

Şekil 4.26 Kurucaşile Plajı (Anonim 2007c)

Şekil 4.27 Çakraz Plajı (Anonim 2007c)

Kızılkum

Bartın merkez ilçe sınırları içinde bulunan Kızılkum Koyu, çevresi ormanlarla kaplı, temiz bir kumsalı olan ve günübirlik kullanımı mümkün kılan plajlardandır (Anonim 2005a). Bartın'a 25 km uzaklıktadır. Bartın'ın en geniş ve en uzun kumsalına sahiptir.

Kumsalın batı ucunda çay bahçesi, doğu ucunda ise lokanta ve kahvehane bulunmaktadır (Sertkaya 2001). Şekil 4.28’de Kızılkum Plajı görülmektedir.

Şekil 4.28 Kızılkum Plajı (Anonim 2006d)

Akkonak, Göçkün, Cambu, Tekkeönü ve Kapısıyu

Amasra İlçesi sınırları içindeki Akkonak (Şekil 4.29), Göçkün (Şekil 4.30) ve Cambu Koyları, günübirlikçiler için uygun, çeşitli donatılar ve kamp olanakları sunan plajlardır. Tekkeönü (Şekil 4.31) ve Kapısıyu (Şekil 4.32) Plajları Bartın’ın kuzeydoğu ucunda yer almaktadır (Anonim 2006d).

Şekil 4.29 Akkonak Plajı (Anonim 2006d)

Şekil 4.30 Göçkün Plajı (Anonim 2007d)

Şekil 4.31 Tekkeönü Plajı (Anonim 2007d)

Yaylalar

Bartın'da kıyıdan iç kesimlere geçildikçe iğne ve yayvan yapraklı ağaçlardan oluşan ormanlar arasında yaylalar yer almaktadır. Bunlar Uluyayla, Ardıç, Gezen ve Arıt

Yaylaları'dır. Arıt Yaylası, Küre Dağları Milli Parkı içinde yer almaktadır (Anonim 2005a).

Şekil 4.32 Kapısuyu Plajı (Anonim 2006d)

Uluyayla

Uluyayla'nın (Şekil 4.33) denizden yüksekliği ortalama 1000 m olup, Ovacuma (300 m), Göktepe (1416 m) arasında değişik rakımlarda bulunmaktadır. Bitki örtüsü iğne ve yayvan yapraklı ağaçlardan oluşur (Anonim 2006d).

Yayla içerisinde ahşap yayla evleri yer almaktadır. Ova Çayı ve İnönü Deresi yayla içerisinde batıdan doğuya doğru akmaktadır (Topay 2001). Yaylanın genel alanı 18.255 ha olup, 12.409 ha ormanla kaplıdır (Anonim 2006d). Uluyayla'da kurt, çakal, ayı, tilki, yaban domuzu, ördek, kaz, bıldırcın, toy, üveyik, çulluk, gökkarga ve az olmakla birlikte geyik, tavşan, karaca, yaban keçisi bulunmaktadır (Topay 2001).

Ardıç Yaylası

Ulus İlçesi'ne 30 km uzaklıkta ve Kumluca Beldesi sınırları içindedir. Yaylanın orman

alanı yaklaşık 10 ha olup, bitki örtüsünü ardıç ağaçları ile az miktarda göknar, kayın ve diğer ağaç türleri ile yüzlerce alt flora oluşturur. Ardıç kuşlarının çokluğu ile tanınan yayla, yaban hayatı yönünden oldukça zengindir (Anonim 2005a).

Şekil 4.33 Uluyayla (Anonim 2007d)

Gezen Yaylası

Ardıç bölgesindeki iki yayladan birisi olan Gezen Yaylası (Şekil 4.34), Ardıç Yaylası'na 8 km uzaklıktadır. Ardıç Yaylası ile aynı özelliklere sahip olup, 2 ha büyüklüğündedir (Anonim 2005a).

Şekil 4.34 Gezen Yaylası (Anonim 2006d)

Küre Dağları Milli Parkı

Küre Dağları Milli Parkı, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde, Küre Dağları üzerinde yer almaktadır. Kolay erişime olanak vermeyen bir arazi yapısında olması nedeniyle iyi korunmuştur ve benzerlerine uluslararası düzeyde ender rastlanan karstik ekosistemleri doğa koruma açısından önemlidir. WWF'ye göre alan, Avrupa'da elde kalan doğal ormanların en güzel ve en yabanıl örneklerinden birini temsil etmektedir (Anonim 2007b). Tamamen bir plato karakterindeki milli park doğu-batı doğrultusunda uzanır ve yakın çevresi için fiziksel ve sosyal anlamda bir eşik niteliğindedir. Bu nedenle milli parkın yer aldığı alan üzerinde hemen hiçbir yerleşme birimi bulunmamakta, sosyal hayat milli parkın yakın çevresinde devam etmektedir (Anonim 2006d).

Milli Park, Bartın ve Kastamonu İlleri'nde, % 40'ı Bartın sınırları içinde olmak üzere 37000 ha milli park ve kırsal yerleşim birimlerini içeren 80000 ha tampon zonla birlikte toplam 117000 ha alanı kapsamaktadır (Şekil 4.35).

Şekil 4.35 Küre Dağları Milli Parkı (Anonim 2005a)

Küre Dağları Milli Parkı, uluslararası öneme sahiptir. Milli park, Batı Karadeniz karst kuşağı içerisinde oluşan kanyonlar, boğazlar, mağaralar, şelale ve düdenler gibi ilginç

karstik oluşumları, 1200 yıllık yaşlı doğal orman, flora ve endemik bitki varlığı, 129 kuş ve 40 memeli türünün yaşadığı fauna zenginliği, çevre yerleşimlerde gelişen halk hekimliği, özgün folklorik değerleri, bilimsel araştırma ve izleme olanaklarıyla doğa, mağara, botanik, foto safari, kuş gözlemciliği ve kültür turizmi açısından zengin çeşitlilik sunmaktadır (Anonim 2005a). Türkiye'nin “önemli bitki alanları” arasında bulunan Küre Dağları'nda, Türkiye'ye endemik 80 ve tehlike altında 46 takson kayıtlıdır (Anonim 2007a).

Dünya Doğayı Koruma Vakfı'nın dünyadaki 100, ülkemizdeki 9 sıcak noktadan birisi olarak nitelendirdiği Küre Dağları Milli Parkı, kültürel ve folklorik özellikleri, doğal peyzaj, biyolojik çeşitlilik ve zengin yaban hayatını manzara bütünlüğü içinde sergilemektedir (Anonim 2005a). Milli Park, Batı Karadeniz'in en korunaklı yerleri olarak, yaban hayatına ev sahipliği yapar. Parkta bozayı, vaşak, kurt, tilki, karaca, geyik, yaban domuzu, porsuk ve su samuru gibi birçok canlı türü yaşar. Derinliği yüzlerce metreye ulaşan kanyonların duvarları, endemik bitki türlerine ve yırtıcı kuşlara ev sahipliği yapar (Anonim 200d).

4.3.2 Kentsel Rekreasyon Alanları

Bartın kent halkına rekreasyon olanağı sunan kentsel rekreasyon alanları; parklar ve piknik alanları olarak incelenmiştir. Araştırmada büyüklük, kullanım yoğunluğu, fonksiyon çeşitliliği, mevcut rekreasyonel kullanımı gibi özellikler göz önünde bulundurularak 7 adet park alanı ile 3 piknik alanı incelenmiştir. Kentte bulunan Balamba, Karaçay ve Çağlayan Piknik Alanları'ndan Çağlayan kent sınırları içinde, Balamba ve Karaçay mücavir alan sınırları içerisinde. Bu alanlar hemen kentin çeperinde yer almaktadır. Yerleşim alanlarına yakınlığı nedeniyle araştırma da kentsel rekreasyon alanı olarak ele alınmıştır. Ek 2'de (Anonim 2006j) kentsel rekreasyon alanları gösterilmektedir.

Parklar

Bartın Kenti içerisinde belediyeye ait 35 adet park ve çocuk oyun alanı mevcuttur. (Anonim 2006i). Bu parkların çoğu ait oldukları cadde ve sokağın adıyla anılmaktadır. Mahalle aralarında bulunan parklar, genellikle yalnızca çocuk oyun alanı olarak kullanılan oldukça küçük alanlardır. Bartın kent halkının rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada kent halkının rekreasyon alışkanlıklarını belirleyebilmek amacıyla fonksiyon ve büyüklük açısından önemli görülen parklar şunlardır.

Gazhane Parkı

Bartın Irmağı'nın iki kolu olan Kocaçay ve Kocanaz Çayları'nın birleşme noktası olan Gazhane Burnu'ndaki alandır (Şekil 4.36). Yaz boyunca hem gezi ve mesire yeri, hem de eğlence merkezidir (Anonim 2005a). Park konumu nedeniyle yüksek peyzaj kalitesine sahiptir ve parkta 20-25 m boylanmış oldukça yaşlı ağaçlar yer almaktadır. 2000 yılında belediye tarafından düzenlemesi yapılan bu alandaki ağaçların büyük çoğunluğu korunmuştur (Yılmaz 2001b).

Şekil 4.36 Gazhane Parkı'nda çay bahçesi (Orişinal 2005)

Park içerisinde çay bahçesi, dinlenme alanları, ss havuzu, iek parterleri, kameriyeler, ocuk oyun alanı, küçük bir amfi tiyatro ve satranç alanı bulunmaktadır. Şekil 4.37’de Gazhane Parkı’nda ocuk oyun alanı görülmektedir.

Şekil 4.37 Gazhane Parkı’nda ocuk oyun alanı (Orijinal 2005)

Belediye Parkı

Belediye binasının hemen arkasında, kent merkezinde, Kırtepe Mahallesi’nde bulunmaktadır. Kentin en eski parklarından biri olan bu park 1996 yılında revize edilmiştir (Şekil 4.38). Önceleri sadece caddeler arasında geçiş amaçlı kullanılırken, yüklenen yeni fonksiyonlar ile kullanıcıların ilgisini çekmeye başlamış ve kullanımı artmıştır (Yılmaz 2001b). Ayrıca kent merkezinde, Hükümet Konağı arkasında yer alması ve alışveriş merkezlerine yakın olması nedeniyle yoğun kullanımı söz konusudur (Anonim 2006d).

Kentin en yoğun kullanım alanında yer alan bu park, iki kademe şeklinde düzenlenmiştir. Alt bölümde su gösterisinin bulunduğu kaskatlı küçük bir ss havuzu, pergolalar, oturma birimleri ve çay bahçesi bulunmaktadır (Şekil 4.39). st bölümde ise çay bahçesi ve WC bulunmaktadır. (Yılmaz 1998). Parkta ağı ve çalı formu kültür

bitkileri yoğun bir şekilde yer almaktadır.

Şekil 4.38 Belediye Parkı'nda oturma birimleri (Orijinal 2006)

Şekil 4.39 Belediye Parkı'nda yer alan çay bahçesi (Orijinal 2006)

Cumhuriyet Meydanı

Kent merkezinde, Cumhuriyet Caddesi ile Karakaş Caddesi'nin birleşme noktasında yer

alır. Yoğun araç ve yaya trafiğinin olduğu bu caddeler resmi törenlerde trafiğe kapatılarak tören alanı olarak kullanılmaktadır (Yılmaz 2001b). (Şekil 4.40 ve 41)

Şekil 4.40 Cumhuriyet Meydanı (Anonim 2007a)

Şekil 4.41 Cumhuriyet Meydanı çevresinde çay bahçeleri (Orijinal 2006).

Alanın büyük kısmı sert zeminle kaplıdır. Sert zeminden çitlerle ayrılan çeper kısımlarında ise bitkisel düzenlemeler yer almaktadır. Alan, Atatürk heykelinin yer

aldığı, su gösterisi ve bitkisel elemanlar içeren bir düzenleme ile otopark alanından ayrılmaktadır. Meydanın bir yüzünde, meydanı çevreleyen binaların alt katları kafe ve çay bahçesi olarak kullanılmaktadır. Bu alanlar meydanla bütünleşik alanlardır ve meydanın kent merkezinde, bazı kurum ve iş yerlerine yakın bir konumda yer alması nedeniyle yoğun bir kullanıma sahiptirler.

Tersane Caddesi Dinlenme Parkı

Kentin en büyük (yaklaşık 10.000 m²) parkıdır. Yalı Mevkii'nde, Tersane Caddesi üzerinde, Bartın Irmağı boyunca yeşil bir bant şeklinde gelişme göstermektedir (Şekil 4.42). Kent halkı tarafından yürüyüş ve dinlenme amaçlı kullanılmaktadır (Yılmaz 2001b). Ayrıca eskiden otobüs terminali olarak kullanılan ve hala bazı alanlara ulaşımın sağlandığı alana yakınlığı nedeniyle, yolcular tarafından kısa süreli uğrak yeri olarak da kullanılmaktadır.

Şekil 4.42 Tersane Caddesi Parkı'ndan Bartın Irmağı (Orijinal 2005).

Bartın Irmağı kenarında yer alması nedeniyle özellikle ilkbaharda taşkınlara maruz kalan alanda çok sayıda ağaç ve çalı türü gelişme göstermiştir. Tersane Caddesi boyunca uzanan parkın karşısında küçük sanayi tesisleri yer almaktadır (Yılmaz 1998).

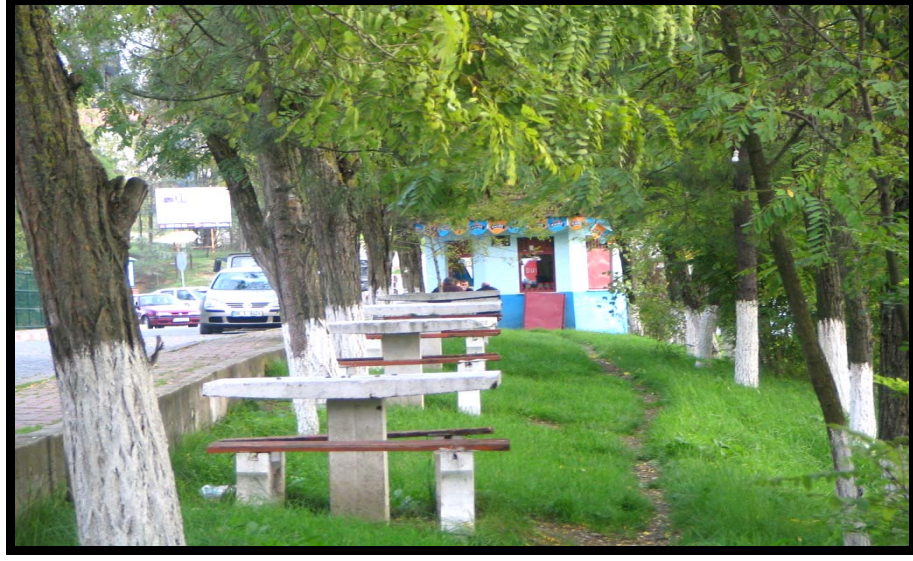
Yakın zamana kadar çay bahçesi, düğün salonu, restoran ve hal saha içeren bu park alanında bazı kullanımlar, yeni bir kent park yapılması amacıyla kaldırılmıştır. Ancak alanda hala ocuk oyun alanı ve oturma birimleri yer almakta ve parkın kullanımı azalmakla birlikte devam etmektedir.

Halatıyamas Mezarlığı Karşı Dinlenme Parkı

Halatıyamas Mevkii'nde yer alan bu park, mezarlığn önünde uzanan yol boyunca yeşil bir bant şeklinde gelişme göstermiştir. Yaklaşık 8500 m² alan kaplamaktadır. Park, etrafı açık ve yüksek bir noktada yer aldığından yüksek manzara kalitesine sahiptir. Ancak rekreasyonel aktivite bakımından kısıtlı olanaklara sahip olduğundan yoğun bir kullanma sahip değildir (Yılmaz 1998). Parkta ay evi-büfe ve piknik tipi oturma birimleri dışında yapısal bir eleman yer almamaktadır (şekil 4.43 ve 4.44). Genellikle yakın çevrede oturanlar tarafından piknik yapmak amacıyla ve yakın okul öğrencileri tarafından kullanılmaktadır.

şekil 4.43 Halatıyamas Parkı'nda piknik masaları (Orijinal 2006)

Şekil 4.44 Halatçıyaması Parkı’nda çay evi-büfe (Orijinal 2006).

Millet bahçesi

Kentin en eski parklarından biridir (Şekil 4.45). Yaklaşık 2460 m² olan bu alan Belediye Sosyal Tesisleri yanında yer almaktadır. Tesiste gerçekleştirilen etkinliklerin de etkisiyle zaman zaman yoğun kullanım sahiptir. Alan içerisinde sosyal tesis, cep sineması, çay bahçesi ve oturma elemanları ile anıt ağaç niteliğinde oldukça yaşlı ve boylu çınar (*Platanus orientalis*) ağaçları yer almaktadır (Yılmaz 2001b).

Şekil 4.45 Millet Bahçesi’nde Belediye Sosyal Tesisleri (Orijinal 2006).

Kozcağız Kavşağı Dinlenme Parkı

Kemerköprü Mahallesi'nden Kozcağız'a giden yol üzerinde yer alır. Daha çok yakın çevrede bulunan mahalle sakinlerince gece ve gündüz saatlerinde oturma, dinlenme alanı olarak kullanılmaktadır. Parkın yarısı çocuk oyun alanı olarak düzenlenmiştir. Park zengin bir bitki dokusuna sahip değildir (Yılmaz 1998, 2001b) Diğer bölümünde ise çay evi-büfe, süs havuzu ve oturma birimleri yer almaktadır (Şekil 4.46).

Şekil 4.46 Kozcağız Kavşağı Dinlenme Parkı (Orijinal 2006)

Piknik Alanları

Çağlayan Piknik Alanı

Orduyeri Mahallesi, Çağlayan Mevkii'nde, Karaçay Deresi'nin Kocaçay'a ulaştığı alanda, tarım ve konut alanları arasında yer almaktadır (Sertkaya 2001). Yoğun kullanım nedeniyle otsu bitki örtüsü tahrip olmuştur. Yağışın yüksek olduğu dönemlerde taşkınlardan olumsuz yönde etkilenmektedir (Yılmaz 2001b). Alanda piknik masaları, WC ve eski bir değirmenin restore edilmesiyle oluşmuş bir yapı yer almaktadır (Şekil 4.47). Alandaki derede olta balıkçılığı yapılmaktadır.

Şekil 4.47 Çağlayan Piknik Alanı'nda eski değirmen (Anonim 200c)

Balamba Piknik Alanı

Çaydüzü Mahallesi'nde yer alan bu alan Orman İşletme Müdürlüğü'nce düzenlenmiş, orman içi dinlenme alanıdır (Şekil 4.48). Bu piknik alanı diğerlerinden daha fazla olanaklar içermektedir.

Şekil 4.48 Balamba Piknik Alanı (Orijinal 2006)

Doğal bir ağaçlık alan içeren piknik alanında dominant ağaç türünü *Carpinus betulus*'un yaşlı bireyleri oluşturmaktadır. Kapalılığın yüksek olduğu alanda alt örtü oldukça zayıftır ve bazı kısımlarda *Rhododendron ponticum* sık gruplar oluşturmaktadır (Yılmaz 2001b). Alanda piknik üniteleri, pergolalar, çocuk oyun alanı, yürüyüş yolları, otopark, tavşan ve kuşların yer aldığı küçük bir alan, özel gün ve davetlerde de kullanılan bir restoran, büfe ve güvenlik kulübesi yer almaktadır. Şekil 4.49'da alanda yer alan restoranın açık oturma alanı görülmektedir.

Şekil 4.49 Balamba Piknik Alanı'nda restoran (Orijinal 2006)

Karaçay Piknik Alanı

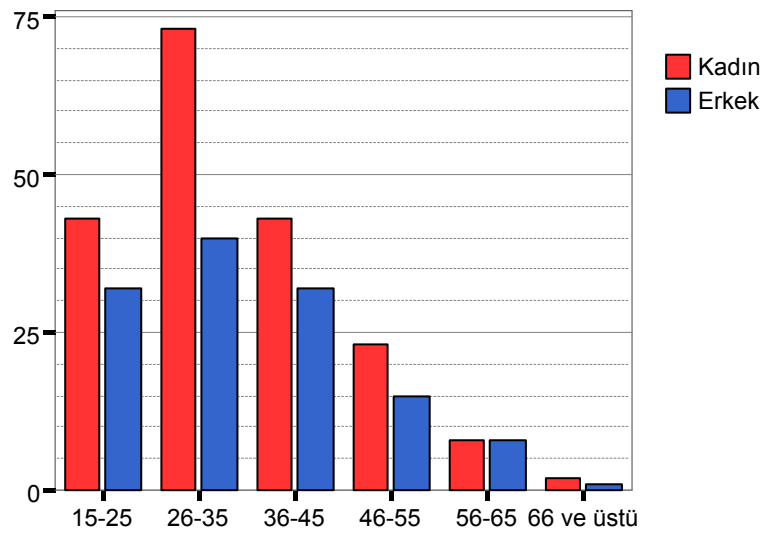
Karaçay Piknik Alanı, Bartın-Amasra karayolu üzerinde Çağlayan'dan sonra, Cevizlik Mevkii'nde yer alır (Sertkaya 2001). Bu alanın içerisinden Karaçay Deresi geçmektedir. Alanda çok sayıda piknik masasından başka herhangi bir yapısal eleman bulunmamaktadır. Yoğun bir kullanıma sahip olmayan kısımlarda, otsu tabakanın tür çeşitliliği oldukça fazladır ve boylu ağaç altlarında bir çok otsu bitki türü yer almaktadır (Yılmaz 2001b).

4.4 Anket Analizleri

Araştırma alanında, katılımcıların sosyo-ekonomik özellikleri, rekreasyon katılımı ve rekreasyon alanı tercihleri, alanları kullanımlarına ilişkin bilgiler ve alanlardan memnuniyet durumları ile talepleri belirlenmiştir. Bu verilere dayanılarak, kent halkının rekreasyonel eğilimleri ortaya konmuş, kullanıcıların rekreasyonel tercihleri ile sosyo-ekonomik özellikleri arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır. Anketlerin analizleri sırasında oluşturulan grafikler, her soruya yanıt veren katılımcı sayılarının dağılımı şeklinde gerçekleştirilmiş, bazı durumlarda yüzde olarak oranları da verilmiştir.

4.4.1 Kullanıcıların Bireysel Özellikleri

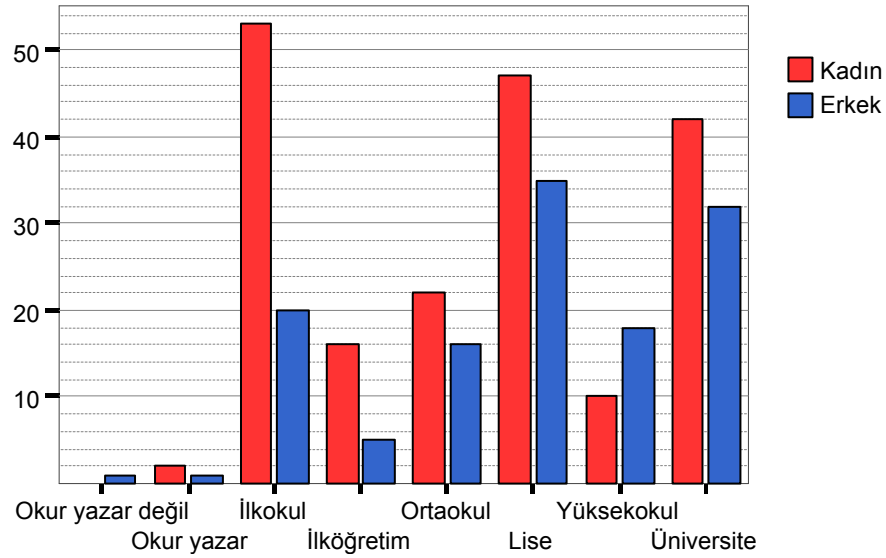
Bireylerin yaş, cinsiyet, eğitim, gelir gibi bireysel ve sosyo-ekonomik özellikleri rekreasyon alanı seçiminde ve yapılan rekreasyon türünde oldukça etkilidir. Bu özellikler rekreasyon katılımını sınırlandırmakta ya da artırmakta, yönlendirmekte, zevklerin oluşmasını etkilemekte yani doğrudan ya da dolaylı olarak rekreasyonel alışkanlıklara etki etmektedir. Bu nedenle bireysel özelliklerin belirlenmesi önem taşımaktadır. Çalışma kapsamında uygulanan anketlerin katılımcıların cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımları Şekil 4.50’de görüldüğü gibidir.

Şekil 4.50 Katılımcıların yaş grupları ve cinsiyet dağılımları

Ankete 192 (% 60) kadın, 128 (% 40) erkek katılmıştır. Ankette en çok 26-35 yaş grubunda yer alanlar (% 35.3), en az 66 ve üstü yaş grubundakiler (% 0.9) temsil edilmektedir. Yine aynı biçimde ankete katılan kadın ve erkeklerin büyük çoğunluğu 26-35 yaş grubunda yer almaktadır (Kadınların % 38'i, erkeklerin % 31.3'ü).

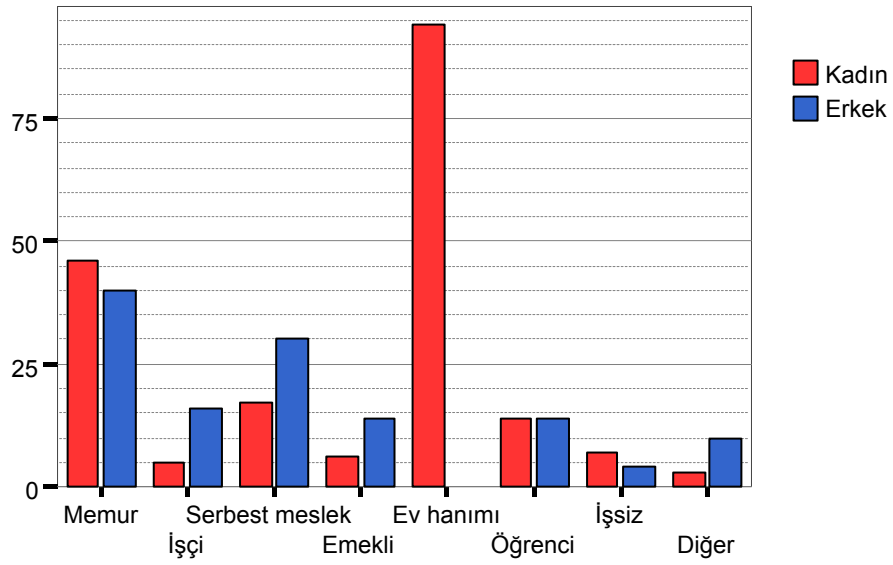
Ankete katılanların eğitim durumlarına bakıldığında % 25.6 ile lise eğitimi alanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bunu % 23.1 ile üniversite ve % 22.8 ile ilkokul eğitimi alanlar takip etmektedir. Ortaokul eğitimi alanların yüzdesi 11.9, yüksekokul mezunlarının 8.8, ilköğretim eğitimi alanların 6.6, okuryazar olanların 0.9 ve okur yazar olmayanların ise 0.3'tür. Tüm katılımcılar dikkate alındığında lise ve üniversite eğitimi alanların 184 kişi ile katılımcıların % 57.5'ini oluşturduğu görülmektedir. Şekil 4.51'de eğitim durumlarının cinsiyete göre dağılımı görülmektedir.

Şekil 4.51 Katılımcıların cinsiyete göre eğitim durumları

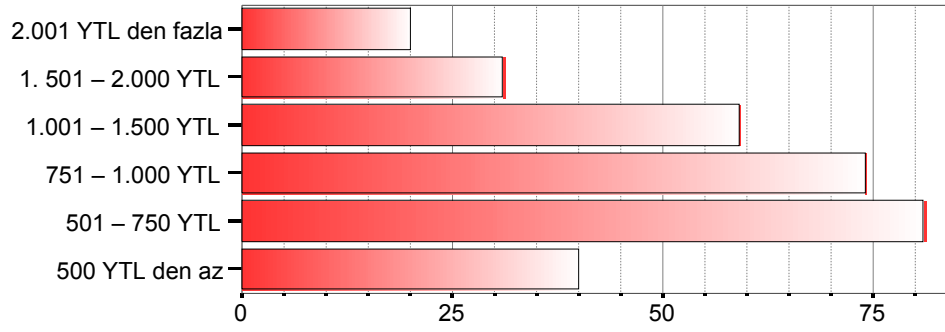
Meslek grupları incelendiğinde ankete en fazla katılanları ev hanımlarının (% 29.4) oluşturduğu görülmektedir. Anketin konutlarda uygulanması ev hanımlarına uygulanma olasılığını artırmakla birlikte, hafta sonu yapılan anketlerde değişik meslek gruplarının da ankete dahil olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca evli bireyler rekreasyon alışkanlıklarından bahsederken çoğu aktiviteye genellikle eşi ile ya da ailece katıldıklarını belirtmektedir. Diğer meslek gruplarının dağılımı ise şöyledir; memurlar

tüm katılımcıların % 26.9'unu, serbest meslek sahipleri % 14.7'sini, öğrenciler % 8.8'ini, işçiler % 6.6'sını, emekliler % 6.3'ünü, işsizler % 3.4'ünü, diğer cevabını verenler ise % 4.1'ini oluşturmaktadır (Şekil 4.52). Diğer cevabını verenlerin yöneticilik, işyeri sahipliği, teknisyenlik, satış elemanlığı gibi mesleklerden özel sektörde çalışan kişiler olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcılara mesleklerinin yanında, çalışıp çalışmadıkları sorularak bir meslek sahibi olup, çalışmayanların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bunun sonucunda işsiz, öğrenci, ev hanımı ve emeklilerin dışında tüm meslek sahiplerinin çalıştığı görülmüştür.

Şekil 4.52 Cinsiyete göre meslek grupları

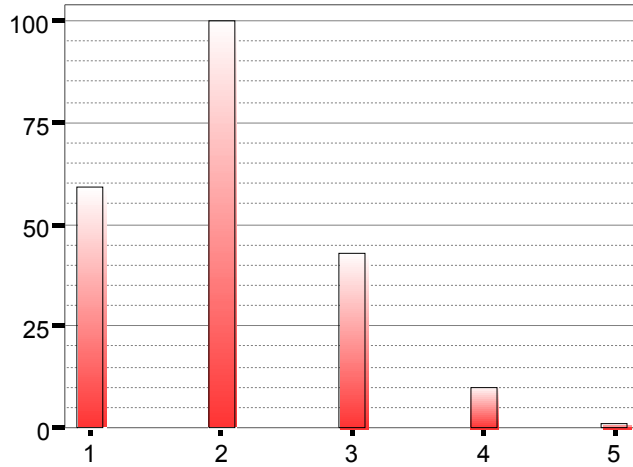
Ankete katılanların gelir dağılımlarına bakıldığında en fazla, geliri 501-750 YTL arasında olan katılımcıların yer aldığı görülmektedir (% 25.3). Yüksek gelir grubunda (2001 YTL'nin üzerinde) yer alanların oranı % 6.3, 500 YTL'den az geliri olanların ise % 12.5'dir (Şekil 4.53). Gelir durumu sorulurken katılımcılara isterlerse bu soruyu cevaplamayabilecekleri belirtilmiş ve anket uygulanan kişilerden 15'i (% 4.7) soruyu cevaplamak istemediklerini belirtmiştir.

Şekil 4.53 Katılımcıların gelir grupları

Ankete katılanların büyük çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 70.6'sı (226 kişi) evli, % 29.4'ü (94 kişi) bekar olduğunu belirtmiştir. Ankete katılan 192 kadının % 71,9'u, 128 erkeğin % 68,8 i evlidir.

Çocuğunuz var mı sorusuna katılımcıların % 66.6' sı (213 kişi) evet, % 33.4'ü (107 kişi) ise hayır cevabını vermiştir. Çocuk sahibi olan katılımcılar arasında 2 çocuklu olanların çoğunlukta (% 46.9) olduğu görülmektedir. Tek çocuk sahibi olanların oranı % 27.7, 3 çocuk sahibi olanların % 20.2, 4 çocuk sahibi olanların % 4.7, 5 çocuk sahibi olanların oranı ise % 0.5'tir (Şekil 4.54).

Şekil 4.54 Katılımcıların sahip oldukları çocuk sayısı

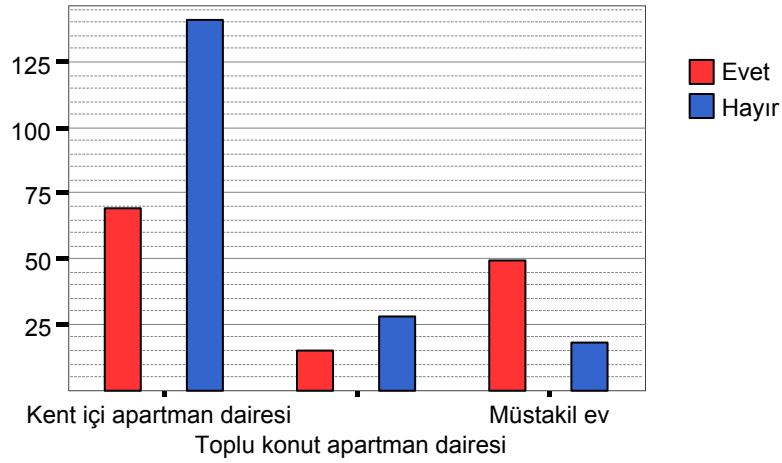
Katılımcılara “Oturduğunuz konutu kaç kişi ile paylaşıyorsunuz” sorusu yöneltilmiş böylece ailenin geliriyle onu kullananlar arasında bir bağlantı kurulmaya çalışılmıştır.

Bu soruya verilen cevaptan ankete katılan Bartın kent halkının büyük çoğunluğunun anne, baba ve çocuklardan ibaret çekirdek aile yapısında olduğu görülmektedir. Geliri 1.500 YTL'ye kadar olan katılımcıların, çoğunlukla konutta 4 kişi olduğu, geliri 1.501-2.000 YTL arasında olan katılımcıların çoğunlukla 3 kişi olduğu, geliri 2.001 YTL'den fazla olanların ise çoğunlukla konutta 4 kişi olduğu görülmektedir. Anketin uygulanması sırasında aynı konutu paylaşan insanların büyük oranda aile üyeleri olduğu görülmüştür. Çizelge 4.7'de gelir gruplarına göre aynı konutu paylaşan kişi sayıları verilmiştir (Gelirini bildirmek istemeyen 15 kişi bu değerlendirmeye katılmamıştır).

Çizelge 4.7 Gelir gruplarına göre aynı konutu paylaşan kişi sayıları

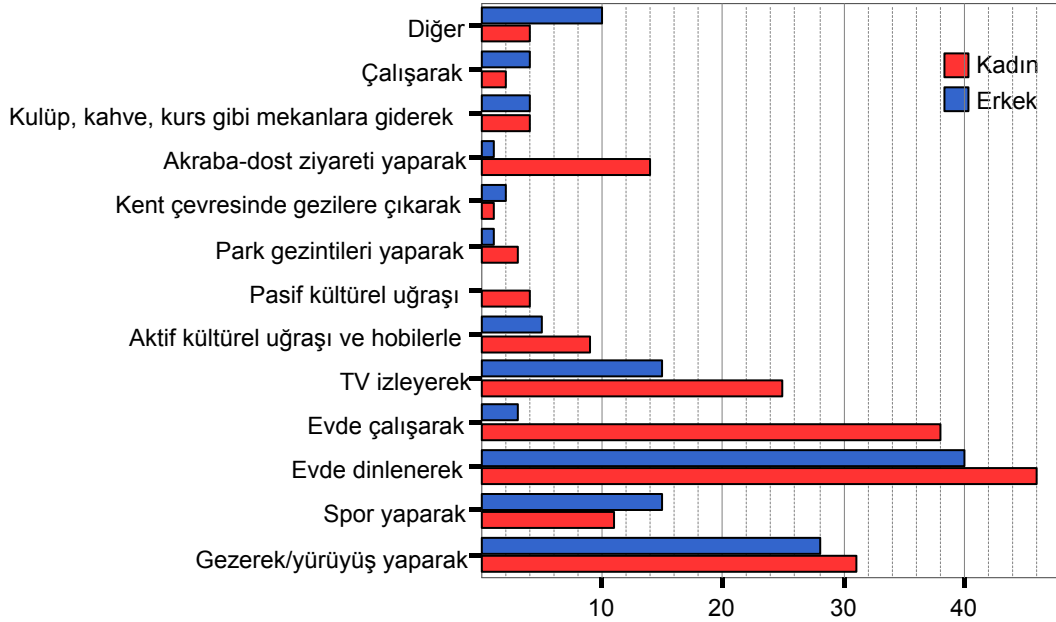
			Aynı konutu paylaşan kişi sayısı							Toplam
			1	2	3	4	5	6	7	
Gelir	500 YTL den az	Sayı	2	4	9	16	6	3	0	40
		%	0.7	1.3	3.0	5.2	2.0	1.0	0	13.1
	501 – 750 YTL	Sayı	0	12	26	26	12	5	0	81
		%	0	3.9	8.5	8.5	3.9	1.6	0	26.6
	751 – 1.000 YTL	Sayı	9	11	9	23	15	7	0	74
		%	3.0	3.6	3.0	7.5	4.9	2.3	0	24.3
	1.001 – 1.500 YTL	Sayı	3	12	14	20	7	2	1	59
		%	1.0	3.9	4.6	6.6	2.3	0.7	0.3	19.3
	1. 501 – 2.000 YTL	Sayı	0	7	12	9	2	1	0	31
		%	0	2.3	3.9	3.0	0.7	0.3	0	10.2
	2.001 YTL'den fazla	Sayı	2	1	7	8	0	2	0	20
		%	0.7	0.3	2.3	2.6	0	0.7	0	6.6
	Toplam	Sayı	16	47	77	102	42	20	1	305
		%	5.2	15.4	25.2	33.4	13.8	6.6	0.3	100

Katılımcıların % 58.4'ü konutlarının bahçesi olmadığını, % 41.6'sı ise bahçelerinin olduğunu belirtmişlerdir. Konut tipine göre bahçe sahipliğine bakıldığında müstakil evlerde oturanların büyük çoğunluğunun (% 73.1) bahçe sahibi olduğu görülmektedir. Toplu konutta oturanlardan % 34.9'unun, kent içi apartman dairesinde oturanlardan % 32.9'unun bahçesi bulunmaktadır. Ankete katılanların oturdukları konutun tipine ve bahçesi olup olmadığına verdikleri cevapların dağılımı Şekil 4.55'de görülmektedir.

Şekil 4.55 Oturulan konut tipine göre bahçe sahipliği durumu

Ankete katılanların serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerine yönelik soruya verdikleri cevap dağılımları Şekil 4.56’da görüldüğü gibidir. Ankete katılan kadın ve erkeklerden serbest zamanlarını evde dinlenerek geçirdiğini belirtenlerin oranı (% 26.9) en fazladır. Daha sonra gezinti ve yürüyüş yaparak (% 18.4) geçirdiğini belirtenler gelmektedir.

Şekil 4.56 Cinsiyete göre serbest zaman değerlendirme biçimleri

Kadın ve erkeklerin serbest zamanlarını değerlendirme biçimleri (kadın ve erkek katılımcı sayılarıyla orantılı olarak) karşılaştırıldığında gezmek, yürüyüş yapmak, spor

yapmak, evde dinlenmek, kent çevresinde gezilere çıkmak, çalışmak, kulüp, kahve, kurs gibi mekanlara gitmek gibi aktiviteleri erkeklerin daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Kadınların erkeklerden daha fazla tercih ettikleri serbest zaman değerlendirme biçimleri ise; evde çalışmak, aktif-pasif kültürel uğraşı ve hobilerle meşgul olmak, park gezintileri yapmak, akraba dost ziyareti yapmak ve televizyon izlemektir. Birçok aktivite türünde büyük oranda cinsiyet farkı olmazken, spor yapmak (kadınlar % 5.7, erkekler % 11.7), evde çalışmak (kadınlar % 19.8, erkekler % 2.3), akraba dost ziyareti yapmak (kadınlar % 7.3, erkekler % 0.8) gibi serbest zaman değerlendirme biçimlerine katılımda cinsiyetin belirgin bir etkisi olduğu görülmektedir.

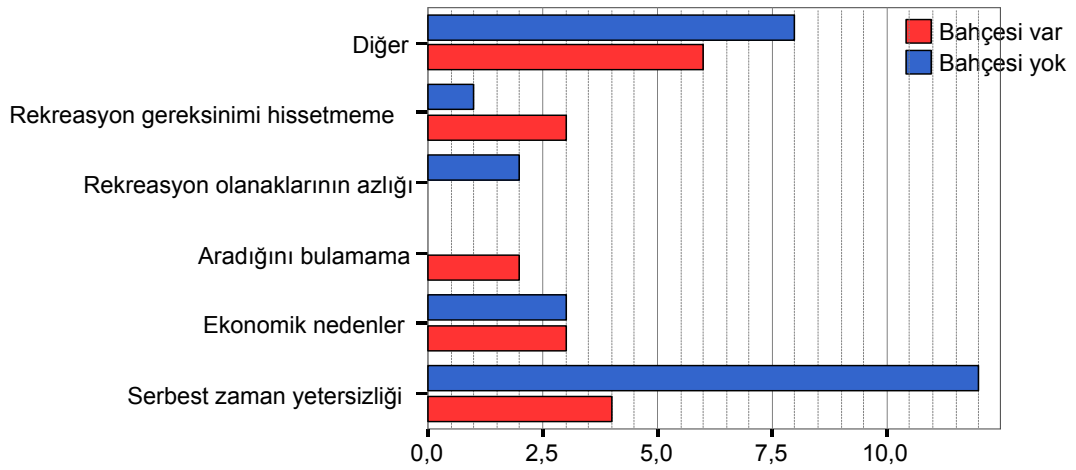
4.4.2 Rekreasyon Katılımına İlişkin Bulgular

Bartın kent halkının büyük çoğunluğu rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için herhangi bir yere gittiğini (% 86.3) belirtmiştir. Herhangi bir yere gitmediğini belirtenlerin oranı ise % 13.8'dir. Rekreasyonel etkinlikte bulunmayanlardan olanakları olsaydı bu tür etkinliklere katılmak istediklerini söyleyenlerin oranı % 88.6 dır. % 11.4'lük kısım ise rekreasyonel etkinlikte bulunmak istemediklerini, böyle bir gereksinim ve alışkanlıklarının olmadığını belirtmişlerdir. Yeterli serbest zamanın olmaması ve ekonomik nedenler de rekreasyonel etkinlikte bulunma isteğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Olanacağı olsaydı rekreasyonel etkinliklerde bulunmak istediğini belirtenlerin çoğunluğu, rekreasyonel etkinlikte bulunmak için en çok deniz kıyısı alanları (% 41) tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bir kısmını ise yayla ve ormanlık alanları (% 35.9) rekreasyon için en tercih edecekleri alan olarak belirtmektedir.

Rekreasyonel etkinliklere katılmadığını ve herhangi bir yere gitmediğini belirten katılımcıların çoğunluğu, katılmamalarında en etkili olan faktörün, serbest zaman yetersizliği olduğunu belirtmektedir. Rekreasyona katılmama nedenlerini diğer olarak belirtenler genellikle, rekreasyon alışkanlıklarının olmadığını, bir kısmı ise serbest zamanlarında bahçelerini kullandıklarını ve herhangi bir alana gitmediklerini

söylemektedir. Yine aynı şekilde rekreasyon gereksinimi hissetmediğini söyleyenler arasında bahçeli evlerde oturanların sayısı fazlalık göstermektedir. Bahçe sahibi olmayanların büyük bölümü ise rekreasyona katılmamalarında en etkili faktörün serbest zaman yetersizliği olduğunu belirtmiştir. Rekreasyon alışkanlığı olmaması da, bahçe sahibi olmayan bir kısım katılımcı tarafından, rekreasyonel etkinlikte bulunmama en etkili faktör olarak belirtilmiştir. Şekil 4.57’de rekreasyona katılmama nedenleri ile oturulan konutun bahçe varlığı ilişkileri gösterilmiştir.

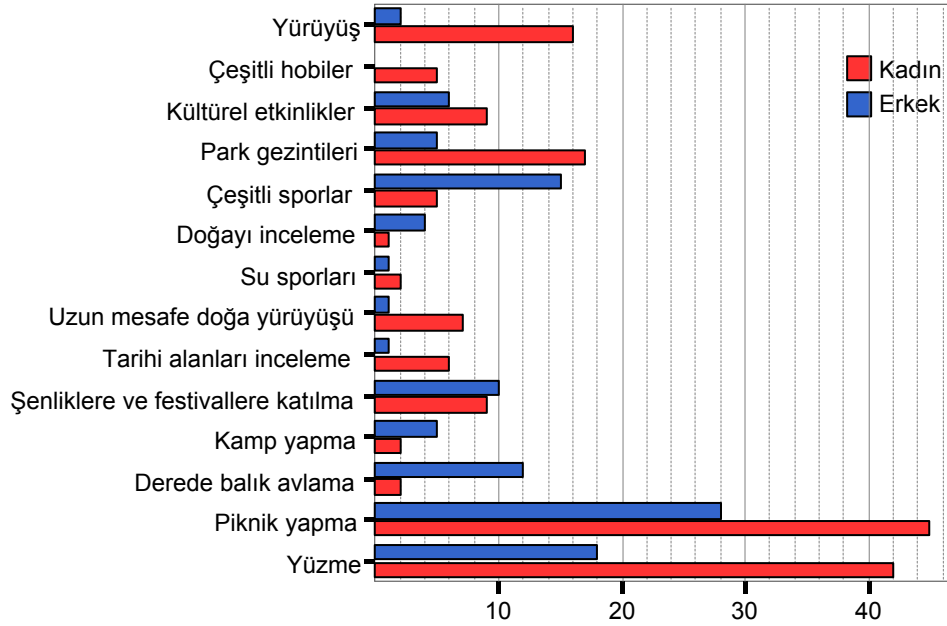

Şekil 4.57 Bahçe sahipliğine göre rekreasyonel etkinliklere katılmama nedenleri

Rekreasyonel etkinliklere katıldıklarını belirten kadın ve erkeklerin rekreasyon türü tercihleri bazı durumlarda ortak özellikler taşıırken, bazı durumlarda da farklılıklar içermektedir. Kadınların en çok tercih ettikleri rekreasyonel etkinlik, piknik yapma (% 26.8), yüzme (% 25), park gezintilerine çıkma (% 10.1) ve yürüyüş yapmaktır. En az katıldıkları etkinlikler ise kamp yapma, balık avlama ve su sporlarıdır. Erkeklerin en çok tercih ettiği etkinlikler ise piknik yapma (% 25.9), yüzme (% 16.7), çeşitli sporlar (% 13.9) ve dereye balık avlama (% 11.1)’dır. Ankete katılan erkeklerden çeşitli hobilerle meşgul olduğunu belirten olmamıştır. Ayrıca su sporları, uzun mesafe doğa yürüyüşü ve tarihi alanları inceleme en az katıldıkları etkinliklerdir (Şekil 4.58).

Cinsiyetin rekreasyonel tercihler üzerindeki etkileri yüzme, piknik yapma, şenliklere katılma, su sporları, kültürel etkinlikler gibi aktiviteler için belirgin olmazken, balık avlama (kadın % 1.2, erkek % 11.1), kamp yapma (kadın % 1.2, erkek % 4.6), çeşitli

sporlar (kadın % 3, erkek % 13.9) gibi aktivitelerde belirgin bir farklılık olduğu ve bu etkinliklere erkeklerin daha çok katıldığı görülmektedir. Kadınların erkeklerle belirgin farklar içeren rekreasyon alışkanlıkları ise uzun mesafe doğa yürüyüşü (kadın % 4.2, erkek % 0.9), park gezintileri (kadın % 10.1, erkek % 4.6), çeşitli hobiler (kadın % 3, erkek % 0), yürüyüş (kadın % 9.5, erkek % 1.9) gibi etkinliklerdir.

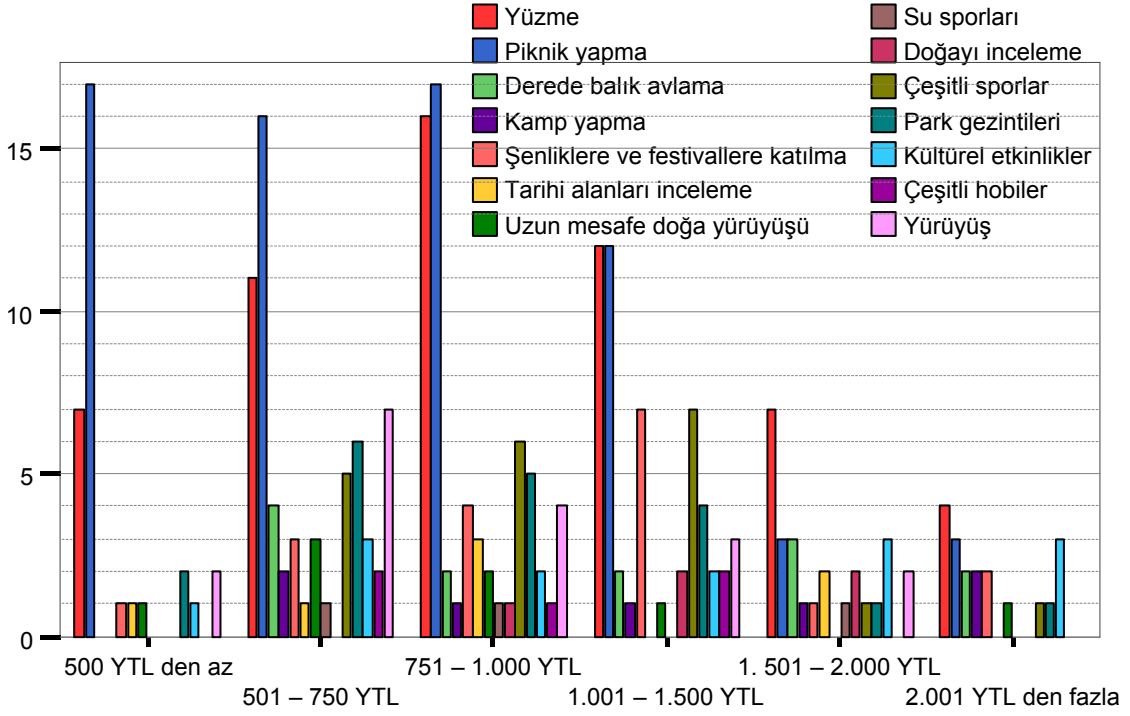

Şekil 4.58 Cinsiyete göre gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlik türleri

Yaş ile tercih edilen rekreasyon aktivitesi ilişkisine bakıldığında, 15-55 yaş arasındaki katılımcıların en çok katıldığı aktivitenin piknik yapma, ikinci olarak da yüzme olduğu görülmektedir. 55 yaş üstü ise en çok yüzme aktivitesine katılmaktadır. Bu aktivitelerden sonra en çok katılan aktivitelerden bazıları ise; 15-25 yaş grubundakiler için park gezintileri ve çeşitli sporlar, 26-35 yaş grubundakiler için şenliklere ve festivallere katılma, park gezintileri, çeşitli sporlar, kültürel etkinlikler, 36-65 yaş arası için yürüyüş, 46-55 yaş grubu için yürüyüş ve park gezintileri, 66 ve üstü içinse kültürel aktivitelerdir.

Gelir gruplarına göre rekreasyon aktivitesi tercihlerine bakıldığında; 500 YTL'den az gelir grubuna sahip olanların en çok piknik etkinliğine katıldığı, 501-1.500 YTL arasında gelire sahip olanların en çok piknik yapma ve yüzme etkinliklerine katıldığı

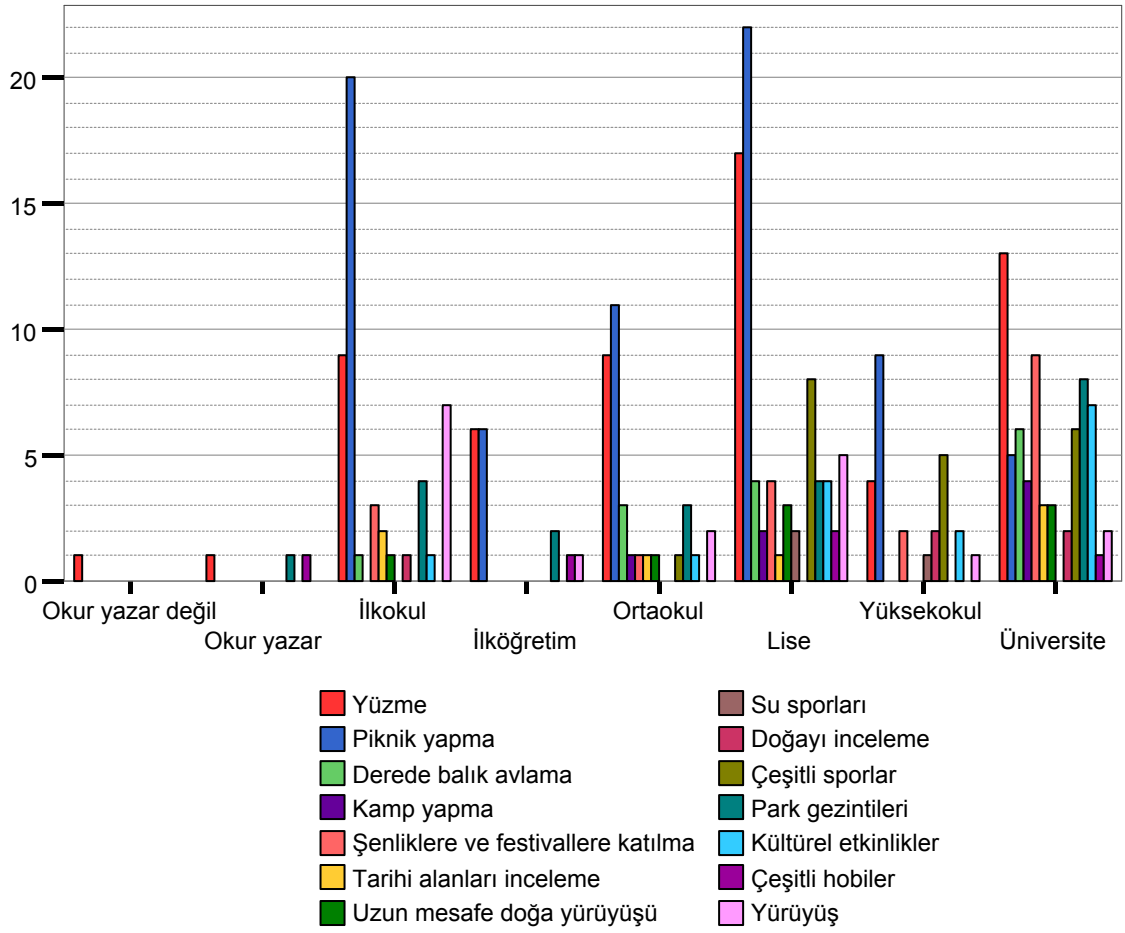
görülmektedir. 1.000 YTL gelirden sonra piknik etkinliğine katılım azalış göstermekte, yüzme en çok katılım gerçekleşen etkinlik olmaktadır. Geliri 500 YTL'den az olanlar ile 2.000 YTL den fazla olanların katıldıkları rekreasyon çeşitliliğinin azaldığı görülmektedir (Şekil 4.59).

Şekil 4.59 Gelir gruplarına göre gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlik türleri

Eğitim düzeyleri ile tercih edilen rekreasyon türleri incelendiğinde ilkökul, ortaokul, lise ve yüksekokul mezunlarının en çok piknik yapma etkinliğine katıldıkları, bunu yüzme etkinliğinin izlediği görülmektedir. Üniversite eğitime sahip katılımcılar ise belirgin bir farkla yüzme etkinliğini en çok gerçekleştirmekte, piknik etkinliğine katılanların sayısında düşüş gözlenmektedir (Şekil 4.60).

Şekil 4.60'da görüldüğü gibi okur yazar olmayan ve yalnızca okur yazar olan katılımcıların gerçekleştirdikleri rekreasyon türlerinin yalnızca yüzmeden ibaret olması bu grubun diğer rekreasyon türlerine ilgisiz oldukları anlamına gelmeyebilir. Bu durum, bu gruptaki insanların ankette az temsil edilmesinden kaynaklanabileceği gibi, bu gruptaki katılımcı sayısının fazla olması durumunda farklı bir sonucun çıkacağına dair bir kestirimde bulunmakta hatalı olacaktır.

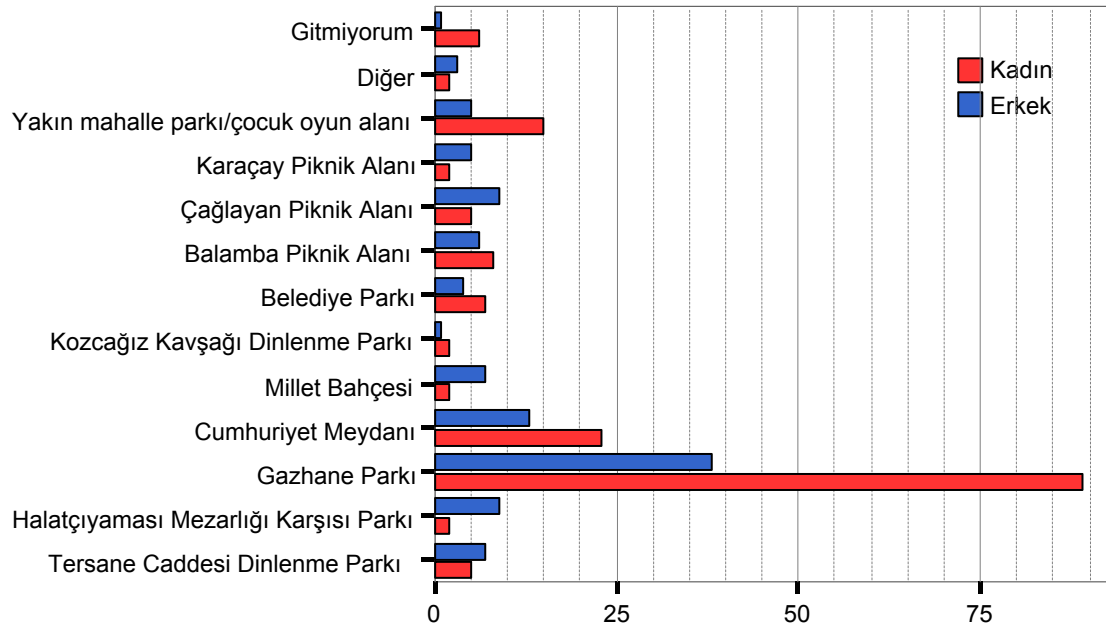
Şekil 4.60 Eğitim seviyesine göre gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlik türleri

4.4.3 Kullanıcı-Kaynak İlişisine Yönelik Bulgular

Bartın Kenti'nde en çok tercih edilen rekreasyon alanı Gazhane Parkı'dır (% 46). Bunu Cumhuriyet Meydanı (%13) ve konuta yakın mahalle parkı/çocuk oyun alanı (%7.2) izlemektedir (Şekil 4.61). Yakın mahalle parklarını daha çok annelerin çocuklarını gezdirmek için tercih ettikleri gözlemlenmiştir.

Balamba ve Çağlayan Piknik Alanları da ankete katılan kent halkı tarafından yoğunlukla kullanılan diğer alanlardır. Balamba Piknik Alanı'nı daha çok kadınların, Çağlayan Piknik Alanı'nı ise erkeklerin ziyaret ettikleri görülmektedir. Rekreasyonel etkinliklere katıldığını belirten katılımcılardan % 2.5'i (7 katılımcı) kent içerisindeki

park ve piknik alanlarından hiçbirini kullanmadığını belirtmiş, rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için kent yakın çevresine gittiklerini vurgulamışlardır. “Kent içerisinde rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için nereye/nerelere gidersiniz?” sorusunda diğer seçeneğini işaretleyenler ise kent içinde, yakın çevrelerinde yer alan ağaçlık, çayırılık alanlara gittiklerini belirtmişlerdir.

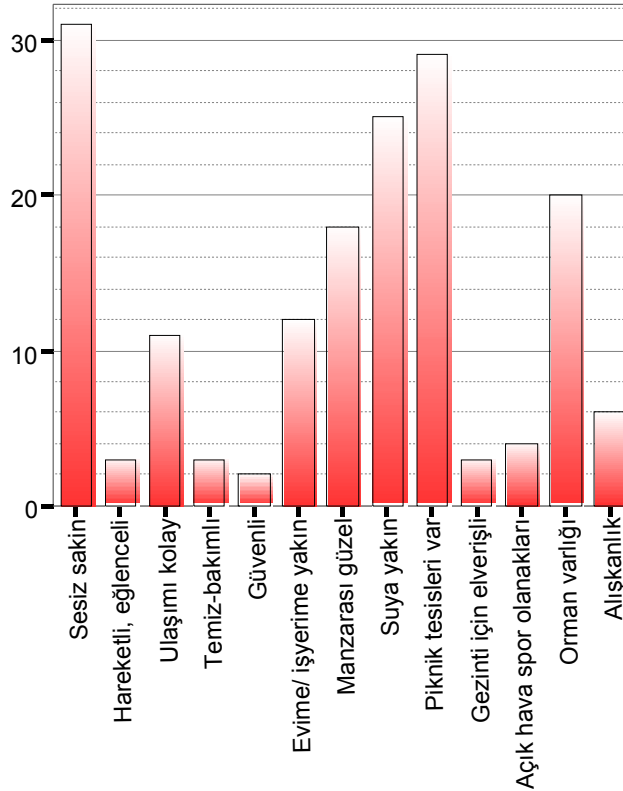
Şekil 4.61 Kent içinde rekreasyonel etkinlikte bulunmak için tercih edilen alanlar

Uzaklık, rekreasyon alanına ulaşımında geçen süreyi ve ulaşım yöntemini etkileyen bir faktördür. Tercih edilen rekreasyon alanlarıyla uzaklık ilişkisini kurabilmek amacıyla tercih edilen alanların en çok oranda hangi mahallelerden ziyaretçi aldıkları incelenmiştir. İnceleme sonucunda kent merkezindeki parkların uzaklık faktöründen pek etkilenmediği görülmekle birlikte, diğer parklara göre kent merkezinden uzakta kalan parklarda uzaklık faktörünün etkili olduğu görülmektedir. Örneğin daha merkezde bulunan Gazhane Parkı en çok ziyaretçiyi sınırında yer aldığı Gölbucağı Mahallesi’nden, Cumhuriyet Meydanı ise yine sınırında yer aldığı Kemerköprü Mahallesi’nden almakla birlikte diğer mahallelerden de yaklaşık oranlarda ziyaretçi almakta ve tüm kent halkı tarafından kullanılmaktadır. Kozcağız Kavşağı Dinlenme Parkı ise en fazla ziyaretçiyi içerisinde yer aldığı Kemerköprü Mahallesi’nden, Halatçıyaması Parkı, Esentepe, Kemerköprü ve Orta Mahalleleri’nden almaktadır. Yine Balamba Piknik Alanı, Orduyeri Mahallesi’nden ve mahalle sınırında yer aldığı

Çaydüzü Mahallesi'nden, Orduyeri Mahallesi'nde yer alan Çağlayan Piknik Alanı ise içerisinde yer aldığı Orduyeri Mahallesi'nden en çok ziyaretçiyi almaktadır. Bununla birlikte Bartın Kenti'nin oldukça küçük olması, ulaşımın kısa sürede yapılmasını sağlamakta, alanlardan yararlanmakta önemli bir sıkıntı oluşturmamakta, ancak ulaşım süresinin uzaması rekreasyon kalitesini düşürmektedir. Ek 2 ve 3'te rekreasyon alanı-mahalle uzaklık ilişkileri görülebilmektedir.

Yaş grupları ve kentte tercih edilen rekreasyon alanları ayrımına bakıldığında, tüm yaş gruplarının en çok Gazhane Parkı ve Cumhuriyet Meydanı'nı tercih ettikleri görülmektedir. Bu iki alandan sonra en çok tercih edilen alanlardan bazıları; 15-35 yaşları arasındakiler için evlerine yakın mahalle parkları, 36-45 yaş grubu için Çağlayan Piknik Alanı, 46-55 yaş grubu için Balamba Piknik Alanı ve Belediye Parkı, 56-65 yaş grubu içinse Balamba Piknik Alanı'dır.

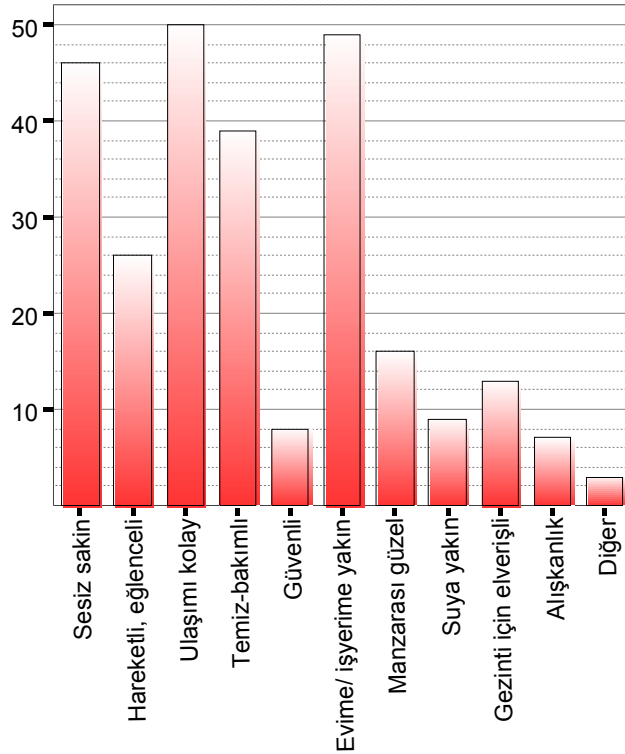
Katılımcıların gittikleri piknik alanını tercih nedenleri Şekil 4.62'de gösterilmiştir.

Şekil 4.62 Katılımcıların piknik alanlarını tercih nedenleri

Katılımcılara gittikleri piknik alanlarını tercih etme nedenleri sorulduğunda, çoğunluğu, bu alanları seçmelerinde en etkili faktörün alanın sessiz sakin olması olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikinci çoğunluğu oluşturan grubun alanı tercih etmelerinde en etkili faktör ise piknik tesislerinin varlığıdır. Suyu yakın ve manzarasının güzel olması da insanları etkileyen ve tercih nedeni olan faktörlerdir.

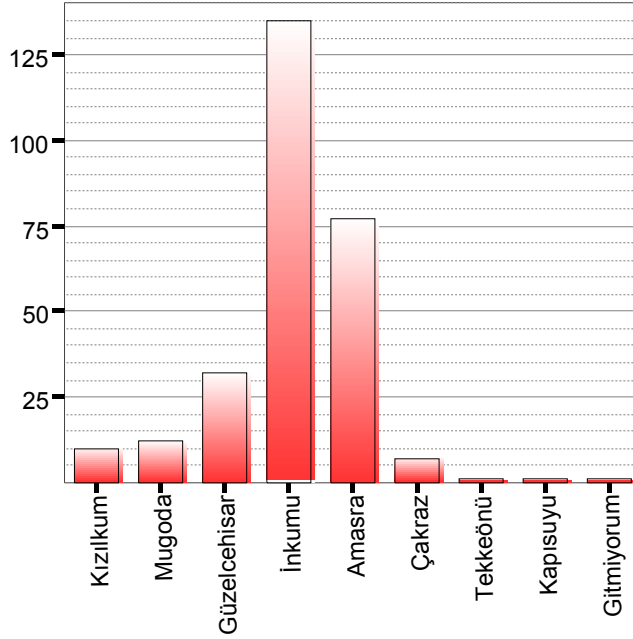
Gidilen park alanı tercihinde en etkili faktörün kolay ulaşım olduğunu söyleyenler park alanı tercih nedenlerinde çoğunlukta yer almaktadır. Park alanının eve veya işyerine yakın olması, sessiz sakin olması, temiz ve bakımlı olması da kullanıcılar tarafından o park alanının seçilmesinde birincil etkili faktörler olarak görülmüştür. Tercih nedenini “diğer” olarak belirten katılımcılar, gidilebilecek başka bir alanın olmamasını ve çocukların o alanı tercih etmesini, oyun elemanlarının olmasını tercih nedeni olarak belirtmişlerdir. Şekil 4.63’de kent içindeki park alanlarının seçiminde en etkili olan faktörler gösterilmektedir.

Şekil 4.63 Park alanı tercih nedenleri

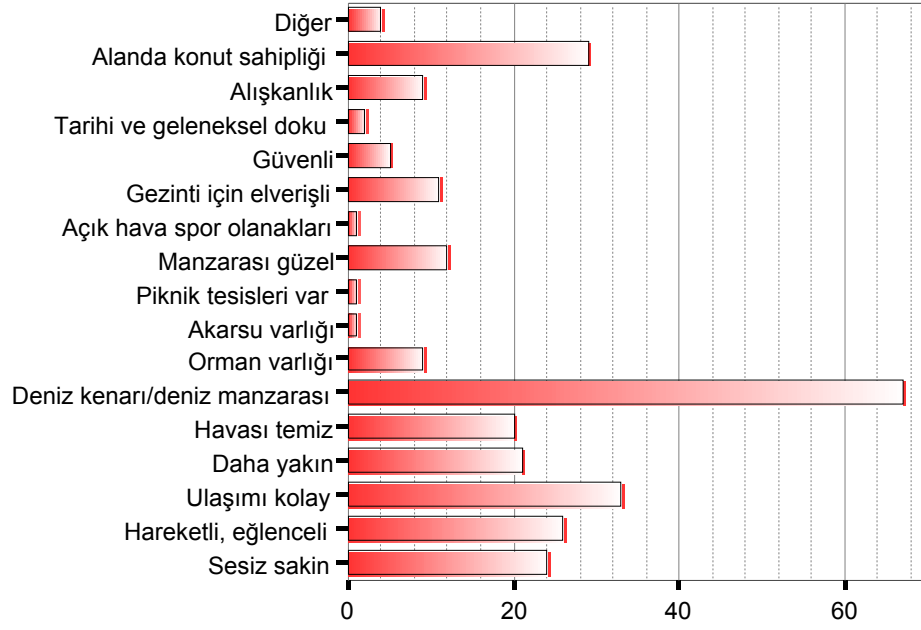
Kent yakın çevresinde en sık gidilen alanlar sorulduğunda, büyük çoğunluğun en sık

gittiği yerin İnkumu olduğu görülmektedir. Bunu Amasra ve Güzelcehisar takip etmektedir. Şekil 4.64’de kent yakın çevresinde rekreasyonel etkinlikte bulunmak için gidilen alanlar gösterilmiştir. Katılımcılardan en sık gittikleri alanları belirtmeleri istenmiş olup, uygulama sırasında katılımcıların bir bölümünün, daha az olmakla birlikte diğer alanları da ziyaret ettikleri görülmüştür.

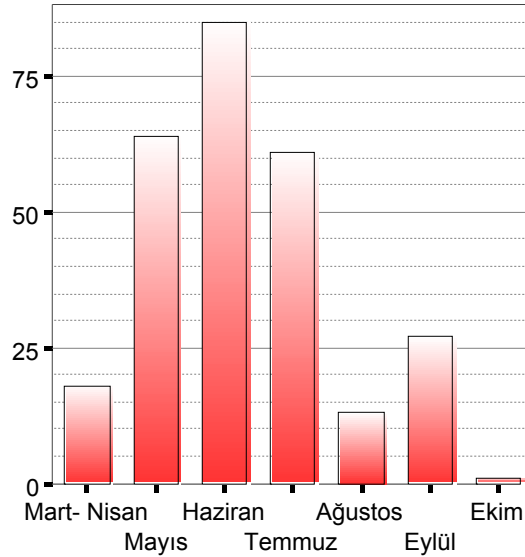
Şekil 4.64 Kent yakın çevresinde rekreasyonel etkinlikte bulunmak için gidilen alanlar

Kent çevresinde gidilen alanların tercih edilmesinde en etkili faktörün deniz kenarı ve deniz manzarasına sahip olması (% 24.4) olduğunu söyleyenler çoğunluktadır. Alanda konut sahibi olunması da katılımcıların bir bölümü tarafından (% 10.5) alana gidişte en etkili faktör olarak belirtilmiştir. Ulaşımın kolay olmasını alanın tercih nedeni olarak görenlerin oranı % 12’dir. Bu tercih nedeni, ulaşımı daha kolay olan İnkumu, Amasra gibi alanların en çok gidilen alanlar olmasında kendini göstermektedir. Katılımcılar ulaşım kolaylığı ve yakınlığı açısından bu alanları daha çok tercih etmekte, bir çoğu ise özel oto ile ulaşım dışında ulaşım olanağı bulunmayan veya çok kısıtlı olan alanlara gidememekten şikayetçi olmaktadır. Şekil 4.65’de kent yakın çevresindeki rekreasyon alanlarının tercih nedenleri görülmektedir.

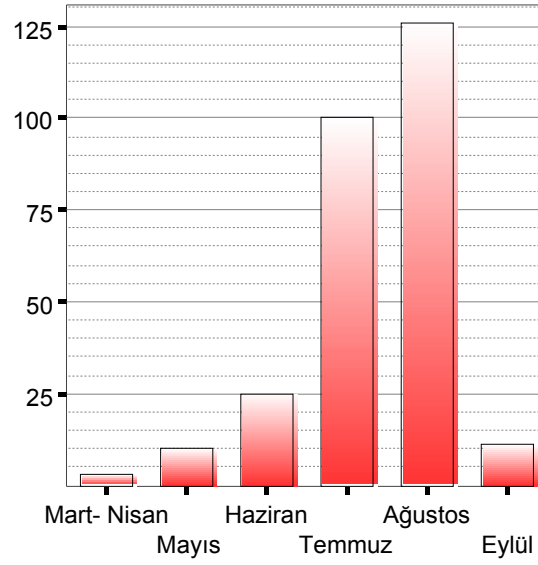

Şekil 4.65 Kent yakın çevresindeki rekreasyon alanlarını tercih nedenleri

Rekreasyonel etkinlikte bulunmak için seçtiğiniz alanlara en çok hangi aylarda gidersiniz sorusuna, katılımcıların, mevsimin uygun olduğu “yaz aylarında” cevabını vermeye eğilimli oldukları gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, katılımcıların kent içinde ve kent çevresinde rekreasyon etkinliklerine en sık katıldıkları aylar Şekil 4.66 ve 67’de görüldüğü gibidir.

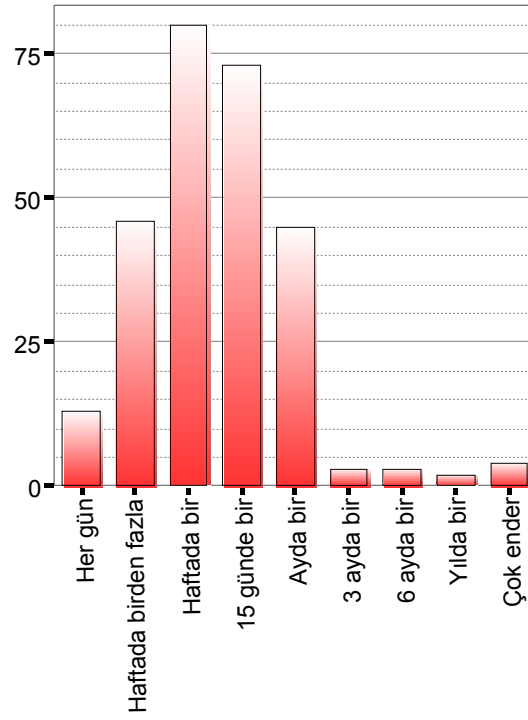
Şekil 4.66 Kent içindeki rekreasyon alanlarına en çok gidilen aylar

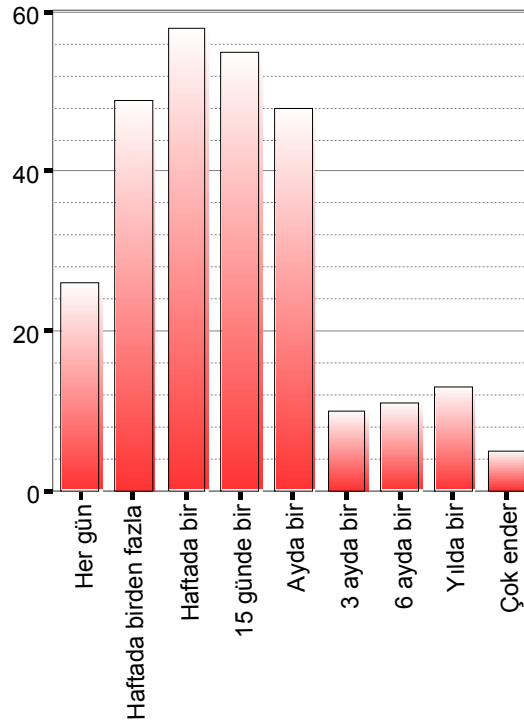
Şekil 4.67 Kent çevresindeki rekreasyon alanlarına en çok gidilen aylar

Kent içi ve kent çevresindeki rekreasyon alanlarının en çok ziyaret edildiği aylar karşılaştırıldığında her ikisinin de yaz aylarında yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak kent içindeki alanlara ilkbahar ve sonbahar aylarında kent çevresinden daha fazla kişinin gittiği görülmektedir. Şekil 4.66'dan anlaşılabileceği gibi kent içindeki parklar ve piknik alanlarının ilkbahar aylarıyla beraber ziyaretçi almaya başladığı, Mayıs, Haziran ve Temmuz'da yoğunluğun arttığı görülmektedir. Kent çevresinin en çok ziyaret edildiği aylar ise Ağustos ve Temmuz aylarıdır. Bu aylarda yoğunluğun artmasının nedenlerinden biri, Bartın'da yüzmeye aktivitesi için en uygun ayların bu aylar olması olarak görülebilir.

Katılımcılardan kent içerisindeki rekreasyon alanlarına haftada bir (% 29.4) ve 15 günde bir (% 27.1) gittiklerini söyleyenler çoğunluktadır (Şekil 4.68). Kent çevresindeki rekreasyon alanları; haftada birden fazla % 17.8, haftada bir % 21.1, 15 beş günde bir % 20 ve ayda bir % 17.5 oranlarında ziyaret edilmektedir (Şekil 4.69). Kent içi ve kent çevresinin ziyaret edilme sıklıkları benzerlikler göstermekle birlikte, kent çevresine üç ayda bir veya daha az gidenlerin, kent içinde aynı sıklıkta gidenlerden oransal olarak daha fazla olduğu görülmektedir.

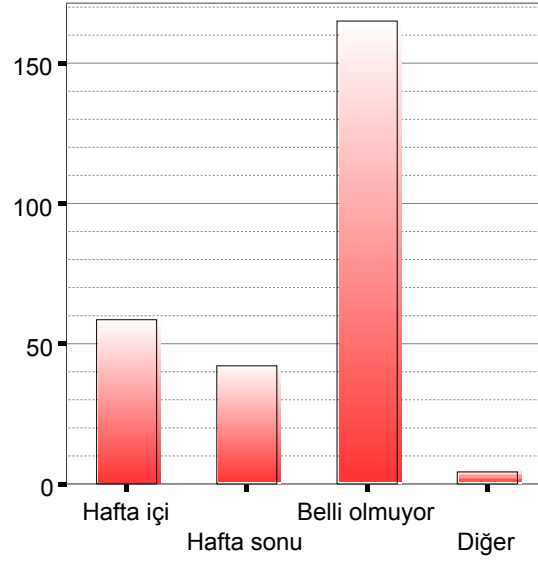
Şekil 4.68 Kent içerisindeki alanlarda rekreasyonel etkinlikte bulunma sıklığı

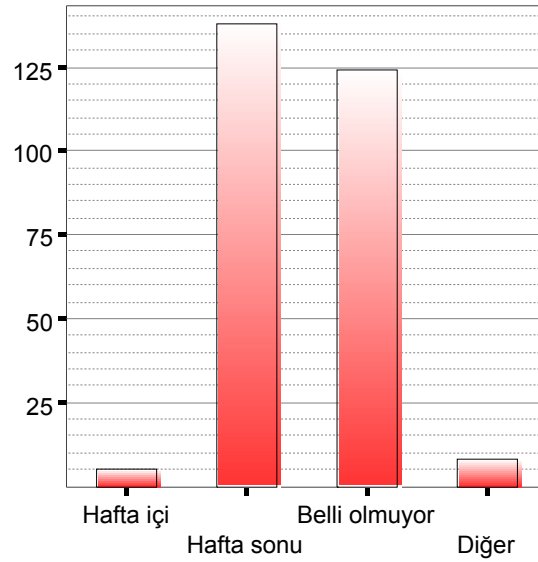
Şekil 4.69 Kent çevresindeki alanlarda rekreasyonel etkinlikte bulunma sıklığı

Katılımcılara rekreasyon alanlarını en çok kullandıkları zaman sorulduğunda, kent

içindeki alanları serbest zaman buldukları herhangi bir zamanda ziyaret ettiklerini belirtenler fazlalıktadır (% 61.3). Sahip olunan serbest zaman açısından bakıldığında çalışma ve eğitim zamanları dışında kısıtlı serbest zamanın olduğu hafta içinde yakın kentsel alanların, hafta sonundan daha fazla kullanıldığı görülmektedir (Şekil 4.70 ve 4.71).

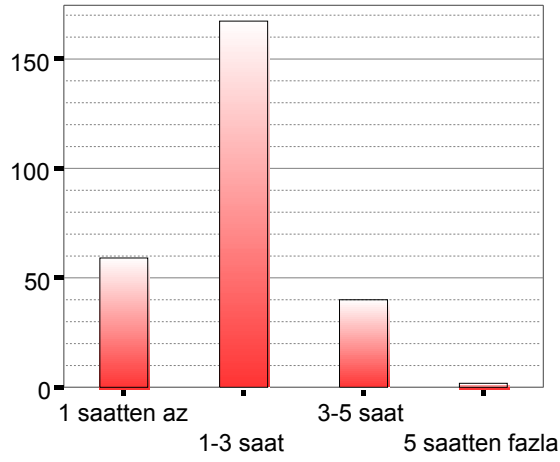
Şekil 4.70 Kent içerisindeki alanların ziyaret edilme zamanları

Şekil 4.71 Kent çevresindeki alanların ziyaret edilme zamanları

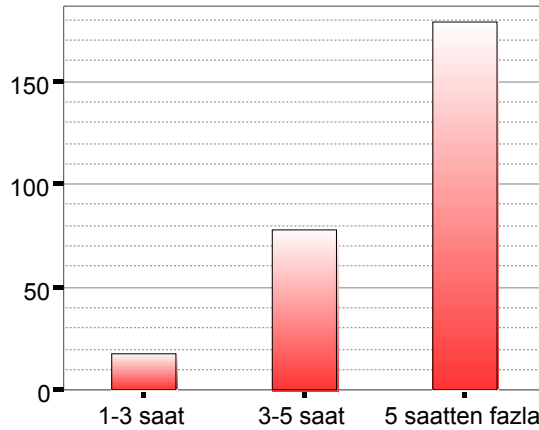
Kent yakın çevresindeki alanların ise serbest zamanın daha fazla olduğu hafta sonlarında daha fazla (% 50.2) ziyaret edildiği görülmekte, hafta içinde alanlara gidenlerin oranı % 1.8’de kalmaktadır. “belli olmuyor” ve “diğer” cevaplarını verenler arasında yazın bir kısmını kent çevresinde, yazlık konutlarında geçirdiklerini söyleyenler de yer almaktadır.

Kent içerisinde ve kent çevresinde ziyaret edilen alanlarda kalış süresi sorulduğunda, kent içerisinde ziyaretçilerin en çok 1-3 saat (% 62.5) geçirdiği görülmektedir. Bir saatten az zaman geçirenlerin oranı ise % 21.9’dur (Şekil 4.72).

Şekil 4.72 Kent içerisindeki rekreasyon alanlarında kalış süreleri

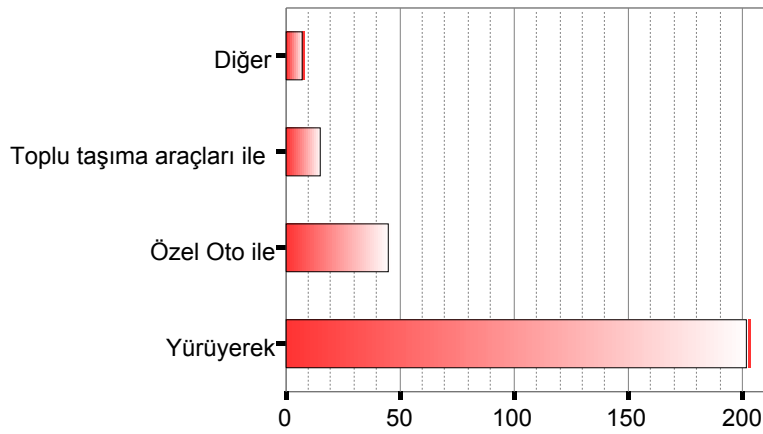
Kent çevresindeki alanlarda ise 5 saatten fazla zaman geçiren ziyaretçilerin oranı % 65.1, 1-3 saat zaman geçirenlerin oranı % 6.5’tir (Şekil 4.73).

Şekil 4.73 Kent çevresindeki rekreasyon alanlarında kalış süreleri

Kalış sürelerine göre kent içi ve kent çevresi alanlar karşılaştırıldığında; kent çevresindeki alanlara daha uzun süreli gidilmekte olduğu, kent içindeki alanların ise daha kısa süreli ziyaret edildiği görülmektedir.

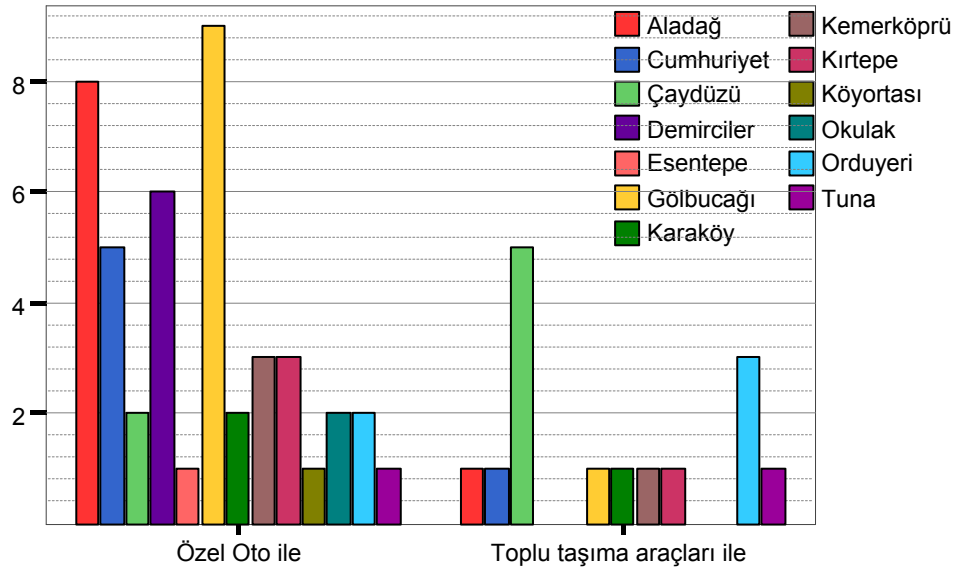
Katılımcıların büyük çoğunluğu kent içerisindeki alanlara yürüyerek (%75.1) gittiğini belirtmekle birlikte, piknik alanlarına ulaşımında, özel oto veya toplu taşıma araçlarının kullanıldığı, bu alanlara yakın yerleşim yerlerinde oturanların ise yürüyerek ulaşım sağladığı görülmektedir. Şekil 4.74’de kent içerisindeki alanlara ulaşım şekilleri gösterilmiştir.

Şekil 4.74 Kent içerisindeki rekreasyon alanlarına ulaşım şekilleri

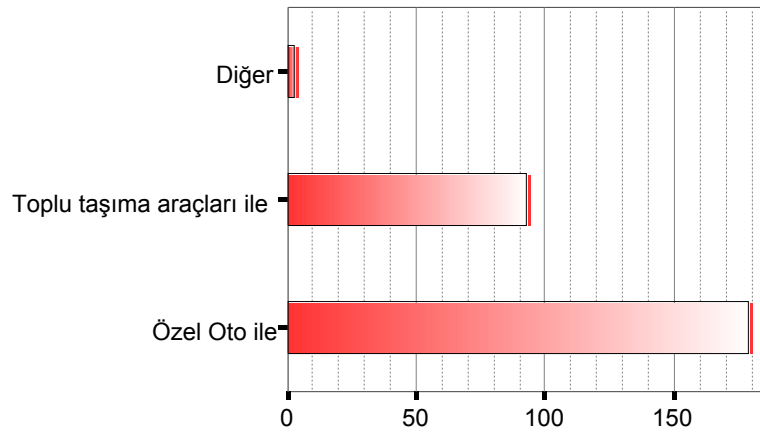
Kentteki rekreasyon alanlarına ulaşımında özel oto ve toplu taşıma araçlarını kullananların mahallelere göre dağılımları Şekil 4.75’de görülmektedir. Ulaşım şekli ile rekreasyonel etkinlikte bulunduğunu belirten, her bir mahalledeki katılımcı sayıları orantılı olarak karşılaştırıldığında; kentteki park ve piknik alanlarına özel oto ile gidenlerin (% 16.7) büyük çoğunluğunun, kent merkezindeki rekreasyon alanlarına daha uzak mahallelerden olduğu görülmektedir. Kent merkezine diğer mahallelerden uzak olan Cumhuriyet (% 45.5) ve Aladağ Mahalleleri (% 42.1) katılımcılarının büyük bölümünün rekreasyon alanına özel oto ile geldikleri görülmektedir. Demirciler Mahallesi’nden (% 33.3) ve Gölbucağı Mahallesi’nden (% 30) gelenlerden, ulaşımında özel oto kullananların diğer mahallelere oranla fazla olduğu görülmektedir. Merkez mahalle niteliğindeki Orta Mahalle’den ise araçla ulaşım sağlayan kimse bulunmamaktadır.

Rekreasyon alanlarına toplu taşıma araçları ile gelenler yine merkeze daha uzak mahallelerde oturan katılımcılardır. Çaydüzü Mahallesi'nden % 29.1, Karaköy Mahallesi'nden % 11.1, Orduyeri Mahallesi'nden % 10 ve Cumhuriyet Mahallesi'nden % 9.1 oranında katılımcı rekreasyon alanlarına ulaşımında toplu taşıma araçlarını kullanmaktadır.

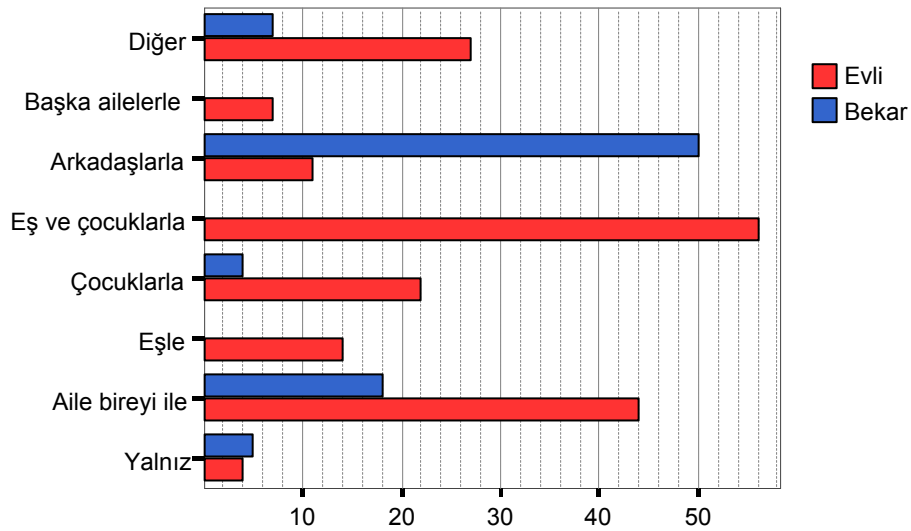
Şekil 4.75 Kentsel rekreasyon alanlarına ulaşımında özel oto ve toplu taşıma araçlarını kullananların mahallere göre dağılımı

Kent çevresindeki alanlara ulaşımında en çok kullanılan araç ise özel otodur (% 65.1). Toplu taşıma araçlarını kullananların oranı % 33.8'dir. (Şekil 4.76) Kent içinde ve kent çevresindeki rekreasyon alanlarına ulaşım biçiminin sorulduğu soruda “diğer” seçeneğini belirtenler alanlara gidiş biçimlerinde belirgin bir ulaşım aracı olmadığını, duruma göre birini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bisiklet kullandığını belirten katılımcılar da olmuştur.

Şekil 4.76 Kent çevresindeki rekreasyon alanlarına ulaşım şekilleri

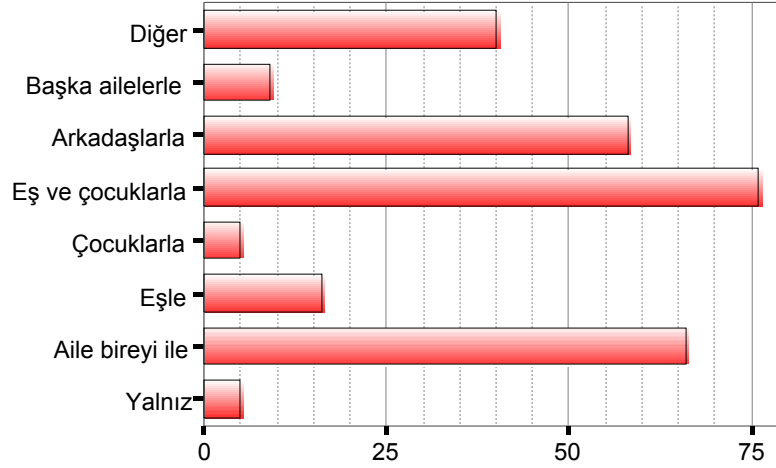
Katılımcıların kent içerisindeki park ve piknik alanlarına en çok aile bireyleri (% 23) ile gittikleri, arkadaşlarıyla gidenlerin % 22.7 oranında, eş ve çocuklarıyla gidenlerin % 20.8 oranında olduğu görülmektedir. Bekarlar daha çok arkadaşlarıyla (% 59.5) rekreasyon alanlarına gitmeyi tercih ederken, evliler en çok eş ve çocuklarıyla (% 30.3) gittiklerini belirtmişlerdir. Şekil 4.77’de rekreasyon alanlarına gidenlerin alana kimlerle gittikleri medeni durumlarına göre gösterilmektedir.

Şekil 4.77 Medeni duruma göre kent içindeki rekreasyon alanlarına kimlerle gidildiği

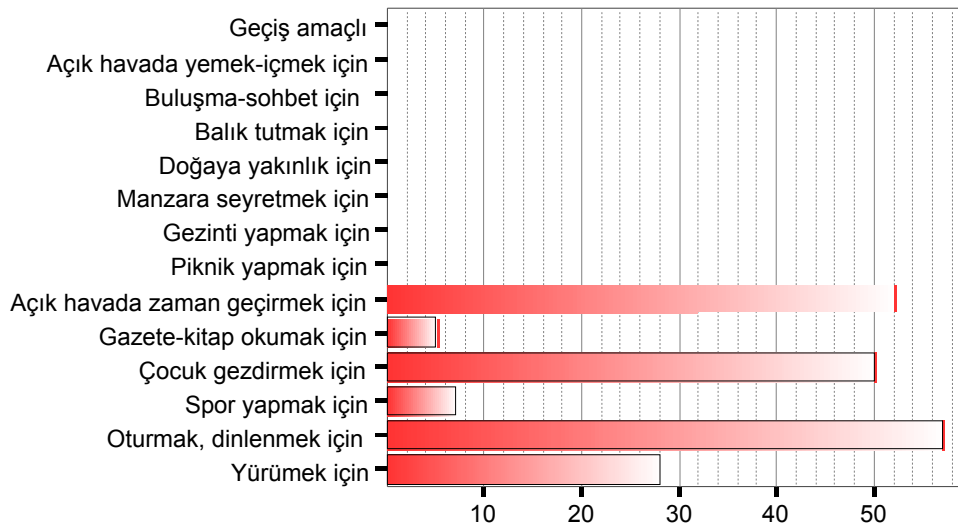
Kent çevresindeki rekreasyon alanlarına gidenlerin büyük çoğunluğu bu alanlara daha çok eş ve çocuklarıyla gittiklerini belirtmişlerdir. Aile bireyleriyle ve arkadaşlarıyla

gittiğini belirtenler de çoğunluktadır (Şekil 4.78). Kent çevresindeki alanlara gidenler arasında çocuklarıyla gidenlerin (% 1.8) diğer seçeneklere göre azlığına karşın, kent içinde, büyük çoğunluğunu evlilerin oluşturduğu katılımcıların % 11.9'u çocuklarıyla gittiklerini belirtmişlerdir.

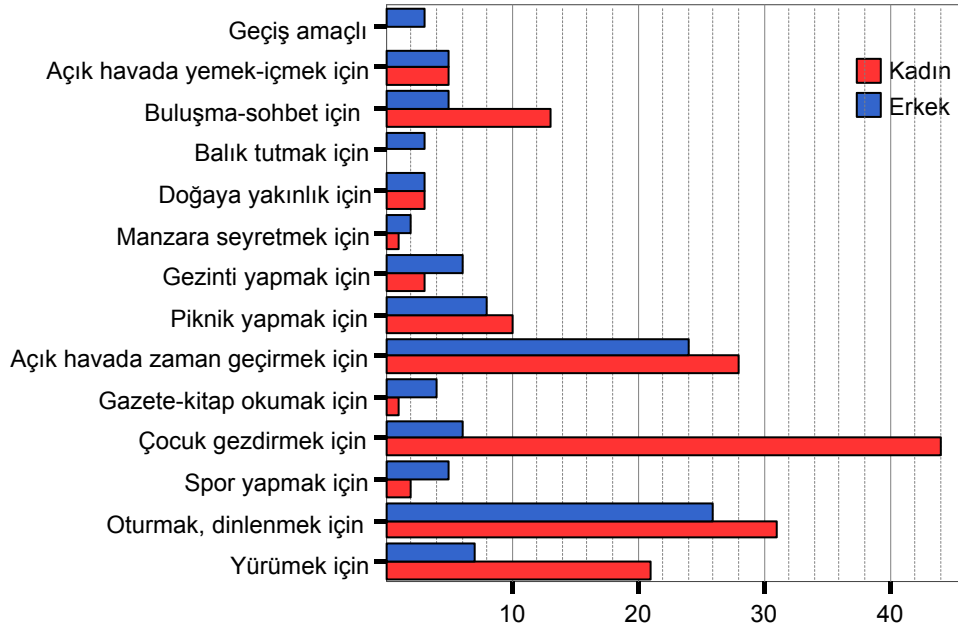

Şekil 4.78 Kent çevresindeki rekreasyon alanlarına kimlerle gidildiği

Katılımcılardan, kullandıkları kentsel rekreasyon alanına gitmelerinde amaçlarının oturmak dinlenmek (%21.2) olduğunu belirtenler çoğunluktadır. Açık havada zaman geçirme isteği (% 19.3) ve çocuk gezdirmek (% 18.6) de bir rekreasyon alanına gitmede en çok etkili olan faktörler olarak belirtilmiştir. Şekil 4.79'da kent içindeki rekreasyon alanlarına gitme amaçları görülmektedir.

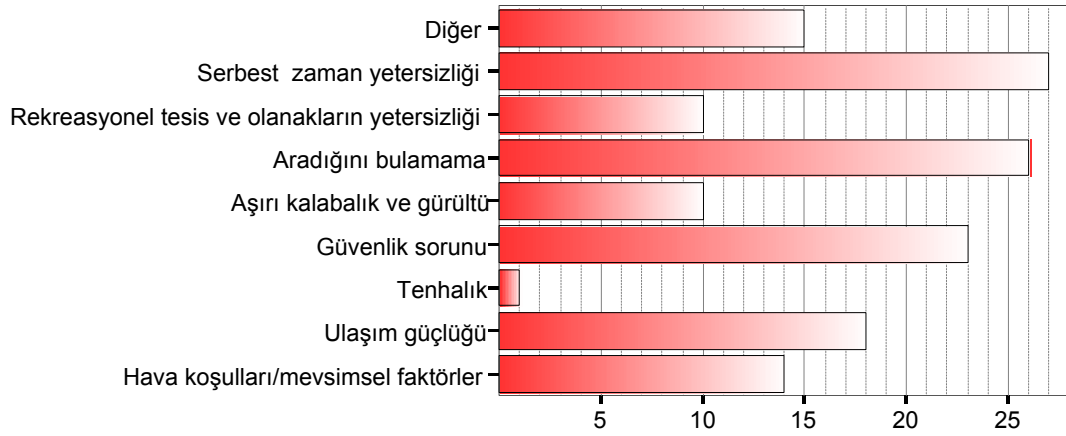
Rekreasyon alanlarına gidiş amaçları açısından kadın ve erkek katılımcılar karşılaştırıldığında; kadınların en çok çocuk gezdirmek (% 27.2) amacıyla rekreasyon alanlarına gittikleri, ancak bu amaçla parka giden erkeklerin oranının % 5.6 olduğu görülmektedir. Spor yapmak, gezinti yapmak amaçlı parka gidenler arasında erkeklerin, buluşma-sohbet, yürüyüş amaçlı gidenler arasında ise kadınların daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 4. 80).

Şekil 4.80 Cinsiyete göre rekreasyon alanlarına gidiş amaçları

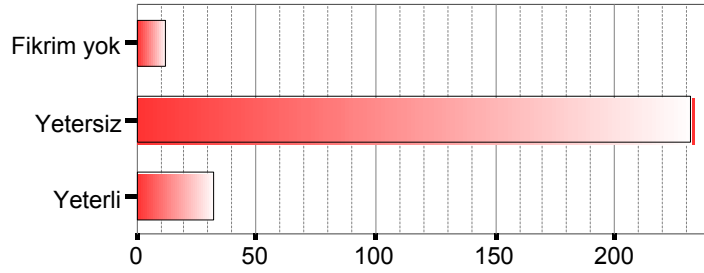
4.4.4 Kentsel Rekreasyon Alanlarından Memnuniyet Durumları ve Talepler

Katılımcılara sorulan “Kentsel rekreasyon alanlarından yeterince yararlanıyor musunuz?” sorusuna mevcut alanlardan yeterince yararlandığını söyleyenlerin oranı % 47.8, yararlanmadığını söyleyenlerin oranı % 52.2’dir. Yeterince yararlanmadığını belirtenlerden, yararlanamama nedenlerini serbest zaman yetersizliği olarak belirtenlerin oranı % 18.8, aradığını bulamadıklarını belirtenlerin % 18.1, kendini güvende hissetmediklerini, aile ortamı olmadığını belirtenlerin oranı ise % 16’dır. Şekil 4.81’de rekreasyon alanlarından yararlanmayı etkileyen faktörler gösterilmektedir.

Şekil 4.81 Kent içi rekreasyon alanlarından yeterince yararlanamama nedenleri

Bartın Kenti’ndeki rekreasyon alan ve tesislerini sayı, kapasite ve kalite açısından yetersiz görenlerin oranı % 84.1, yeterli görenlerin oranı % 11.6, kent içindeki parklara ve piknik alanlarına gitmediğini ya da bu konuda fikir sahibi olmadığını belirtenlerin oranı ise % 4.3’tür (Şekil 4.82).

Şekil 4.82 Kentsel rekreasyon alanlarının yeterli görülme durumu

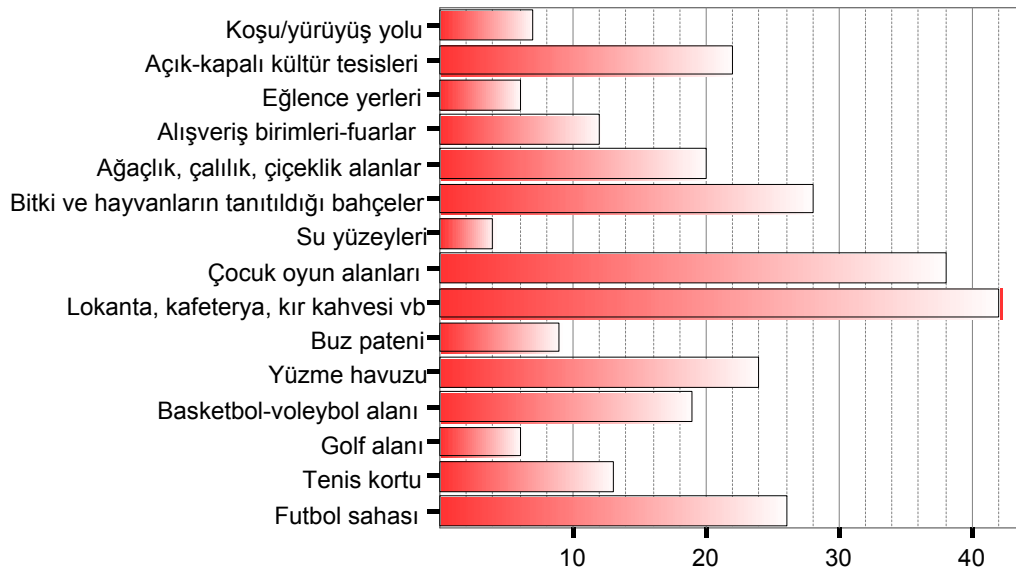
“Kentsel rekreasyon alanlarında gördüğünüz eksiklikler neler?” sorusuna cevap veren katılımcıların en fazla aktivite yetersizliği (% 20.3) ile rekreasyon alanı ve tesis sayısının yetersizliğinden (% 18,5) şikayet ettiği görülmüştür. Oyun ve spor alanları yetersiz diyenlerin oranı % 15.5, bisiklet, koşu ve yürüyüş yolu yokluğunu eksiklik olarak görenlerin oranı % 13.4, rekreasyon alanlarını temiz ve bakımlı bulmayanların oranı % 10.3, çay bahçesi, lokanta, tuvalet gibi tesisleri kalitesiz bulanların oranı ise % 7.3’tür. Diğer seçeneğini belirtenler, mahallede gidecek yer olmadığını, mevcut alanların güvenli olmadığını bu nedenle kullanımın kısıtlandığını söyleyenlerden

oluşmaktadır (Şekil 4.83).

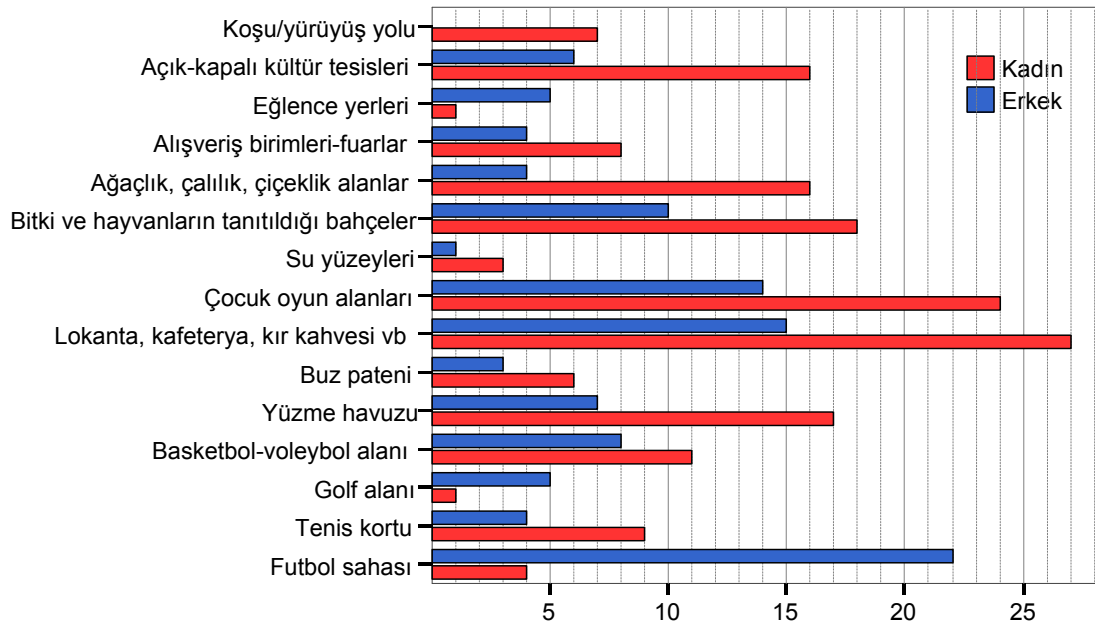
Şekil 4.83 Kentsel rekreasyon alanlarında görülen eksiklikler

Katılımcılara bir rekreasyon alanında yer almasını istedikleri olanaklar sorulduğunda, en fazla lokanta, kafeterya, kır kahvesi (% 15.2) gibi tesislerin istendiği görülmektedir. Daha sonra çocuk oyun alanları (% 13.8), bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler (% 10.1), futbol sahası (% 9.4) ve yüzme havuzu (% 8.7) gibi aktivite ve olanaklar istenmektedir. En az istenen özellik ise su yüzeyleri (% 1.4)'dir. Katılımcıların rekreasyon alanlarında yer almasını istedikleri olanaklar Şekil 4.84'de verilmiştir.

Şekil 4.84 Rekreasyon alanında yer alması istenen olanaklar

Cinsiyet açısından bir rekreasyon alanında istenilen olanaklara bakıldığında; kadınların % 16.1'inin en çok lokanta, kafeterya, kır kahvesi gibi tesisleri istediği görülmektedir. Kadınların bir bölümünün en çok istediği olanaklar ise çocuk oyun alanları (% 14.3), bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler (% 10.7), yüzme havuzu (% 10.1), ağaçlık çalılık çiçeklik alanlar (% 9.5)'dir. Erkeklerin % 20.4'ünün en çok istediği olanak futbol sahası, daha sonra lokanta, kafeterya, kır kahvesi gibi tesisler (% 13.9), çocuk oyun alanları (% 13), bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler (% 9.3)'dir. Eğlence tesisleri (% 0.6) ve golf alanı (% 0.6) az sayıda kadın tarafından bir rekreasyon alanında en çok istedikleri kullanım olarak belirtilmiştir. Erkekler ise en az su yüzeylerinin olması (% 0.9) yönünde talepte bulunmuştur. Cinsiyet açısından (her iki cinsteki katılımcı sayılarıyla orantılı olarak) bakıldığında lokanta, kafeterya, kır kahvesi gibi tesisler, çocuk oyun alanları, bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler gibi kullanımlara olan talepte belirgin bir fark olmadığı görülmektedir. Ancak koşu/yürüyüş yolu (kadınlar % 4.2, erkekler % 0), açık kapalı kültür tesisleri (kadınlar % 9.5, erkekler % 5.6), yüzme havuzu (kadınlar % 10.1, erkekler % 6.5) gibi kullanımlara kadınlar, eğlence yerleri ve golf alanı (kadınlar % 0.6, erkekler % 4.6), futbol sahası (kadınlar % 2.4, erkekler % 20.4) gibi kullanımlara ise erkekler daha fazla talepte bulunmaktadır (Şekil 4.85)

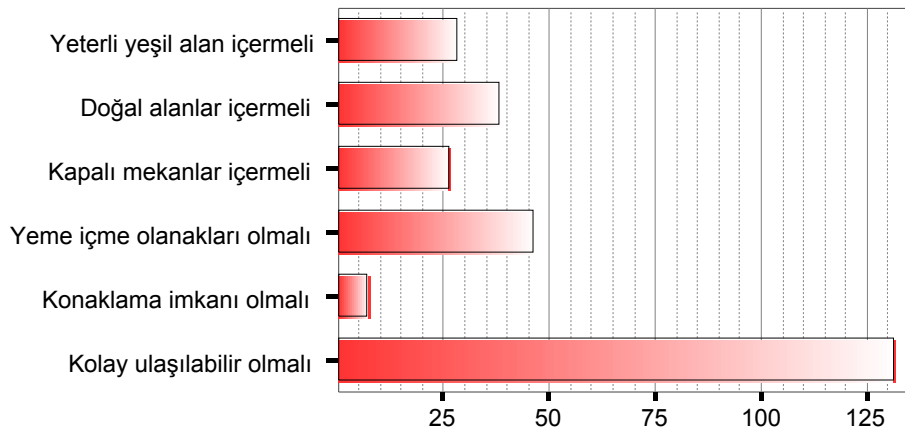

Şekil 4.85 Cinsiyete göre bir rekreasyon alanında yer alması istenen olanaklar

Şekil 4.85'de dağılımları verilen kullanımları isteyen katılımcılardan % 65.6'sı, bu

olanaklar sunulduğu takdirde kullanımı için belli bir ücret ödeyebileceklerini, % 34.4'ü ödemek istemediklerini belirtmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu rekreasyon amaçlı kullandıkları alanların kolay ulaşılabilir (% 47.5) olmasını istemektedir. Yeme içme olanaklarının olması (% 16.7) ve doğal alanlar içermesi (% 13.8) de katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından önemli görülmektedir. Şekil 4.86'da kullanılan rekreasyon alanının hangi özellikleri taşıması gerektiğine ilişkin katılımcı görüşleri verilmiştir.

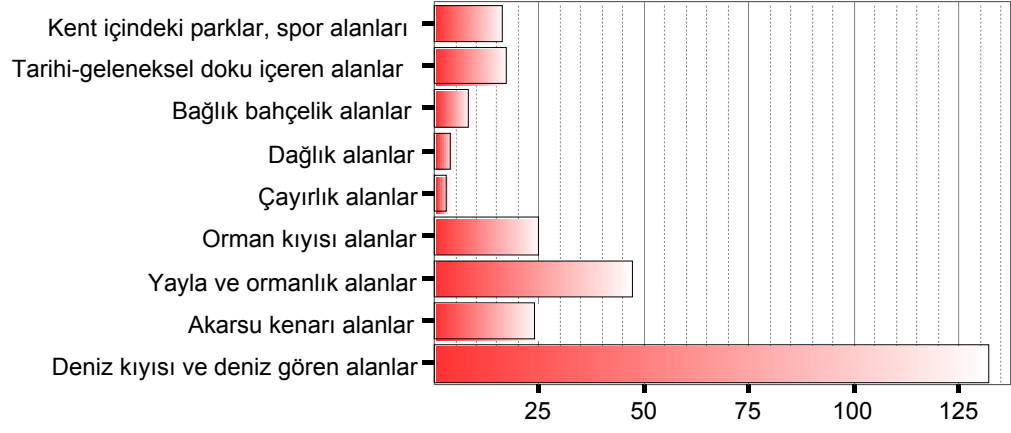

Şekil 4.86 Rekreasyon alanında olması istenen özellikler

Bir rekreasyon alanında olması istenen özelliklere cinsiyet ayrımı dikkate alınarak bakıldığında; kadın ve erkek katılımcıların büyük çoğunluğu (kadınlar % 47, erkekler % 48.1) kolay ulaşılabilirliği en çok aradıkları özellik olarak belirtmişlerdir. Konaklama imkanının olması (kadınlar % 1.8 , erkekler % 3.7) ve yeme içme olanaklarının olması (kadınlar % 15.5, erkekler % 18.5) erkekler tarafından daha fazla istenmektedir. Kadınlar ise kapalı mekanlar içermesi (kadınlar % 9.5, erkekler % 9.3), doğal alanlar içermesi (kadınlar % 14.3, erkekler % 13), yeterli yeşil alan içermesi (kadınlar % 11.9, erkekler % 7.4) yönünde erkeklerden daha fazla talepte bulunmaktadır.

Rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için hangi alanı tercih edecekleri sorusuna katılımcılardan % 47.8'i deniz kıyısı alanları, % 17'si yayla ve ormanlık alanları, % 9.1'i orman kıyısı alanları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Çayırılık ve dağlık alanlar ise

en az tercih edilen alanlardır. Şekil 4.87’de rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için tercih edilen alanlar görülmektedir.

Şekil 4.87 Rekreasyonel etkinlik için tercih edilen alanlar

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Günümüzde rekreasyon yapıcı fonksiyonları ve kent yaşamının olumsuz özelliklerinin de etkisiyle insanlar için bir gereksinim olarak kabul görmektedir. Bu gereksinimin en iyi biçimde karşılanabilmesi, kullanıcı taleplerinin planlama anlayışına katıldığı, gerek kentsel gerekse kırsal alanda, alanın özelliklerine göre bu taleplerin karşılık bulduğu rekreasyon alanlarının yaratılmasıyla mümkün olacak, kent halkının rekreasyonel eğilim ve talepleri dikkate alınarak yapılacak planlama çalışmaları kentin rekreasyon gereksinimlerini en iyi karşılayacak çözümleri üretecektir.

İnsanların rekreasyonel tercihleri bir takım faktörlerin etkisi altında kalmakta, bu faktörlerin etkisiyle bazı rekreasyonel davranışlar oluşmaktadır. Rekreasyonel tercihler gelir, eğitim, yaş gibi insanların bireysel özellikleri etkisiyle şekillenebileceği gibi rekreasyon alanının olumlu ya da olumsuz bazı özelliklerinden de etkilenmektedir. Bu tür faktörlerin etkisiyle rekreasyonel davranışların nasıl yönlendiğinin ortaya konması tüm sosyo-ekonomik yapıdaki kent halkının rekreasyon gereksiniminin karşılanması açısından önemlidir.

Rekreasyonel davranışları etkileyen sosyal ve ekonomik yapı ile insan ilgi ve davranışları durağan olmayıp, insanların yaşam süreçlerinin farklı evrelerinde rekreasyon gereksinimleri ve tercihleri farklı boyutlar kazanmaktadır. Kentsel düzenlemelerin, bu değişen gereksinimleri karşılayacak özellikte olması, kullanıcıların sosyal hedeflerini ve rekreasyon taleplerini geliştirici genişlikte ve nitelikte ele alınması gerekir.

Rekreasyon gereksiniminin kent ortamında karşılanabilmesi bir kent için olumlu ve gerekli bir özelliktir. İnsanlar bu gereksinimlerini karşılamak için kentten uzaklaşmak zorunda kalmayacak, böylece rekreasyon günlük serbest zamanlarda daha etkili bir özellik kazanacaktır. Bu durum toplumun ve özellikle gençlerin serbest zamanlarını iyi bir biçimde değerlendirmeleri bakımından önemlidir. Bu nedenle yerel yönetimler kentte rekreasyon olanaklarının geliştirilmesi amacıyla hareket etmelidir.

Rekreasyonel planlamada kent halkının ilgi, talep ve eğilimlerinin dikkate alınması önemli bir ögedir. Ancak güncel eğilim ve talepler dikkate alınarak yapılacak bir planlamada sonraki dönemlerde eksiklikler görülmesi olasıdır. Rekreasyonel tercihler zaman içerisinde değişiklik gösterebilir. Tarihsel süreç içerisinde rekreasyon anlayışında görülen değişimler, rekreasyon anlayışının ve tercihlerinin değiştiğinin bir göstergesidir. Değişen sosyo-ekonomik yapı, toplum yapısı, kaynakların göstermiş olduğu değişimler ile kişilerin zevk ve algılarında meydana gelen farklılıklarla rekreasyonel tercihler de değişir. Bu nedenle bir kentte rekreasyon alanları planlanırken güncel ve gelecekteki talepler belirlenmeli aynı zamanda geleceğe yönelik planlamalar da yapılmalıdır. Bu nedenle toplumun gelişme karakteristikleri dikkate alınmalı, potansiyel rekreasyon talepleri belirlenmeye çalışılmalıdır. Ayrıca bir kentte olması halk tarafından istenen rekreasyonel aktivite ve kullanımların yanında farklı olanakların da sunulması gerekir. Rekreasyon tercihleri konusunda, kullanıcıların eğilimleri dışında bir aktiviteye katılım göstermeyeceği düşüncesiyle rekreasyonel planlamayı belirli aktivitelerle sınırlı tutmak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Çünkü kullanıcılar yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadıkları bir rekreasyon olanağı için talepte bulunamazlar. Yeni olanakların kullanıcılara sunumlarında göreceği tepki ve kabullenmeyi tahmin etmek amacıyla benzer çalışmalar ve kullanıcı karakteristiklerini incelemek, rekreasyonel planlama ve uygulamasının başarısında etkili olacaktır.

Bartın Kenti'nin rekreasyon olanakları incelendiğinde, kent çevresinin doğal ve tarihsel değerler açısından zengin rekreasyon kaynaklarına sahip olduğu görülmektedir. Kent çevresinin sahip olduğu bu değerlere karşın kentsel rekreasyon alanlarının aynı düzeyde olmadığı, kent parkı niteliğini taşımaktan uzak birkaç park ve piknik alanından ibaret olduğu görülmektedir. Bartın kent halkı, mevcut bu alanları kullanma eğilimi göstermekle birlikte, yeni alanların oluşturulmasına yönelik taleplerini de ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında anket çalışmasıyla ortaya konan, Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve talepleri şöyledir:

Anket bulguları incelendiğinde görülen; kent halkının mevcut olanakları değerlendirme eğiliminde olduğu ve katılımcıların büyük oranda rekreasyon amacıyla herhangi bir alana gittiği yönündedir. Rekreasyonel etkinliklere katılmayanlar ise çoğunlukla bu

etkinliklere katılma isteğini ortaya koymakta, serbest zaman yetersizliği, ekonomik güçsüzlük gibi nedenlerle rekreasyonel etkinliklere katılmadıklarını belirtmektedirler.

Bartın kent halkının en çok katıldığı rekreasyonel etkinlikler; piknik yapma, yüzme, park gezintileri, yürüyüş, çeşitli sporlar ve şenliklere katılma gibi etkinliklerdir. Cinsiyet, eğitim, gelir ve yaş gruplarına göre tercih edilen rekreasyon türü bazı farklılıklar gösterebilmekte, örneğin park gezintileri yapmak, çeşitli hobilerle meşgul olmak gibi aktivitelere kadınların, balık avlama, kamp yapma, çeşitli sporlar gibi fiziksel çaba gerektiren aktivitelere ise erkeklerin daha fazla katılım gösterme eğiliminde oldukları görülmektedir. Benzer eğilim, eğitim ve gelir seviyeleri farklı kesimlerin rekreasyon tercihlerinde de görülmekte, eğitim seviyesi arttıkça yüzme aktivitesi daha çok tercih edilmektedir.

Kent halkının piknik yapma, yüzme gibi aktivitelere çok katılım göstermesinin Bartın'ın sahip olduğu doğal değerlerin bir göstergesi ve sonucu olduğu söylenebilir. Kent çevresinde yüzme olanağı sunan bir çok plaj ve gerek kent içinde gerekse kent çevresinde piknik alanları yer almakta ve Bartın doğal değerleri ile piknik alanları için kaynak oluşturmaktadır. Bununla birlikte kent çevresindeki Uluyayla, Küre Dağları Milli Parkı gibi rekreasyon kaynaklarının doğayı inceleme, uzun mesafe doğa yürüyüşü gibi olanakları sunmakta olduğu, ancak Bartın kent halkının bu aktivitelere yoğun biçimde katılma eğiliminde olmadığı görülmektedir. Bu aktivitelere katılım azlığı kent halkının bu aktiviteleri tercih etmiyor olmasından kaynaklanabileceği gibi, ulaşım konusundaki olumsuz özellikler, organizasyon eksikliği, kaynağın alt ve üst yapı tesislerinin kullanımı kolaylaştıracak düzeyde olmaması gibi faktörlerden de etkilenmektedir. Çeşitli hobiler gibi kişinin kendi istek, algı ve zevklerine göre şekillenen etkinliklerin yanında, park gezintileri yapma, çeşitli sporlar, kültürel etkinliklere katılma gibi kentteki olanakların biçimlendirdiği rekreasyonel aktiviteler de mevcuttur ve Bartın kent halkı bu etkinliklere katılma eğilimi göstermektedir. Bu eğilimin yönlendirilmesi, çeşitli olanaklar eşliğinde geliştirilmesi konusunda ise yerel yönetimlere görevler düşmektedir.

Kent halkının kent çevresi ve kent içindeki rekreasyon alanlarını kullanma alışkanlıklarına bakıldığında yaz aylarında, yoğun olarak hem kent çevresindeki hem de kent içindeki rekreasyon alanlarının kullanıldığı görülmektedir. Ancak kent içerisindeki rekreasyon alanları ilkbahar ve sonbahar aylarında kent çevresinden daha çok ziyaretçi almakta, insanlar kent çevresindeki alanlara serbest zamanın daha fazla olduğu hafta sonlarında ve çoğunlukla özel araçla gitmeyi tercih etmekte ve daha uzun süre kalmaktadır. Kent içerisindeki alanlara ise çoğunlukla serbest zaman buldukları herhangi bir anda gitmekte ve daha kısa süreli kalmaktadır. Kent halkı kentteki alanlara çoğunlukla aile bireyleriyle gitme eğilimindedir. Evli bireyler daha çok eş ve çocuklarıyla, bekarların büyük kısmı ise arkadaşlarıyla gitmeyi tercih etmektedir. Kent çevresindeki rekreasyon alanlarına ise eş ve çocuklarıyla ve aile bireyleriyle gidenler çoğunluktadır.

Kent halkının büyük çoğunluğu, kentin küçük olması nedeniyle ulaşımın uzun sürmemesinin de etkisiyle kentsel rekreasyon alanlarına yürüyerek gitmeyi tercih etmektedir. Ulaşımda özel otoyolu tercih edenler (her bir mahalledeki katılımcı sayıları dikkate alındığında) merkeze daha uzak olan Cumhuriyet ve Aladağ Mahalleleri sakinleridir. Toplu taşıma araçlarını en fazla kullananlar ise yine merkeze nispeten daha uzak olan Çaydüzü, Karaköy, Orduyeri ve Cumhuriyet Mahalleleri'dir.

Kent halkı, çoğunlukla deniz manzarası içermesi, ulaşımın kolay olması veya alanda kalabilecekleri bir konuta sahip olmaları gibi nedenlerle İnkumu, Amasra gibi kent çevresindeki alanları tercih etmektedir. Kent içerisinde ise Gazhane Parkı, Cumhuriyet Meydanı gibi alanları çoğunlukla kolay ulaşım, temiz ve bakımlı olma gibi nedenlerle ve oturmak dinlenmek, açık havada zaman geçirmek, çocuk gezdirmek gibi amaçlarla tercih etmektedirler. Ayrıca sessiz sakin olmaları, piknik tesisleri içermeleri, suya yakın olmaları gibi nedenlerle kent içerisindeki piknik alanlarının da kullanma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Kent halkının kentsel rekreasyon alanlarından memnuniyet durumları ve talepleri incelendiğinde; büyük çoğunluğun rekreasyon alanlarının sayı, kalite ve kapasitesini

yetersiz gördüğü, kentin potansiyeline rağmen bu olanağın değerlendirilmediği, rekreasyon olanakları açısından kentin çok zayıf bir yapı sergilediği görüşünü taşıdığı ve farklı olanakların kentte yer alması yönünde talepte bulunduğu görülmektedir. Ayrıca mevcut rekreasyon alanlarından serbest zaman yetersizliği, rekreasyon alanlarının beklentileri karşılamaması, güvenlik sorunu, ulaşım güçlüğü gibi nedenlerle yeterince yararlanamadıklarını belirtenler de çoğunluktadır. Kent halkı kent bütününde ve kentsel rekreasyon alanlarında sunulan aktiviteleri, rekreasyon alanı ve tesis sayısını, oyun ve spor alanlarını yetersiz görmekte ve bu olanakların sağlanması ya da artırılması yönünde talep ortaya koymaktadır. Ayrıca rekreasyon alanlarının lokanta, kafeterya, kır kahvesi, çocuk oyun alanları, futbol sahası, bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler gibi kullanımları içermesini istemektedir. Koşu/yürüyüş yolu, açık kapalı kültür tesisleri, yüzme havuzu gibi kullanımlara kadınlar, eğlence yerleri, golf alanı, futbol sahası gibi kullanımlara ise erkekler daha fazla talepte bulunmaktadır.

Kent halkı büyük oranda, rekreasyon amacıyla deniz kıyısı ve deniz manzarası olan alanlar ile yayla ve ormanlık alanları tercih etmektedir. Genel anlamda bir rekreasyon alanında kolay ulaşılabilirlik her iki cins için önemli bir özellik olurken, kadınlar kapalı mekanların olması, doğal ve yeterli yeşil alanın bulunması yönünde erkeklerden daha fazla, erkekler ise yeme, içme ve konaklama tesislerinin olması yönünde kadınlardan daha fazla talepte bulunmaktadır.

Kent halkının büyük bölümü kalite ve güvenliği artıracak düşüncesiyle talep ettikleri rekreasyonel olanaklar için belli bir ücret ödeme eğilimindedir. Ekonomik güçsüzlük nedeniyle aktivitelerin ücretsiz olmasını isteyenlerin yanında, rekreasyon olanakları sunmanın yerel yönetimin bir görevi olduğunu ve bazı olanakların ücretsiz olması gerektiğini savunanlar da bulunmaktadır.

Araştırma alanı verileri ve anket bulguları değerlendirilerek ortaya konan Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin karşılanmasına, kentsel rekreasyon alanlarının kalitelerinin artırılmasına yönelik öneriler ve talepleri karşılama amacını

gerçekleştirebilecek bir planlamada dikkat edilmesi gerekli bazı noktalar ise aşağıda vurgulanmıştır:

Kent halkının İnkumu, Amasra gibi kent çevresindeki alanları diğer kent çevresindeki alanlara oranla daha fazla tercih ettiği görülmektedir. Bu tercihte özellikle Amasra'nın sahip olduğu tarihsel, doğal değerler ile sunduğu olanakların daha geniş olması etkili olmakla birlikte, her iki alanın kente yakın olmasının ve ulaşım olanaklarının fazla olmasının da etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca kent içerisinde gittikleri park alanını tercih etmelerinde en etkili faktörün ulaşımın kolay olması olduğunu belirtenler ilk sırada gelmektedir ve katılımcıların çoğunluğu bir rekreasyon alanında en çok aradıkları özelliğin kolay ulaşılabilirlik olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular dikkate alındığında ulaşım süresi ve niteliğinin rekreasyon alanı seçiminde önemli etkisi olduğu, uzaklık ve ulaşım olanaklarının azlığının rekreasyon alanı tercihlerini kısıtladığı görülmektedir.

Bartın'da toplu taşıma sistemi yeterince gelişmemiştir. Ulaşım özel sektör eliyle gerçekleştirilmekte, bazı alanlara çok kısıtlı ulaşım imkanı bulunurken, bazı alanlara özel oto dışında ulaşım imkanı bulunmamaktadır. Anket katılımcıları özellikle doğal değerleri açısından zengin bir yapıya sahip Uluyayla'yı ziyaret etmek istediklerini, ancak ulaşım güçlüğü nedeniyle gidemediklerini belirtmektedir. Kent çevresindeki alanlara ulaşım da görülen bu sorunlar kentsel bazı alanlara ulaşım da yaşanmaktadır. Kentsel alanda oluşan ulaşım sorunları da gerek kent içindeki gerekse kent çevresindeki rekreasyonel aktivitelere katılımı ve alan seçiminde sorunlar yaratmaktadır. Bu nedenle kent halkının rekreasyonel tercihlerinde ulaşımın kısıtlayıcı bir etken olmasının önüne geçilmesi gerekmekte, bu amaçla toplu taşıma olanaklarının kamu veya özel sektör eliyle geliştirilmesi gereği görülmektedir.

Kent çevresindeki rekreasyon alanları, kent ortamındaki bir takım olumsuz koşullara maruz kalmaması ya da nispeten daha az maruz kalması nedeniyle kentsel rekreasyon alanlarına oranla daha fazla tercih edilen alanlardır. Ancak bu alanların kullanımı her zaman mümkün olamamaktadır. Bu alanların tercihinde uzaklık, zaman, ekonomik faktörler gibi bir takım engelleyici faktörler bulunmaktadır. Bu nedenle bu faktörlerin

geçerli olduğu durum ve kullanıcılar için kentsel mekanlarda rekreasyon olanakları sağlanmalıdır. Bartın, kent çevresinde zengin rekreasyon olanaklarına sahip olmakla birlikte kentsel rekreasyon olanakları oldukça kısıtlıdır ve özellikle serbest zamanın kısa olduğu durumlarda insanlar tarafından yoğun biçimde kullanılmaktadır. Bu durum dikkate alınarak kentsel rekreasyon olanakları geliştirilmeli, halkın rekreasyon gereksinimini kent çevresinde karşılaması beklenerek gerekli planlama ve yatırımların yapılmasından kaçınılmamalıdır.

Bartın kent halkının rekreasyonel eğilimleri incelendiğinde, kent halkının rekreasyonel aktivitelerinin ulaşım, mevsim, sahip olunan serbest zaman miktarı, uzaklık gibi faktörlerden etkilendiğı ve bu faktörlerin etkisiyle alanların kullanımında farklılıklar oluştuğı görülmektedir. Bu nedenle halkın rekreasyonel taleplerini karşılamak için bu faktörlerin olumsuz yönlerinin en aza indirilmesine yönelik gerekli tedbirler alınmalı, rekreasyonel planlama sırasında rekreasyon alanlarının kimlere, hangi sürelerle hitap edeceği, hangi fonksiyonları barındıracağı, ne kadar uzaktan katılımcı çekeceğı irdelenmeli, hedef kitle belirlenmeli, kapasite ve olanaklar bu veriler dikkate alınarak gerçekleştirilmeli ve sunulmalıdır.

Kent halkının rekreasyonel eğilimleri incelendiğinde, değişik gelir ve eğitim grupları ile farklı cinsiyet ve yaştakilerin rekreasyonel eğilim ve taleplerinde benzer yönlerin yanında farklılıkların da olduğı görülmektedir. Bu benzerlik ve farklılıkların dikkate alınması tüm kent halkının memnuniyetinin sağlanması açısından önemlidir. Bu nedenle farklı cinsiyet ve yaştaki, gelir, eğitim seviyeleri ve yaşam ortamları farklı kent halkının gereksinimlerini karşılamaya yönelik düzenlemeler yapılmalı ve kentliye sunulmalıdır. Ayrıca kentteki rekreasyon alanlarından yeterince yararlanmayı engelleyen ulaşım güçlüğü, aktivite azlığı, güvenlik eksikliği gibi faktörlerin etkilerini en aza indirmek veya tamamen ortadan kaldırmak için gerekli düzenlemelerin yapılması ve önlemlerin alınması rekreasyonel planlamanın bir parçasını oluşturmaktadır.

Bartın kent halkının Gazhane Parkı, Cumhuriyet Meydanı gibi yeni yapılan alanları daha çok ziyaret ettiğı görülmektedir. Bu alanların temiz ve bakımlı olması tercih

edilmelerinde büyük etkiye sahiptir. Ayrıca Çağlayan ve Karaçay Piknik Alanları'nın temiz ve bakımlı olmadığı yönünde bir rahatsızlık olduğu görülmektedir. Bartın Kenti'nde Gazhane Parkı, Cumhuriyet Meydanı ve Belediye Parkı dışında, merkezden nispeten daha uzakta yer alan parkların diğerleri kadar düzenli temizlik ve bakım işlerinin yapılmadığı görülmektedir. Kirlilik, gürültü gibi çevresel faktörlerin rekreasyon kalitesi üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, temizlik ve bakım hizmetlerinin aksatılmamasının, rekreasyon olanağını sunmak kadar kaliteli bir biçimde devamlılığının sağlanması açısından önemli olduğu unutulmamalı, yerel yönetimlerce bu hizmetlerin düzenli olarak sunulması ve rekreasyon alanlarının geliştirilmesi yönünde hareket edilmelidir.

Bartın'ın ve kent merkezinin küçük olması, bu nedenle ulaşımın kısa sürede gerçekleşmesi nedeniyle, merkezdeki parkların insanların çoğu tarafından kullanıldığı görülmektedir. Ancak merkeze uzak kalan mahallelerde kullanım sıklığı azalmakta, insanlar bu alanlara daha az uğramaktadır. Fonksiyonel ve estetik açıdan çekici olan parkların kent merkezinde toplanmış olması, merkeze nispeten daha uzak Cumhuriyet, Orduyeri, Tuna gibi mahallelerde benzer alanların eksikliğinin hissedilmesine neden olmakta, bu alanlarda da farklı kullanım ve fonksiyonlara sahip alanların oluşturulmasına yönelik bir talep belirtmektedir. Aynı şekilde çocuklarıyla birlikte çocuk oyun alanlarına giden katılımcıların bir kısmı, bu alanların yalnızca çocuk oyun elemanları içermesinden, çocuklarıyla gelen yetişkinlere herhangi bir kullanım olanağı sunmamasından şikayet etmektedir. Kullanıcılar kendilerinin de çocuklarıyla birlikte gidebilecekleri ve gereksinimlerini karşılayabilecek alanlar istemektedir. Bu nedenle çay bahçesi, oturma alanları v.b. kullanımlar içeren daha özellikli alanların kent bütününe yaygınlaştırılması beklentileri karşılaması açısından gereklidir.

Bartın oldukça fazla yağış alan bir kenttir. Bartın'ın iklimsel verileri dikkate alındığında ve anket sonuçlarına dayanılarak hava koşullarının rekreasyon alanlarından yeterince yararlanmaya engel oluşturduğu görülmektedir. Kışları ılık geçmekle birlikte yılın büyük bölümünde yağış alan kentte rekreasyon alanları içerisinde kapalı alanların bulundurulması tüm yıl boyunca kullanılabilen alanların yaratılması açısından önemlidir.

Rekreasyon alanlarından yeterince yararlanmayı engelleyen nedenler arasında güvenlik eksikliği, kullanıcılar tarafından önemli bir sorun olarak algılanmaktadır. Bir rekreasyon alanı oluşturulduktan bir süre sonra kullanıcı değişimi gerçekleşebilmekte, bazı kullanıcılar alanı terk etmek durumunda kalabilmektedir. Bu terk ediş o rekreasyon alanında kullanıcı taleplerinin bireysel olarak karşılanmamasından kaynaklanabileceği gibi, süreç içerisinde sosyal yapıdaki bir takım değişimlerden veya sadece o rekreasyon alanındaki sosyal yapının değişiminden rahatsızlık duyanların alanı terk etmesinden de kaynaklanabilmektedir. İkinci nedenden terk edişler genellikle bu insanlar arasında bir güvenlik sorunu olgusunu oluşturmaktadır. Bir alanda güvenlik sorunu olduğu düşüncesinin belirmesi her kullanıcı için farklı göstergelerle ortaya çıkmakta ve bir alanı güvensiz olduğu için kullanmadığını belirtenlerin yanında, aynı alanı güvenli olarak belirtenlerin varlığı da dikkat çekmektedir. Dikkat edilmesi gereken; bir alanı güvensiz bulanların rahatsızlık nedenlerinin benzeşip benzeşmediği, güvensizliğin yalnızca bireysel algılardan mı kaynaklandığı, yoksa genel bir güvensizlik anlayışının mı olduğunun belirlenmesidir. Bu belirlemenin yapılması, güvenlik eksikliğinin sosyal yapının iç dinamiklerinden mi yoksa fiziki güvenlik önlemlerinin (aydınlatma, güvenlik elemanı, kamera vb.) yetersizliğinden mi kaynaklandığının belirlenmesi ve bunu gidermeye yönelik önlemlerin alınması açısından önemlidir. Fiziki güvensizlik hissinin giderilmesi fiziki bir takım önlemlerle mümkünken, sosyal yapının oluşturduğu güvensizliği çözmek sosyal bir dönüşümü dolayısı ile yoğun bir analizi gerektirmektedir.

Bartın Kenti'nde de benzer bir süreç içerisinde rekreasyon alanlarında kullanıcı kesimin zamanla şekillendiği görülmektedir. Kent merkezinde yer alan Belediye Parkı'nın özellikle yaşlılar ve köylerden kente günübirlik gelenler tarafından kullanıldığı, Gazhane Parkı'nın ise memurlar, orta ve üst gelir grubuna sahip insanlar tarafından kullanıldığı gözlemlenmektedir. Anket uygulamaları sırasında, yeni yapıldığı dönemlerde değişik kesimlerden ziyaretçi çeken Cumhuriyet Meydanı'nın, hala çok ziyaret edilmekle birlikte, artık büyük ölçüde insanlara güvenlik hissi vermediği, bazı insanların bu kanıyla alanı kullanmaktan çekindiği hatta vazgeçtiği görülmektedir. Yine aynı biçimde Karaçay Piknik Alanı'nın insanlarda güvensizlik hissi uyandırdığı gözlemlenmiştir. Bu nedenlerle bir rekreasyon alanı planlama aşamasında, alanı

kullanıcı kitlenin kimler olmasının istendiği irdelenmeli, fonksiyon dağılımları buna göre gerçekleştirilmeli ve sürekliliğinin sağlanması için gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır.

Bartın Kenti rekreasyon alanları, bir rekreasyon alanında yer alması istenen lokanta, kafeterya, kır kahvesi gibi olanakları çok kısıtlı bir biçimde sunmakta, farklı kullanımları gerçekleştirebilecek altyapı ve alan gereksinimlerini karşılamaktan uzak bir yapı sergilemektedir. Rekreasyon alanlarının kentte konumlanma durumlarına göre, alanın izin verdiği ölçeklerde bazı talepler karşılanmalıdır. Koşu yolu, bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler, yüzme havuzu gibi bazı kullanımlar geniş alanlar ve düzenlemeler istemektedir. Bu taleplerin kentin hangi alanında, hangi ölçeklerde karşılanabileceği araştırılmalı rekreasyon ve yeşil alan planlamasında bu konular dikkate alınmalıdır.

Doğal çevre rekreasyon gereksinimlerinin karşılanmasında en önemli malzemedir. Ancak rekreasyon kaynağı olarak doğal çevrenin taşıma kapasitesi dikkate alınmadan aşırı kullanımı tahribe neden olmakta ve bir süre sonra rekreasyon kaynağı fonksiyonunu yerine getirememektedir. Bu nedenle rekreasyon kaynaklarının koruma kullanım ilkeleri çerçevesinde kullanım alanlarının oluşturulmasına dikkat edilmeli, kaynak değerlerinin korunması, aynı zamanda kent halkı rekreasyon gereksinimlerine göre geliştirilmesi yönünde hareket edilmelidir.

Bartın Kenti'ne adını veren Bartın Irmağı ve çevresi bu doğal değerlerden biridir. Farklı rekreasyonel olanakları doğal bir ortamda barındırabilme kapasitesi bulunan Bartın Irmağı hem rekreasyonel açıdan, hem de kent yeşil alan sistemi açısından göz ardı edilmemesi gerekli bir özellik sergilemektedir. Kent halkının da ırmak çevresinin kent rekreasyon yaşamına katılması yönünde talepleri olduğu anket uygulamaları sırasında gözlemlenmiştir.

Bartın Irmağı, yağışın çok olduğu dönemlerde taşkınlara neden olmaktadır. Bartın'ın atıkları büyük ölçüde ırmağa verilmekte, insan etkisiyle yatağının dolması kaynaklı

taşkınlar meydana gelmekte ve bu durum ırmak etrafındaki kullanımı kısıtlamaktadır. Bu olumsuz faktöre rağmen ırmak çevresinde rekreasyon potansiyeli yüksek alanlar bulunmaktadır. Bu alanların gerekli taşkın tedbirleri alınarak rekreasyonel kullanıma açılmasının yanında, tüm kenti çevreleyen ırmağın bütüncül bir yaklaşımla planlanması, kentin yeşil alan sistemine büyük katkı sağlayacaktır. Ayrıca birçok kentin sahip olmadığı bu doğal özelliği nedeniyle kent büyük çekicilik kazanacaktır.

Gazhane Parkı, Tersane Caddesi Parkı, Karaçay ve Çağlayan Piknik Alanları Bartın Irmağı kenarında yer almaktadır. Ancak bu alanlar yeşil ve bütüncül bir doku sergilememektedir. Tersane Caddesi üzerinde yer alan küçük sanayi kuruluşları bu dokuyu ve bu alanların kullanımını olumsuz yönde etkilemektedir. Gazhane Parkı ile başlayan yeşil dokunun devamının sağlanabilmesi için bu alanların bütüncül planlanması gerekmekte, Tersane Caddesi ve sanayi tesisleri çevresinin yeşillendirilmesi gerekli görülmektedir.

Bartın Irmağı özellikle Orduyeri Köprüsü'nün doğusunda, Kanlırmak Caddesi boyunca akarken yol boyunca uzanan *Populus spp.* türleriyle zengin bir görsel özellik sergilemektedir. Ayrıca bu cadde üzerinde yer alan, birçoğu yıkılmaya başlamış geleneksel konutların herhangi bir kullanımı olmadığı görülmektedir. Bu konutlara ve bahçelerine çay bahçesi, restoran gibi fonksiyonlar yüklenmesi, Bartın Irmağı ve çevresi ile bütünleşmiş bir düzenleme içerisinde kullanıma açılması, hem kent bütününde oluşturulacak bir yeşil dokunun ve sürekliliğin sağlanmasını hem de geleneksel konutların değerlendirilmesini, turizm ve rekreasyona katılımlarını sağlayacaktır.

Ayrıca kent halkının büyük kısmının kentte kafeterya, kır kahvesi, lokanta gibi tesisleri yetersiz bulduğu görülmektedir. Bu tür kullanımlar için bu alanların ve geleneksel konutların kullanılması kent kimliğine de olumlu katkılar sağlayacak, Bartın Irmağı ve Bartın evlerinin kent kimliğinde sahip olduğu sözlü anlatımın kent yaşamına girmesini sağlayacaktır. Ancak dikkat edilmesi gereken, gerek geleneksel konutların gerekse Bartın Irmağı'nın yüksek peyzaj değerlerinin tahribe uğratılmaması, koruma-kullanma ilkeleri çerçevesinde bu alanların kent yaşamına katılımlarının sağlanmasıdır. Bu

amaçla restorasyon ve planlama çalışmaları titizlikle yapılmalı, doğal değerler açısından yüksek potansiyele sahip ırmağın rekreasyonel kullanım amacıyla aşırı yapılaşmasına olanak verilmemeli, kent parkı kavramı içerisinde yer alabilecek fonksiyonların bu alanda gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesi üzerinde durulmalı, alanın ekolojik taşıma kapasitesi dikkate alınmalıdır.

Kentsel yeşil alanlar, rekreasyon etkinliklerinin bu fonksiyonlarını yerine getirebilecek biçimde ifade bulduğu en önemli alanlardır. Kısa mesafe ve zamanda kent halkına rekreasyon imkanı sunmakta, ekolojik, estetik ve fiziksel bir çok fonksiyon üstlenmektedir. Bu alanların büyüklük ve dağılım açısından tüm fonksiyonlarını yerine getirebilecek nitelikte yer almaları bir kent için büyük kazanımlardır.

Artan nüfusa konut üretimi sorunuyla karşılaşan büyük kentlerde, gelişimin plansız bir biçimde gerçekleştiği, bir sistem içerisinde ele alınmayan açık yeşil alanların yapı adaları arasında, küçük alanlar olarak kaldığı bir süreç yaşanmıştır. Bartın Kenti'nde de günümüz büyük kentlerinde görülen kentleşme sorunlarının yaşandığı, ormanlıklar alanlar içinde yapı kitlelerinin bloklar halinde çoğaldığı görülmektedir. Bu durum diğer fonksiyonlarının yanı sıra rekreasyon kaynağı olan kentsel yeşil alanları geri dönüşümsüz bir biçimde kentten uzaklaştırmakta aynı zamanda % 46'sı ormanlarla kaplı kentte, kent halkının doğal rekreasyon kaynaklarıyla ilişkisini koparmaktadır. Oysa Bartın Kenti rekreasyon gereksiniminin doğal çevrede, üstelik kent merkezinde giderilmesine olanak sağlayacak doğal değerlere sahip bir kenttir. Fonksiyonel bir rekreasyon ve yeşil alan sisteminin oluşturulabilmesi için kaynak ve taleplerin dikkate alındığı, fonksiyon olarak birbirini tamamlayan, açık ve yeşil alanların diğer kentsel alan kullanımlarıyla beraber düşünüldüğü ve kent bütününe kapsadığı bir planlama yaklaşımına gerek vardır. Bu planlama yaklaşımının oluşturulmasında, planları hazırlayan ve revize eden yerel yönetimlere büyük sorumluluk düşmektedir ve plancılarının kentin doğal olarak sahip olduğu değerlerin farkında olması ve bunları koruyarak kentlilere sunma yolunda hassas davranması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Akten, M. 2003. Isparta İlindeki bazı rekreasyon alanlarının mevcut potansiyellerinin belirlenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, seri:A, sayı: 2, 115-132. <http://ormanweb.sdu.edu.tr/dergi>. Erişim tarihi:12.02.2007.
- Albayrak, D. 1993. Cunda/Alibey Adası (Ayvalık)'nın turistik ve rekreasyonel potansiyelinin saptanması ve değerlendirme olanakları üzerine araştırmalar. Yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 97s., Bornova.
- Altan, T. 1976. Doğal peyzaj elemanlarının rekreasyona uygunluğunun saptanması için matematiksel bir değerlendirme yönteminin araştırılması ve güney kıyı bölgelerine uygulanması. Doçentlik tezi. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi, 159s., Adana.
- Altınçekiç, S. Ç. 2001. Rekreasyon planlaması ve meydan-kentsel rekreasyon planlaması ilişkisinin peyzaj mimarlığı açısından irdelenmesi. Orman ve Av Dergisi, 78 (6); 36-38.
- Anonim. 1999. Bartın. Bartın İl Turizm Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2002. 2000 genel nüfus sayımı, Bartın. Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim. 2004a. İl brifingi. Bartın Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2004b. Bartın nazım imar planı araştırma raporu. Ege Plan, Ankara.
- Anonim. 2005a. Bartın il kültür ve turizm envanteri. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2005b. Zonguldak-Karabük-Bartın Planlama bölgesi. Gazi Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi, Ankara.
- Anonim. 2006a. 2005 yılı Bartın İli ekonomik ve ticari durum raporu. İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2006b. Bartın Ticaret ve Sanayi Odası'nın yüzüncü yılı. Bartın Ticaret ve Sanayi Odası, 140 s., Bartın.
- Anonim. 2006c. Bartın Meteoroloji istasyonu 1975-2005 iklim verileri. Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Anonim. 2006d. Bartın çevre durum raporu. İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2006e. 2006-2023 Bartın. Bartın 2023 gelişme planı (basılmamış). İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2006f. Bartın 2023. Çevre ve orman çalışma grubu raporu (basılmamış). Bartın Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2006g. 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre Bartın Kenti mahalle nüfusları. İl Nüfus Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2006h. Zonguldak-Bartın-Karabük planlama bölgesi 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı araştırma raporu. Çevre ve Orman Bakanlığı web sitesi, <http://www.cedgm.gov.tr>. Erişim tarihi: 14.10.2006.
- Anonim. 2006i. Park ve semt sahaları listesi. Bartın Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2006j. Bartın Kenti nazım imar planı. Bartın Belediyesi İmar Müdürlüğü, Bartın.
- Anonim. 2007a. Bartın il bilgileri. Bartın Valiliği web sitesi, <http://www.bartın.gov.tr>. Erişim tarihi: 02.01.2007.

- Anonim. 2007b. Türkiye Küre Dağları. WWF web sitesi, <http://www.wwf.org.tr/wwf-turkiye-hakkinda>. Erişim tarihi: 12.01.2007.
- Anonim. 2007c. Web sitesi. <http://bartin74.net>. Erişim tarihi: 08.01.2007.
- Anonim. 2007d. Bartın Belediyesi web sitesi, <http://www.bartinbelediyesi.com>. Erişim tarihi: 07.02.2007.
- Anonim. 2007e. Web sitesi. <http://www.belgenet.com/arsiv/sozlesme/ilo>. Erişim tarihi: 12.06.2007.
- Anonymous. 2003. Web sitesi. <http://www.ci.greenacres.fl.us/1/planning>. Erişim tarihi: 06.03.2007
- Arda, N. Z. 1997. Geçmişten günümüze rekreasyon anlayışı ve son dönem park anlayışının Kadıköy kıyı şeridinde yer alan parklar üzerinde irdelenmesi. Yüksek lisans tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 155 s., İstanbul.
- Aşçıoğlu, E. 1970. İktisadi ve sosyal yönleriyle Bartın. Ahmet Sarı Matbaası, İstanbul.
- Aşçıoğlu, E. 2001. Bartın. Bartın Ticaret ve Sanayi Odası yayını, 200s., Ankara.
- Bakır, M. 1990. Rekreasyon ve turizm ilişkisinin turizm politikalarının oluşturulmasındaki önemi. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Programı, 178 s., İstanbul.
- Bammel, G. and Burrus-Bammel, L. L. 1996. Leisure and human behavior. Brown and Benchmark Publishers, 503 p.
- Baud-Bovy, M. and Lawson, F. 1998. Tourism and recreation handbook of planning and desing. Architectural press, 281p., Oxford.
- Bilgili, C. 2001. Tarihi Antakya Parkı'nın rekreasyonel alan kullanımı yönünden değerlendirilmesi ve geliştirilmesi üzerine bir araştırma. Yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 126 s., Antakya.
- Boru, H. 1994. Gülek Yaylası'nın turizm ve rekreasyon potansiyelinin belirlenerek ekolojik alan kullanım prensiplerinin araştırılması. Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 94 s., Adana.
- Bulut, Z. ve Kırzioğlu, M. I. 2002. Erzurum kentinde bulunan park alanlarının yeterliliği üzerine bir araştırma. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 33(1);93-100.
- Butler, R., Hall, C. M. and Jenkins, J., 1998. Tourism and recreation in rural areas. John Wiley and Sons, 261 p., New York.
- Çelikyay, S. 2006. Kentleşme ve çevre sorunları. Bartın 2023 gelişme planı kentsel planlama çalışma grubu raporu (basılmamış), Bartın Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, Bartın.
- Çilsüleymanoğlu, S. 1996. Bartın halk kültürü. Cilt I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Dally, J. 2000. Recreation and sport plannig and design. Human Kineticks Campaign.
- Demirel, Ö. 1997. Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi) doğal ve kültürel kaynak değerlerinin turizm ve rekreasyon potansiyeli açısından değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Doktora tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 303 s., Trabzon.
- Dorwart, C. E., Leung, Y. and Moore, R. 2004. Managing visitors' perceptions. National Recreation and Park Association, <http://www.findarticles.com>. Erişim tarihi: 26.03.2005.

- Erdoğan, G. O. 1999. Kentsel ve kırsal rekreasyon. Tarım ve Köy Dergisi, sayı: 129, 9/10; 30-32.
- Finn, M., Elliott-White, M. and Walton, M. 2000. Tourism and leisure research methods, Longman, 285 p. Harlow.
- Gökdeniz, A., Hacıoğlu, N. 2003. Boş zaman ve rekreasyon yönetimi. Detay Yayınları, 196 s., Ankara.
- Gülbahçe, Ö. 1996. Boş zamanları değerlendirme alışkanlıkları-Türkiye örneği. Yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 135 s., Erzurum.
- Güngör, N. 2002. Yıldız Parkı'nda kullanıcıların memnuniyet durumlarının değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 133 s., İstanbul.
- Güngör, S. 2003. Beyşehir İlçesi ve yakın çevresi turizm ve rekreasyon kullanımına yönelik peyzaj potansiyelinin saptanması üzerine bir araştırma. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 310 s., Ankara.
- Gür, Ö. 2003. İzmir Kenti ve yakın çevresinin rekreasyon amaçlı kullanımı, etkiler ve sorunlar. Yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, 175 s., İzmir.
- Kalem, S. 2001. Doğal ve kültürel değerlerin korunabilmesi için turizm potansiyelinin belirlenmesinde bir yöntem yaklaşımı ve Kastamonu İli kıyı bölgesi ve yakın çevresinde uygulanması. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 271 s., Ankara.
- Kaplan, K. 2002. Antakya Merkez ilçesine bağlı Harbiye beldesi ve yakın çevresinin turizm ve rekreasyonel alan kullanımlarının belirlenmesi ve peyzaj tasarım sürecinde irdelenmesi. Doktora tezi. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 197 s., Erzurum.
- Karadağ, A. A. 2002. Eğirdir ilçesinin rekreasyon kaynaklarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 148 s., Ankara.
- Karaküçük, S. 1997. Rekreasyon, kavram-kapsam ve bir araştırma. Seren Ofset, 373 s., Ankara.
- Kart, N. 2004. Emirgan Parkı'nda kullanıcıların memnuniyet derecelerinin değerlendirilmesi. <http://www.orman.istanbul.edu.tr/dergilerweb>. Erişim tarihi: 15.12.2006.
- Kelly, J. R. 1990. Leisure. Prentice Hall, Englewood Cliffs, 540 p., New Jersey.
- Kılbaş, Ş. 2001. Rekreasyon. Boş zamanı değerlendirme. Anaca Yayınları, 207 s., Adana.
- Köksal, R. 1999. Kentsel rekreasyon. Trabzon Kenti örneği. Tarım ve Köy Dergisi, sayı: 129, 9/10; 50-52.
- Kurum, E., Odabaş A. 1991. Ankara Kenti için bir rekreasyon potansiyeli:Beynam Ormanı. Peyzaj Mimarlığı Dergisi, 91/2; 24-25.
- Law, C. M. 2002. Urban tourism. The visitor economy and the growth of large cities. Continuum, 217 p., London.
- Martin, B. G. 2005. Weather, climate and tourism, a geographical perspective. Annals of Tourism Research, 32 (3); 571-591.
- Meyer, H. D., Brightbill, C. K. and Sessoms H. D. 1969. Community recreation. A guide to its organization. Prentice-Hall, 456 p.

- Müderrişoğlu, H. 2002. Açık hava rekreasyonunda taşıma kapasiteleri-rekreasyonel kullanım ilişkilerinin incelenmesi. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 129 s., İstanbul.
- Nabavi, S. Z. 1994. İstanbul'daki rekreasyon alanlarında kullanıcı (ziyaretçi) özelliklerinin belirlenmesi. Yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, 51 s., İstanbul.
- Nalbantoğlu, O. 1997. Rekreasyon ekonomisi bağlamında kentsel rekreasyon alanlarının taşınmaz değerlerine olan etkilerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 149 s., Ankara.
- Oğuz, D. 1998. Kent parkı kavramı yönünden Ankara kent parklarının kullanım olgusu üzerine bir araştırma. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 290 s., Ankara.
- Onat, F. 1998. Yeşil alan kullanıcılarının memnuniyetlerinin değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 114 s., İstanbul.
- Önder, S. 2003. Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 17(32);31-38, Konya.
- Özgüç, N. 2003. Turizm coğrafyası. Çantay Kitabevi, 591 s., İstanbul.
- Pehlivanoglu, M.T. 1986. Belgrad ormanının rekreasyon potansiyeli ve planlama ilkelerinin saptanması. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 284 s., İstanbul.
- Roovers, P., Hermy M., Gulinck, H. 2002. Visitor profile, perceptions and expectations in frost from a gradient of increasing urbanisation in central Belgium, <http://www.elsevier.com>. Erişim tarihi:17.05.2006.
- Sağcan, M. 1986. Rekreasyon ve turizm. Cumhuriyet Basımevi, 380 s., İzmir.
- Sertkaya, Ş. 2001. Bartın İli kıyı bölgesinin turizm ve rekreasyon potansiyelinin saptanması ve değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 371 s., Ankara.
- Sezgin, O. M. 1995. Genel turizm. Tutibay Yayınları, Ankara.
- Sezgin, S. 1987. Türk toplumunun rekreasyon alışkanlıkları: İstanbul örneği. Doktora tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, 167 s., İstanbul.
- Şenbük, U. 1995. Ekolojik verilerin; turizm kaynağı olarak değerlendirilmesi ve İzmir Kuş Cenneti örneği. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 105s, İzmir.
- Tarman, R. 1994. Meaning and function of the urban parks as public open space for recreation. Master thesis. Middle East Technical University, 217 s., Ankara.
- Tolunay, A. 1990. Elazığ-Zafran Mesire Yeri'nde açık hava rekreasyonu etkinlikleri ve ziyaretçi potansiyeli. Ormanlık Araştırma Enstitüsü Yayınları Dergisi, 36;2 No:72, 109-134.
- Tolunay A., Alkan, H. ve Korkmaz, M. 2004. Isparta Tarihi Ayazmana Mesireliği'nin açık hava rekreasyonu açısından kullanıcı özellikleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8-1; 59-70.

- Topay, M. 2003. Bartın-Uluyayla peyzaj özelliklerinin rekreasyon-turizm kullanımları açısından değerlendirilmesi üzerinde bir araştırma. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 210 s., Ankara.
- Torkildsen, G. 1993. Leisure and recreation management. E&FN Spon, 464 p., London.
- Türel, G. D. 1988. Ankara Kenti yeşil alanlarının kullanım etkinliklerinin bugünkü durumu ve yeterliliği için alınması gereken önlemler. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Ulusoy, A., Vural, T. 2001. Kentleşmenin sosyo ekonomik etkileri, http://www.geocities.com/ceteris_tr. Erişim tarihi: 17.04.2007.
- Uzun, G. 1990. Kentsel rekreasyonel alan planlaması. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi yayın no:48, 100 s., Adana.
- Uzun, G. ve Altunkasa, M. F. 1991. Rekreasyonel planlamada arz ve talep. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi genel yayın no: 6, 80 s., Adana.
- Williams, S. 2003. Tourism and recreation. Prentice Hall, 211 p., Harlow.
- Yıldırım, İ. ve Cihan, M. 2005. Bartın tarım master planı. Bartın Tarım İl Müdürlüğü, Bartın.
- Yılmaz, B. 1998. Bartın Kenti açık ve yeşil alan sisteminin saptanması üzerine bir araştırma. Yüksek lisans tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 191 s., Zonguldak.
- Yılmaz, B. 2001a. Bartın İli ve yakın çevresi peyzaj potansiyelinin saptanması ve değerlendirilmesi üzerinde bir araştırma. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 214 s., Ankara.
- Yılmaz, H. 2001b. Bartın Kenti ve yakın çevresinde biyotopların haritalanması. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 189 s., İstanbul.
- Yılmaz, O., Kurum, E. ve Akpınar, N. 1996. Ankara metropoliten kent halkının rekreasyonel eğilimleri ve kent yakın çevresi açık-yeşil alanları ile ilişkileri. Çevre planlama ve tasarımı bütüncül yaklaşım sempozyumu, 248-259, Ankara.
- Yılmaz, S. ve Bulut, Z. 2002. Erzurum Kent halkının rekreasyonel eğilimlerinin anket çalışması kapsamında değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 33(1);101-109.
- Yurtseven, A. 1992. Kent çevrelerinde rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesi ve Küçükçekmece örneği. Yüksek lisans tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 106 s., İstanbul.

EKLER

EK 1. BARTIN KENT HALKINA UYGULANAN ANKET FORMU

EK 2. BARTIN KENTİ REKREASYON ALANLARI

EK 3. BARTIN KENTİ MAHALLELERİ

EK 1. BARTIN KENT HALKINA UYGULANAN ANKET FORMU

Bu anket, Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde yapılan bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Adınız soyadınız sorulmayacaktır. Sizden alınan bilgiler gizli tutulacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

- 1) Rekreasyonel etkinliklerde (piknik, yüzme, gezinti vb.) bulunmak için herhangi bir yere gider misiniz?
()₁ Evet (Cevabınız evetse 5. soruya geçiniz) ()₂ Hayır

BÖLÜM A

(Bu bölümdeki sorular katılımcının 1. soruya hayır cevabı vermesi durumunda sorulacaktır).

- 2) Olanığınız olsaydı bu tür etkinliklerde bulunmak ister miydiniz?

()₁ Evet ()₂ Hayır (Cevabınız hayırsa 4. soruya geçiniz)

- 3) Olanığınız olsaydı rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için nereye gitmek isterdiniz? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz)

()₁ Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar
()₂ Akarsu kenarı alanlar
()₃ Yayla ve ormanlık alanlar
()₄ Çayırılık alanlar

()₅ Dağlık alanlar
()₆ Kent içerisindeki parklar, spor alanları
()₇ Tarihi-geleneksel doku içeren alanlar
()₈ Diğer (Belirtiniz).....

- 4) Rekreasyonel etkinliklere katılmama nedeniniz nedir? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).
(Bölüm C'ye geçiniz).

()₁ Serbest zaman yetersizliği
()₂ Ekonomik nedenler
()₃ Aradığını bulamama

()₄ Rekreasyon olanaklarının azlığı
()₅ Rekreasyon gereksinimi hissetmeme
()₆ Diğer (Belirtiniz).....

BÖLÜM B

- 5) Rekreasyonel amaçlı ne tür etkinliklere katılıyorsunuz? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).

()₁ Yüzme
()₂ Piknik yapma
()₃ Derede balık avlama
()₄ Kara avcılığı
()₅ Kamp yapma
()₆ Şenliklere ve festivallere katılma
()₇ Tarihi alanları inceleme
()₈ Uzun mesafe doğa yürüyüşü (trekking)

()₉ Su sporları (yelken, kano vb.)
()₁₀ Doğayı inceleme
()₁₁ Çeşitli sporlar (basketbol, futbol vb.)
()₁₂ Park gezintileri
()₁₃ Kültürel etkinlikler
()₁₄ Çeşitli hobiler
()₁₅ Yürüyüş
()₁₆ Diğer (Belirtiniz).....

- 6) Kent içerisinde rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için nereye/nerelere gidersiniz? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz)

()₁ Tersane Caddesi Dinlenme Parkı
()₂ Halatçıyaması Mezarlığı Karşısı
Dinlenme Parkı
()₃ Gazhane Parkı
()₄ Cumhuriyet Meydanı
()₅ Millet Bahçesi
()₆ Kozcağız Kavşağı Dinlenme Parkı
()₇ Belediye Parkı

()₈ Balamba Piknik Alanı
()₉ Çağlayan Piknik Alanı
()₁₀ Karaçay Piknik Alanı
()₁₁ Evime yakın mahalle parkı/çocuk
oyun alanı
()₁₂ Diğer (Belirtiniz).....
()₁₃ Gitmiyorum

7) Bu alanları tercih etme nedeniniz nedir? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).

Piknik alanları / Parklar

- ()₁ Sesiz sakin
()₂ Hareketli, eğlenceli
()₃ Ulaşımı kolay
()₄ Temiz-bakımlı
()₅ Güvenli
()₆ Evime/ işyerime yakın
()₇ Manzarası güzel

Piknik alanları / Parklar

- ()₈ Suya yakın
()₉ Piknik tesisleri var
()₁₀ Gezinti için elverişli
()₁₁ Açık hava spor olanakları
()₁₂ Orman varlığı
()₁₃ Alışkanlık
()₁₄ Diğer (Belirtiniz).....

8) Kent yakın çevresinde rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için en sık nerelere gidersiniz? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz)

- ()₁ Kızılkum
()₂ Mugoda
()₃ Güzelcehisar
()₄ İnkumu
()₅ Amasra
()₆ Çakraz
()₇ Göçkün
()₈ Akkonak
()₉ Cambu

- ()₁₀ Tekkeönü
()₁₁ Kurucaşile
()₁₂ Kapısuyu
()₁₃ Küre Dağları Milli Parkı
()₁₄ Uluyayla
()₁₅ Ardıç Yaylası
()₁₆ Gezen Yaylası
()₁₇ Diğer (Belirtiniz).....
()₁₈ Gitmiyorum

9) Bu alanları tercih etme nedeniniz nedir? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).

- ()₁ Sesiz sakin
()₂ Hareketli, eğlenceli
()₃ Ulaşımı kolay
()₄ Daha yakın
()₅ Havası temiz
()₆ Deniz kenarı/deniz manzarası
()₇ Orman varlığı
()₈ Akarsu varlığı
()₉ Piknik tesisleri var

- ()₁₀ Manzarası güzel
()₁₁ Açık hava spor olanakları
()₁₂ Gezinti için elverişli
()₁₃ Güvenli
()₁₄ Tarihi ve geleneksel doku
()₁₅ Alışkanlık
()₁₆ Alanda konut sahipliği
()₁₇ Diğer (Belirtiniz).....

10) Bu yerlere en çok hangi aylarda gidersiniz?

Kent içi / Kent çevresi

- ()₁ Kasım-Aralık
()₂ Ocak-Şubat
()₃ Mart- Nisan

Kent içi / Kent çevresi

- ()₄ Mayıs
()₅ Haziran
()₆ Temmuz

Kent içi / Kent çevresi

- ()₇ Ağustos
()₈ Eylül
()₉ Ekim

11) Bu yerlere gitme sıklığınız nedir?

Kent içi / Kent çevresi

- ()₁ Her gün
()₂ Haftada birden fazla
()₃ Haftada bir
()₄ 15 günde bir
()₅ Ayda bir

Kent içi / Kent çevresi

- ()₆ 3 ayda bir
()₇ 6 ayda bir
()₈ Yılda bir
()₉ Çok ender

12) Bu yerleri en çok ne zaman kullanırsınız?

Kent içi / Kent çevresi

- ()₁ Hafta içi
()₂ Hafta sonu

Kent içi / Kent çevresi

- ()₃ Belli olmuyor
()₄ Diğer (Belirtiniz).....

13) Bu yerlerde ne kadar zaman geçirirsiniz?

Kent içi / Kent çevresi

- ()₁ 1 saatten az
()₂ 1-3 saat

Kent içi / Kent çevresi

- ()₃ 3-5 saat
()₄ 5 saatten fazla

14) Bu yerlere nasıl gidersiniz?

Kent içi / Kent çevresi

- ☐₁ ☐ Yürüyerek
☐₂ ☐ Özel Oto ile
☐₃ ☐ Taksi ile

Kent içi / Kent çevresi

- ☐₄ ☐ Toplu taşıma araçları ile
☐₅ ☐ Diğer (Belirtiniz).....

15) Bu yerlere daha çok kimlerle gidersiniz?

Kent içi / Kent çevresi

- ☐₁ ☐ Yalnız
☐₂ ☐ Aile bireyi ile
☐₃ ☐ Eşle
☐₄ ☐ Çocuklarla

Kent içi / Kent çevresi

- ☐₅ ☐ Eş ve çocuklarla
☐₆ ☐ Arkadaşlarla
☐₇ ☐ Başka ailelerle
☐₈ ☐ Diğer (Belirtiniz).....

16) Kent içindeki rekreasyon alanlarına hangi amaçla gidiyorsunuz? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).

- ☐₁ Yürümek için
☐₂ Oturmak, dinlenmek için
☐₃ Spor yapmak için
☐₄ Çocuk gezdirmek için
☐₅ Gazete-kitap okumak için
☐₆ Açık havada zaman geçirmek için
☐₇ Piknik yapmak için
☐₈ Gezinti yapmak için
☐₉ Manzara seyretmek için
☐₁₀ Doğaya yakınlık için
☐₁₁ Balık tutmak için
☐₁₂ Buluşma-sohbet için
☐₁₃ Açık havada yemek-içmek için
☐₁₄ Geçiş amaçlı
☐₁₅ Diğer (Belirtiniz).....

17) Kentsel rekreasyon alanlarından yeterince yararlanabiliyor musunuz?

- ☐₁ Evet (Cevabınız evetse 19. soruya geçiniz.) ☐₂ Hayır

18) Yeteri kadar yararlanmanızı engelleyen nedenler nelerdir? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).

- ☐₁ Hava koşulları/mevsimsel faktörler
☐₂ Ulaşım güçlüğü
☐₃ Tenhalık
☐₄ Güvenlik sorunu
☐₅ Aşırı kalabalık ve gürültü
☐₆ Aradığını bulamama
☐₇ Rekreasyonel tesis ve olanakların yetersizliği
☐₈ Serbest zamanın yetersizliği
☐₉ Diğer (Belirtiniz).....

19) Kentsel rekreasyon alan ve tesislerinin sayısı, kalitesi ve kapasitesi sizce yeterli mi?

- ☐₁ Yeterli (Cevabınız yeterli ise 21. soruya geçiniz)
☐₂ Yetersiz
☐₃ Fikrim yok (Cevabınız fikrim yok ise 21. soruya geçiniz).

20) Kentsel rekreasyon alanlarında gördüğünüz eksiklikler neler? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).

- ☐₁ Aktiviteler yetersiz
☐₂ Oyun ve spor alanları yetersiz
☐₃ Rekreasyon alanı ve tesis sayısı az
☐₄ Bisiklet ve koşu-yürüyüş yolu yok
☐₅ Engelliler için olanak yok
☐₆ Çay bahçesi, lokanta, tuvalet gibi tesisler kalitesiz
☐₇ Yeşil alan yetersiz
☐₈ Geniş çim alanlar yok
☐₉ Su yüzeyleri yetersiz
☐₁₀ Temiz ve bakımlı değil
☐₁₁ Oturma dinlenme alanları yetersiz
☐₁₂ Diğer (Belirtiniz)

21) Bir rekreasyon alanında yer almasını istediğiniz olanaklar neler? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).

☐ ₁ Futbol sahası	☐ ₁₀ Bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler
☐ ₂ Tenis kortu	☐ ₁₁ Ağaçlık, çalılık, çiçeklik alanlar
☐ ₃ Golf alanı	☐ ₁₂ Alışveriş birimleri-fuarlar
☐ ₄ Basketbol-voleybol alanı	☐ ₁₃ Eğlence yerleri (gazino, lunapark vb.)
☐ ₅ Yüzme havuzu	☐ ₁₄ Açık-kapalı kültür tesisleri (açık hava konserleri, tiyatro, sergi vb.)
☐ ₆ Buz pateni	☐ ₁₅ Koşu/yürüyüş yolu
☐ ₇ Lokanta, kafeterya, kır kahvesi vb.	☐ ₁₆ Diğer (Belirtiniz).....
☐ ₈ Çocuk oyun alanları	
☐ ₉ Su yüzeyleri	

22) Bu olanaklar sunulduğu takdirde etkinliklere katılmak için belli bir ücret ödemeyi kabul eder misiniz?

☐ ₁ Evet	☐ ₂ Hayır

23) Rekreasyon amaçlı kullandığınız alanlarda hangi özelliklerin olmasını istersiniz? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).

☐ ₁ Kolay ulaşılabilir olmalı	☐ ₅ Doğal alanlar içermeli
☐ ₂ Konaklama imkanı olmalı	☐ ₆ Yeterli yeşil alan içermeli
☐ ₃ Yeme içme olanakları olmalı	☐ ₇ Diğer (Belirtiniz).....
☐ ₄ Kapalı mekanlar içermeli	

24) Rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için aşağıdaki alanlardan hangisini tercih edersiniz? (Öncelik sırasına göre ilk 3 seçeneği belirtiniz).

☐ ₁ Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	☐ ₆ Dağlık alanlar
☐ ₂ Akarsu kenarı alanlar	☐ ₇ Bağlık bahçelik alanlar
☐ ₃ Yayla ve ormanlık alanlar	☐ ₈ Tarihi-geleneksel doku içeren alanlar
☐ ₄ Orman kıyısı alanlar	☐ ₉ Kent içindeki parklar, spor alanları
☐ ₅ Çayırılık alanlar	☐ ₁₀ Diğer (Belirtiniz).....

BÖLÜM C

25) Kaç yaşındasınız?

☐ ₁ 15-25	☐ ₄ 46-55
☐ ₂ 26-35	☐ ₅ 56-65
☐ ₃ 36-45	☐ ₆ 66 üstü

26) Medeni durumunuz?

☐ ₁ Evli	☐ ₂ Bekar

27) Çocuğunuz var mı?

☐ ₁ Evet Kaç çocuğunuz var.....	☐ ₂ Hayır

28) Mesleğiniz?

☐ ₁ Memur	☐ ₆ Ev hanımı
☐ ₂ İşçi	☐ ₇ Öğrenci
☐ ₃ Çiftçi	☐ ₈ İşsiz
☐ ₄ Serbest meslek	☐ ₉ Diğer (Belirtiniz).....
☐ ₅ Emekli	

Çalışıyor musunuz? ☐ ₁ Evet ☐ ₂ Hayır

29) Eğitim düzeyiniz?

☐ ₁ Okur yazar değil	☐ ₅ Ortaokul
☐ ₂ Okur yazar	☐ ₆ Lise
☐ ₃ İlkokul	☐ ₇ Yüksekokul
☐ ₄ İlköğretim	☐ ₈ Üniversite

30) Ailenizin bir aylık ortalama geliri ne kadar?

()₁ 500 YTL den az

()₂ 501 – 750 YTL

()₃ 751 – 1.000 YTL

()₄ 1.001 – 1.500 YTL

()₅ 1. 501 – 2.000 YTL

()₆ 2.001 YTL den fazla

31) Oturduğunuz konutun tipini belirtir misiniz?

()₁ Kent içi apartman dairesi

()₂ Toplu konut apartman dairesi

()₃ Müstakil ev (1-2 katlı)

()₄ Gecekodu

()₅ Diğer (Belirtiniz).....

32) Oturduğunuz konutun bahçesi var mı?

()₁ Evet

()₂ Hayır

33) Oturduğunuz konutu kaç kişi ile paylaşıyorsunuz? (Katılımcı dahil).

()₁ Yalnız

()₂ 2

()₃ 3

()₄ 4

()₅ 5

()₆ 6

()₇ 7

()₈ 8 ve üstü

34) Serbest zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

()₁ Gezerek/yürüyüş yaparak

()₂ Spor yaparak

()₃ Evde dinlenerek

()₄ Evde çalışarak

()₅ TV izleyerek

()₆ Aktif kültürel uğraşı ve hobilerle (müzik, resim vb.)

()₇ Pasif kültürel uğraşı (sinema, tiyatro vb)

()₈ Park gezintileri yaparak

()₉ Kent çevresinde gezilere çıkarak

()₁₀ Akraba-dost ziyareti yaparak

()₁₁ Kulüp, kahve, kurs gibi mekanlara giderek

()₁₂ Çalışarak

()₁₃ Diğer (Belirtiniz).....

35) Rekreasyon alanlarıyla ilgili görüş ve düşünceleriniz neler?

.....
.....
.....

Gösterdiğiniz ilgi ve yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Katılımcının cinsiyeti: () Kadın

() Erkek

Anketin yapıldığı mahalle:.....

Anketi yapan:..... Tarih:.....

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Fadime KAYA

Doğum Yeri : Samsun

Doğum Tarihi : 15.06.1980

Medeni Hali : Bekar

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Ankara Etlik Lisesi (1997)

Lisans : Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi Peyzaj
Mimarlığı Bölümü (1999-2003)

Yüksek Lisans : Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı
Anabilim Dalı (2004-2007)